

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA UNIVERZITY
MATEJA BELA

**Metodické usmernenie pre cvičné
učiteľky materských škôl**

PRÍLOHOVÁ ČASŤ

Katarína Vančíková (ed.)

Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Metodické usmernenie pre cvičné učiteľky materských škôl PRÍLOHOVÁ ČASŤ

Materiál vznikol ako výstup projektu Skvalitnenie prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Banská Bystrica 2021

Publikácia vznikla ako súčasť riešenia projektu NFP 312010Z350 (Univerzitný projekt) pod názvom Skvalitnenie prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici

Autori (v abecednom poradí):

doc. PaedDr. Simoneta Babiaková, PhD.
Mgr. Barbara Basarabová, PhD.
Mgr. Mariana Cabanová, PhD.
prof. PaedDr. Alena Doušková, PhD.
Mgr. Miriam Dubovská, PhD.
Mgr. Daniela Guffová, PhD.
PaedDr. Miroslava Gašparová, PhD.
Mgr. Robert Sabo, PhD.
Mgr. Lýdia Simanová, PhD.
PaedDr. Marian Trnka, PhD.
doc. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD.

Autorky študentských prác (v abecednom poradí):

Veronika Benčová, Bc. Zuzana Molnárová, Katarína Pafčugová, Laura Radoslava Paučulová, Kristína Popovová, Natália Šabíková, Mária Šrámeková, Kristína Šuhajdová, Mária Šrámeková, Janka Trajová, Jana Vyletelová, Erika Zvonárová

Návrh obálky: Mgr. Miriam Dubovská, PhD.

Fotografia na obálke: Ing. Martin Dubovský

Vydala: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (online)

© Simoneta Babiaková, Barbara Basarabová, Alena Doušková, Miriam Dubovská, Daniela Guffová, Miroslava Gašparová, Robert Sabo, Lýdia Simanová, Marian Trnka, Katarína Vančíková,

ZOZNAM PRÍLOH:

PRÍLOHA 1: Záverečné hodnotenie študenta na priebežnej pedagogickej praxi

PRÍLOHA 2: Záverečné hodnotenie študentky na súvislej pedagogickej praxi v MŠ

PRÍLOHA 3: Výsledky dotazníka pre cvičné učiteľky MŠ

PRÍLOHA 4: Výsledky dotazníka pre študentky

PRÍLOHA 5: Výsledky skupinových rozhovorov so študentkami

PRÍLOHA 6: Analýza a interpretácia výrokov študentiek z voľných, neštruktúrovaných esejí

PRÍLOHA 7: Učivo v celej jeho šírke

PRÍLOHA 8: Ukážka postupu projektovania denného edukačného projektu

PRÍLOHA 9: Učebné situácie v centrách aktivít – práca študentiek na seminári predškolskej didaktiky

PRÍLOHA 10: Otázky pri tvorbe denného edukačného projektu a kritériá jeho hodnotenia

PRÍLOHA 11: Ukážky sebareflexívnych hárkov

PRÍLOHA 12: Ukážka prvých pokusov projektovania učenia študentiek vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť

Príloha 1: Záverečné hodnotenie študenta na priebežnej pedagogickej praxi

Záverečné hodnotenie študenta cvičnou učiteľkou materskej školy

Meno študenta/ky:

Materská škola:

Cvičná učiteľka:

Dátum nástupu na prax:

Dátum ukončenia praxe:

Dátum hodnotenia:

Celkový počet bodov za priebežnú pedagogickú praxi:

Zdôvodnenie:

1. Celkový prístup a iniciatíva študenta vo vzťahu k povinnostiam podľa stanovených požiadaviek a schopnosť sebareflexie vlastnej práce študenta (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie:

5

2. Úroveň plánovania a prípravy na výstup (schopnosť formulovať ciele edukácie a učebné úlohy, výber vhodných metód) (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie:

3. Schopnosť akceptovať a využívať nonkognitívne činitele edukácie (vytváranie pozitívnej atmosféry v triede a otvorenej komunikácie s deťmi v priebehu edukácie i mimo nej, atď.) (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie:

4. Celková úroveň realizácie výstupov (napĺňanie stanovených cieľov edukácie, schopnosti motivovať deti k riešeniu učebných úloh a činností, organizácia a riadenie činností vrátane udržiavania pravidiel správania sa detí v triede, atď.) (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie :

5. Pravidelná aktívna účasť študenta na priebežnej pedagogickej praxi, vrátane náčuvu, výstupov a konzultácií k príprave na edukáciu a rozborov. (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie:

6. Úroveň odovzdaného portfólia (Portfólio obsahuje odučené edukačné projekty so sebareflexiou a písomne spracované úlohy, ktoré zadáva didaktik na seminároch.) (**max. 5 bodov**)

Body:

Zdôvodnenie:

6

Maximálne celkové bodové hodnotenie od cvičného učiteľa je **30 bodov**. Aby študent uspel v hodnotení predmetu Teória a prax predprimárneho a primárneho vzdelávania, musí v tejto časti hodnotenia získať minimálne **18 bodov**.

Podpis cvičnej učiteľky:

Pečiatka materskej školy a podpis riaditeľky:

Príloha 2: Záverečné hodnotenie študentky na súvislej pedagogickej praxi v MŠ

Meno a priezvisko študenta školský rok:

Cvičná učiteľka

Materská škola (adresa)

Pokyny k hodnoteniu:

Prečítajte si hodnotiaci výrok a prisúdením hodnoty vyjadrite mieru vášho súhlasu s ním vo vzťahu k hodnotenému študentovi.

- 5 - rozhodne súhlasím
- 4 - skôr súhlasím
- 3 - ani áno, ani nie
- 2 - skôr nesúhlasím
- 1 - rozhodne nesúhlasím
- N - neviem sa vyjadriť

7

Pozor: Prosíme Vás, aby ste kriticky využívali celú škálu hodnotenia študenta. Bude podkladom pre jeho celkové hodnotenie záverečnej praxe, ktorú u Vás absolvoval.

1. Vie vo väčšine prípadov pracovať so ŠVP a ŠKVP, vybrať edukačné oblasti a urobiť didaktickú analýzu učiva. 5 4 3 2 1 N
2. Nerobí mu problémy konkretizovať edukačné ciele v didaktických aktivitách. 5 4 3 2 1 N
3. Vie sa orientovať v odbornej literatúre, doplniť si potrebné informácie potrebné k prezentovaniu učiva. 5 4 3 2 1 N
4. Vie spracovať funkčný a účelný denný edukačný projekt. 5 4 3 2 1 N
5. Dokáže navrhnúť vhodné metodické postupy na dosiahnutie stanovených edukačných cieľov. 5 4 3 2 1 N
6. Dokáže navrhnúť vhodnú organizáciu učenia sa detí v zhode s cieľmi a potrebami detí. 5 4 3 2 1 N
7. Vie odhadnúť dĺžku trvania učebných činností detí. 5 4 3 2 1 N
8. Vie pripraviť špecifické úlohy pre deti so špecifickými potrebami. 5 4 3 2 1 N
9. Dokáže si vybrať vhodný spôsob hodnotenia a úloh na sebahodnotenie detí. 5 4 3 2 1 N
10. Dokáže si pripraviť diagnostické úlohy na zisťovanie stavu splnenia stanovených cieľov. 5 4 3 2 1 N
11. Vie nadviazať kontakt s deťmi a získať ich pozornosť. 5 4 3 2 1 N
12. Vie deti motivovať pre učebné činnosti a udržať ich záujem a pozornosť. 5 4 3 2 1 N
13. Kládne deťom jasné a zrozumiteľné inštrukcie pre činnosť. 5 4 3 2 1 N

14. Dokáže vytvárať situácie, ktoré umožňujú deťom sociálny kontakt a rozvoj sociálnych zručností.	5 4 3 2 1 N
15. Dokáže vytvárať situácie, ktoré umožňujú deťom vlastné aktívne učenie sa.	5 4 3 2 1 N
16. Zvláda organizáciu a riadenie individuálnej, skupinovej a frontálnej práce detí.	5 4 3 2 1 N
17. Flexibilne reaguje na momentálny priebeh učenia sa detí, prispôsobuje tomu učebné požiadavky a učebné úlohy.	5 4 3 2 1 N
18. Vie efektívne využívať didaktické pomôcky.	5 4 3 2 1 N
19. Dokáže rýchlo reagovať na konfliktné situácie medzi deťmi a adekvátne ich riešiť.	5 4 3 2 1 N
20. Vystupuje pred deťmi s potrebnou istotou a sebadôverou.	5 4 3 2 1 N
21. Darí sa mu vytvárať pozitívnu klímu, pohodu.	5 4 3 2 1 N
22. Vie zaujímavo a rôznorodo hodnotiť prácu detí	5 4 3 2 1 N
23. Používa činnosti zamerané na sebahodnotenie detí.	5 4 3 2 1 N
24. Dokáže reálne zhodnotiť svoje výkony, pomenovať prípadné nedostatky.	5 4 3 2 1 N
25. Akceptuje a tvorivo modifikuje intervencie cvičného učiteľa.	5 4 3 2 1 N
26. Zvláda prípadnú kritiku zo strany cvičného učiteľa, nezaujíma voči nej obranný postoj.	5 4 3 2 1 N
27. Preukazuje schopnosťou zúročiť pripomienky cvičného učiteľa v ďalšej práci, vyhýba sa opakovaniu tých istých chýb.	5 4 3 2 1 N

ODPORÚČANIA CVIČNEJ UČITEĽKY PRE ŠTUDENTA V OBLASTI:

8

Formulujte veľmi konkrétne a adresne pre študenta a jeho rozvoj:

1. Rozvíjanie učiteľských zručností (plánovanie, realizácia, reflexia výučby):

.....

.....

.....

.....

2. Osobný rast a sebadomie:

.....

.....

.....

.....

3. Komunikácia s deťmi:

.....

.....

.....

.....

4. Riadenie a organizácia procesu výučby:

.....
.....
.....
.....

ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE POMOCOU BODOV:

Posúďte komplexne pôsobenie študenta na pedagogickej praxi a pridel'te mu primeraný počet bodov.

Aby študent vyhovel požiadavkám na úspešné absolvovanie praxe, musí od Vás získať **min. 39 a max. 60 bodov**. Počet bodov nezodpovedá súčtu čísel v hodnotiacej škále v dotazníku. Vyplnený vyššie uvedený dotazník má študentovi slúžiť ako spätná väzba a podklad pre vlastnú sebareflexiu.

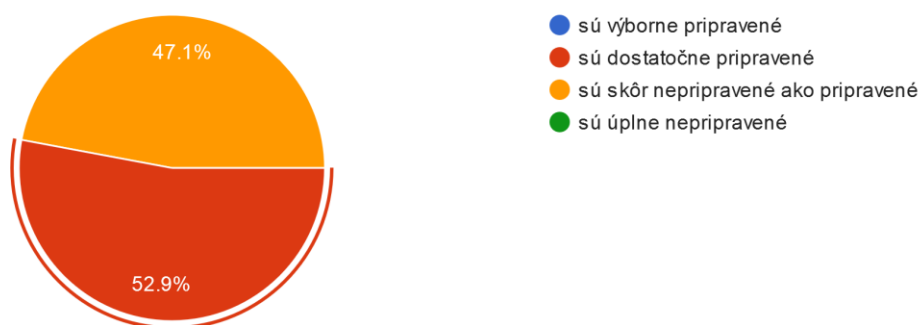

PRÍLOHA 3: Výsledky dotazníka pre cvičné učiteľky MŠ

Pripravenosť študentiek na priebežnú pedagogickú prax v MŠ – pohľad cvičných učiteliek

Ako by ste zhodnotili pripravenosť našich študentiek na prácu učiteľky MŠ? (Prosím, v odpovedi zohľadnite fakt, že na prax prichádzajú na začiatku 2. ročníka štúdia)

17 responses

Cvičné učiteľky sa v pohľade na pripravenosť študentiek na pedagogickú prax v MŠ odlišujú. Necelá polovica zvolila odpoveď „sú dostatočne pripravené“. Druhá polovica sa domnieva, že študentky sú skôr nepripravené ako pripravené. Na základe poslednej položky dotazníka, v ktorej sme prostredníctvom otvorenej otázky zisťovali, čo by učiteľky zmenili, aby bola prax kvalitnejšia, možno usudzovať, že nepripravenosť študentiek pripisujú zle nastavenému študijnému programu. Z viacerých odpovedí vyplynulo, že koncept praxe, ktorý beží súbežne s hodinami didaktiky považujú respondentky za problematický a rady by sa vrátili k predchádzajúcemu modelu, kedy bola prax nasadená až po absolvovaní predškolskej didaktiky.

Ilustratívne príklady odpovedí respondentiek:

„Najprv zaradiť didaktiku viac hodín a predmet pg. prax až po zvládnutí určitého stupňa teoretických znalostí v oblastiach, ktoré boli uvedené v bode 2 tohto dotazníka.“

„Privítala by som, aby študentky mali viac poznatkov z didaktiky a až následne, aby boli zaradené na pedagogickú prax.“

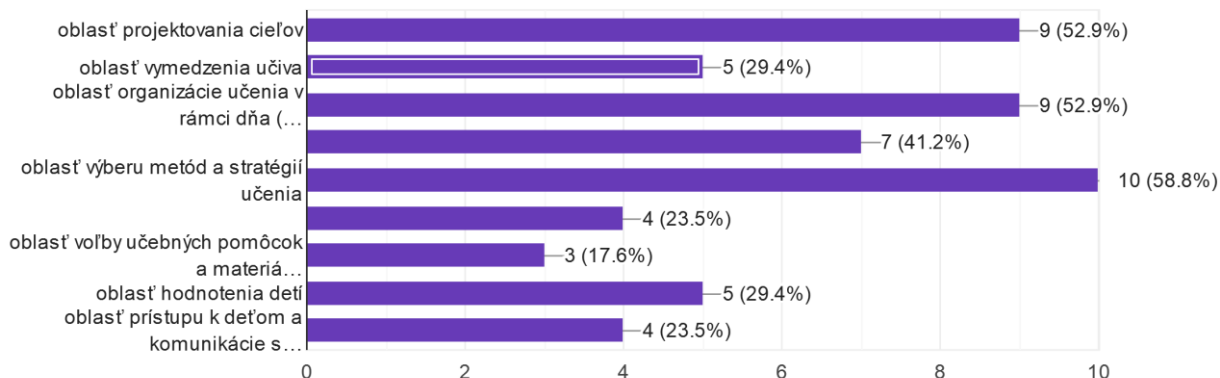
Opatrenia:

- Prehodnotiť štruktúru študijného programu a umiestnenie priebežnej pedagogickej praxe v ňom.
- Vysvetliť cvičným učiteľkám filozofiu koncepcie pedagogickej praxe v študijnom programe

Subjektívne pociťované problémy pri vedení študentiek na pedagogickej praxi

V ktorých oblastiach pociťujete problémy pri usmerňovaní študentiek a ocenili by ste metodickú podporu?

17 responses

Cvičné učiteľky pociťujú ťažkosti pri usmerňovaní študentiek najmä v oblasti výberu metód a stratégií učenia. Túto možnosť zvolilo takmer 60 % opýtaných. Problémy pociťujú aj pri vedení študentiek v oblasti projektovania cieľov (53 %) a organizácie učenia v rámci dňa (53 %). Najmenej ťažkostí pociťujú v oblasti voľby učebných materiálov a pomôcok (18 %) a tiež v oblasti riadenia disciplíny v triede (24 %) a v oblasti prístupu k deťom a komunikácii s deťmi (24 %). Aj v týchto najmenej zastúpených odpovediach však konštatujeme pomerne vysoký výskyt – štvrtina opýtaných.

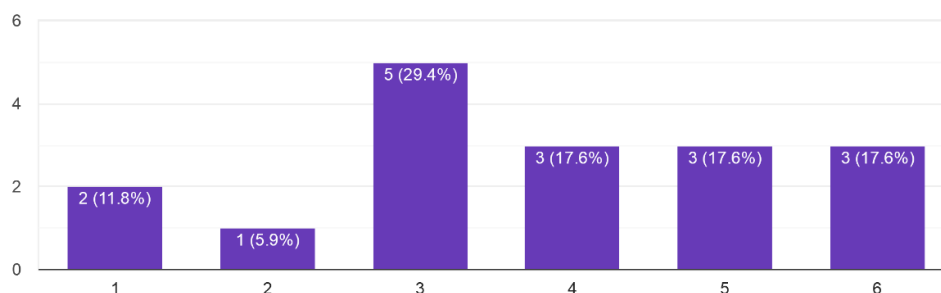
Opatrenia:

- Na seminároch z predškolskej didaktiky venovať ešte väčšiu pozornosť otázkam projektovania učenia v MŠ (ciele, metódy a stratégia, organizácia učenia v rámci dňa v MŠ)
- V metodických usmerneniach pre cvičné učiteľky venovať pozornosť otázke projektovania učenia v MŠ, objasniť ako študentky vedíme pri projektovaní metód a stratégií učenia, cieľov a ako ich učíme uvažovať o organizácii učenia detí v rámci dňa.

Súlad v pohľade fakultných a cvičných učiteľov na prácu s cieľmi

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Učiteľka si nemôže svojvoľne upravovať ciele výučby, ktoré sú uvedené v štátnom vzdelávacom programe.

17 responses

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Otázkou sme sledovali flexibilitu uvažovania cvičných učiteliek vo vzťahu k projektovaniu učebných cieľov. V praxi sa stretávame s tým, že učiteľky nekonkretizujú a neupravujú ciele, ktoré sú v štátnom vzdelávacom programe vyjadrené v podobe výkonových štandardov. Naopak, študentky sú na hodinách didaktiky vedené k tomu, aby chápali význam rámcových vzdelávacích programov a aby vnímali svoju aktívnu rolu v tvorbe učebných cieľov. V grafe vidíme, že viac než polovica opýtaných cvičných učiteliek prejavuje flexibilitu v práci s cieľmi. Zvyšná časť prejavila väčšiu upätosť na to, čo predpisuje ŠVP, i keď silný súhlas s tvrdením vyjadrili len 3 učiteľky. Z o zistení vyplýva, že v skupine našich cvičných učiteliek sa stále nachádzajú také, u ktorých existuje predpoklad, že neusmerňujú študentky v súlade s tým, k čomu sú na hodinách predškolskej didaktiky vedené.

12

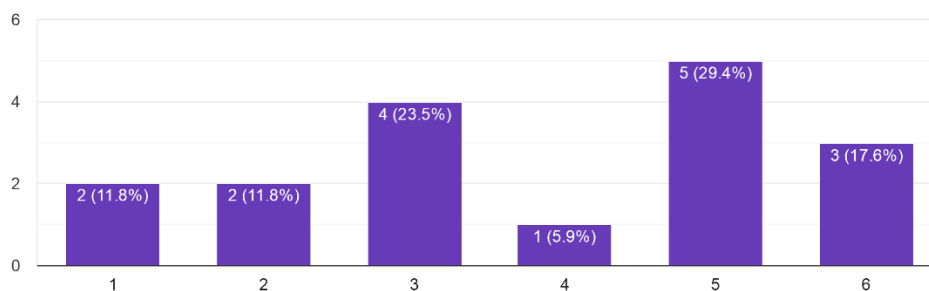
Opatrenia:

- V metodických usmerneniach pre cvičné učiteľky venovať pozornosť otázke projektovania učebných cieľov.

Súlad v pohľade fakultných a cvičných učiteľov na prácu s cieľmi

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Učivo je jasne vymedzené v štátnom vzdelávacom programe a preto by si ho učiteľky nemali svojvoľne upravovať.

17 responses

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Aj v tejto položke sme sledovali mieru, v akej sa učiteľky vnímajú byť tvorcami a nie vykonávateľmi kurikula. Výsledky zobrazené v grafe nám ukazujú pomerne veľkú variabilitu odpovedí. Pomer tých, ktoré sa prichýlili k odpovedi úplne nesúhlasím a tých, ktoré naopak reagovali súhlasne je rovnaký ako v predchádzajúcej položke. Je možné predpokladať, že tá istá skupina učiteliek, ktoré nevykazujú flexibilitu v práci s cieľmi, nevykazuje potrebnú mieru flexibility ani v práci s učivom.

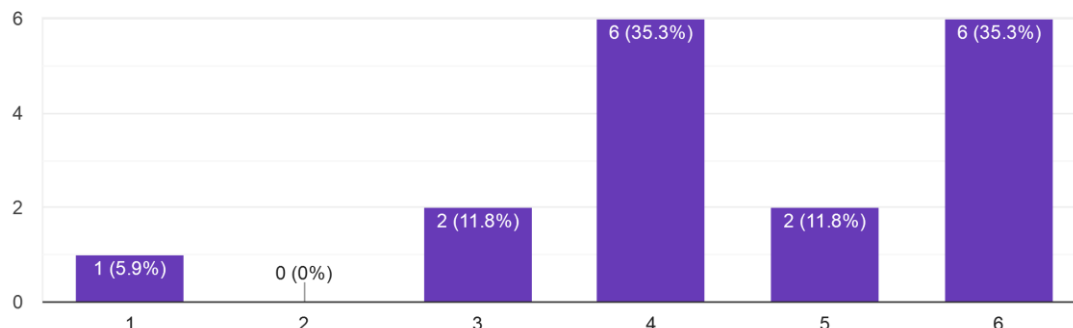
Opatrenia:

- V metodických usmerneniach pre cvičné učiteľky venovať pozornosť otázke vymedzovania obsahov učiva.
-

Súlrad v pohľade fakultných a cvičných učiteľov na organizáciu dňa v MŠ

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Ráno by sa mali deti len voľne hrať. Nie je žiaduce realizovať akékoľvek učebné situácie.

17 responses

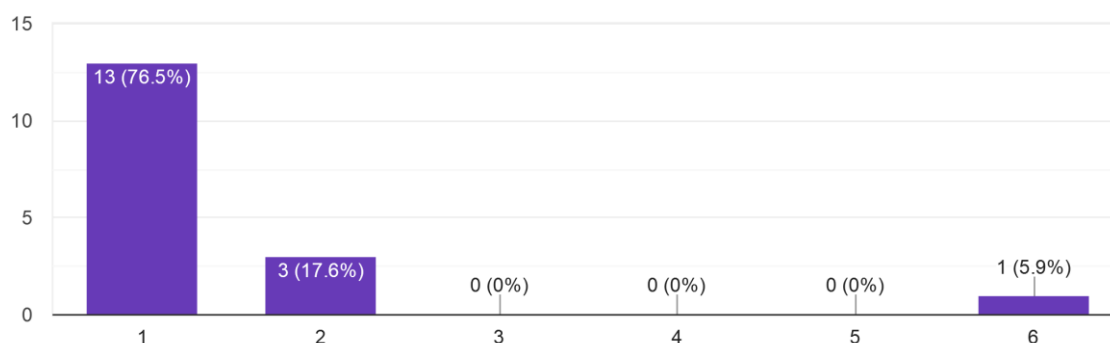
1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Naše dlhoročné skúsenosti z rozhovorov so študentkami počas kolokvií k praxi hovoria o tom, že cvičné učiteľky neočakávajú, že budú študentky realizovať v rannom čase akékoľvek učebné situácie. Táto skúsenosť sa však viaže skôr na kolokviá k súvislej pedagogickej praxi, ktorú študentky realizujú vo svojich regiónoch. Z týchto zistení vyplýva, že cvičné učiteľky v Banskej Bystrici nezdieľajú túto predstavu. Na základe správy štátnej školskej inšpekcie (2020), ako aj výsledkov rozhovorov vo fokusových skupinách so študentkami však možno predvídať riziko, že študentky budú v niektorých cvičných MŠ vedené k tomu, aby zaraďovali výhradne riadené učebné situácie už po príchode detí do MŠ. Pozitívnym zistením je, že spontánnu hru považujú všetky opýtané cvičné učiteľky za rovnako dôležité ako riadené učebné aktivity.

14

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Spontánna hra detí je rovnako dôležitá ako riadené učebné aktivity.

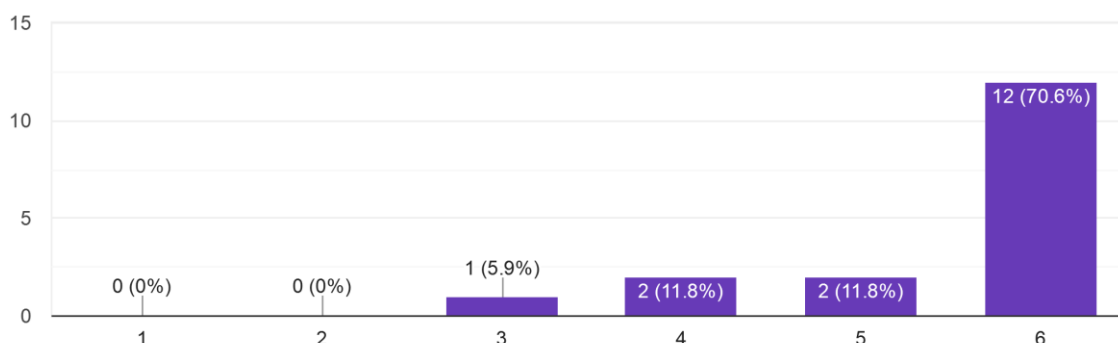
17 responses

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Výchovno-vzdelávacie ciele sa naplňajú vo vzdelávacej aktivite, ktorá sa realizuje zvyčajne po desiatej.

17 responses

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Ďalšia položka dotazníka mapovala predstavy cvičných učiteliek o vzdelávacej aktivite. Podľa štátneho vzdelávacieho programu sa vzdelávacie aktivity zaraďujú ako samostatná organizačná jednotka alebo môžu byť súčasťou všetkých ostatných denných činností. Prvá časť definície odkazuje na historickú zvyklosť organizovania riadeného učenia ako vyučovacej jednotky (predtým zamestnanie). Z výsledkov dotazníka vyplýva, že cvičné učiteľky vnímajú vzdelávaciu aktivitu v zmysle druhej časti definície ŠVP, teda ako sled učebných situácií, ktoré sa môžu realizovať v rôznych častiach dňa. Konštatujeme súlad medzi vedením študentiek na pedagogickej praxi a uvažovaním cvičných učiteliek.

15

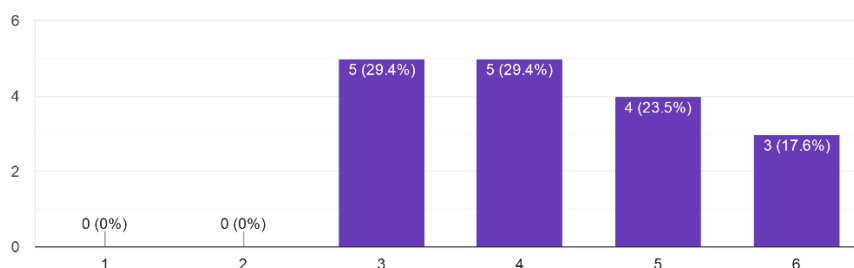
Opatrenia:

- Prostredníctvom metodického usmernenia zdôrazniť význam hry a spontánnej činnosti detí a predstaviť koncept prípravy študentiek týkajúci sa organizácie učenia detí počas dňa.

Pohľad na dieťa ako subjekt vlastného sebarozvoja

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Deti si len s ťažkosťami vedia vybrať činnosť, ktorá by bola pre ne zmysluplná. Preto je lepšie, keď ju určí učiteľka.

17 responses

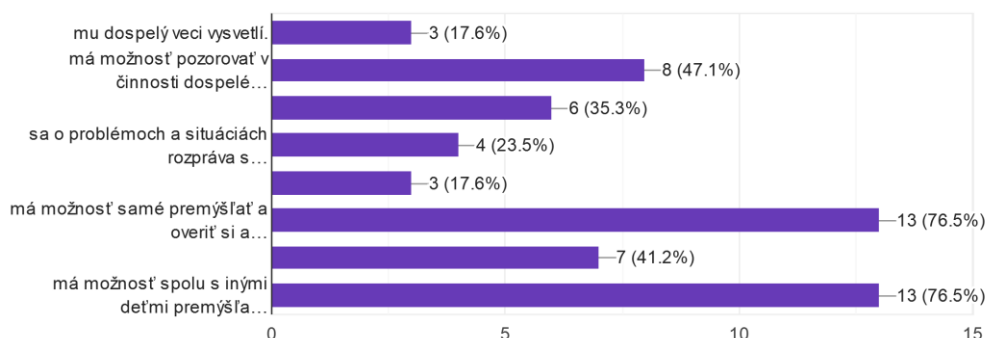

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Výsledky v položke, v ktorej sme zisťovali ako vnímajú cvičné učiteľky potenciál detí rozhodovať o učebnej činnosti naznačujú, že v cvičných učiteľkách môžeme v tomto smere nájsť partnerov. Väčšina odmieta direktívnu rolu učiteľky v procese učenia. Ako ale vidieť v grafe, vo vzorke sa nachádzajú aj učiteľky, ktoré sa preklápajú na opačnú stranu názorového spektra. Pozitívnym zistením je (graf nižšie), že cvičné učiteľky podporujú skôr deťmi riadené učenie sa.

Vyberte najviac 3 výroky, ktorými by ste dopovedali nasledovnú vetu: "Dieťa sa učí najlepšie vtedy, keď..."

17 responses

Opatrenia:

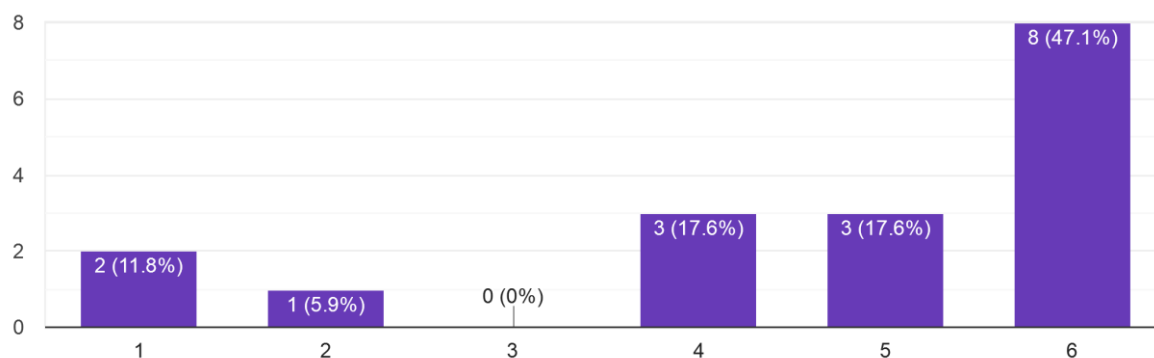
- V metodickom usmernení zdôrazniť autoreguláciu ako základný znak zmysluplného učenia

16

Stotožnenie sa s diferencovaným učením

Vyjadrite mieru súhlasu vo vzťahu k tvrdeniu: Ak učiteľka pracuje vo vekovo homogénnej triede, pripravujeme si učebné úlohy na jednej úrovni náročnosti.

17 responses

1 – úplne súhlasím 6 – úplne nesúhlasím

Výsledky poslednej položky vyznievajú priaznivo a indikujú, že cvičné učiteľky vnímajú deti ako individuality a neobmedzujú potrebu individualizácie len vo vzťahu k veku detí.

Opatrenia:

- Napriek pozitívnym zisteniam upriamiť v metodickom usmernení pozornosť na individuálnu odlišnosť učenia sa ako základný znak zmysluplného učenia sa.
-

IMPLIKÁCIE PRE METODICKÉ USMERNENIE PRE CVIČNÝCH UČITEĽOV:

Pri tvorbe metodického usmernenia je nutné vysvetliť cvičným učiteľkám filozofiu koncepcie pedagogickej praxe v študijnom programe. Veľkú pozornosť je potrebné venovať znakom zmysluplného učenia sa a otázkam projektovania učenia tak, aby učenie sa detí vykazovalo tieto znaky. Špeciálnu pozornosť je potrebné venovať otázke aktívnej účasti učiteľa na tvorbe učiva a komunikovať cez metodické usmernenie vnímanie učiteľa ako tvorcu, a nie vykonávateľa kurikula.

PRÍLOHA 4: Výsledky dotazníka pre študentky

VZORKA:

Základný súbor: 77 študentiek 3. ročníka Bc. programu, ktoré absolvovali pedagogickú prax v MŠ v minulom školskom roku

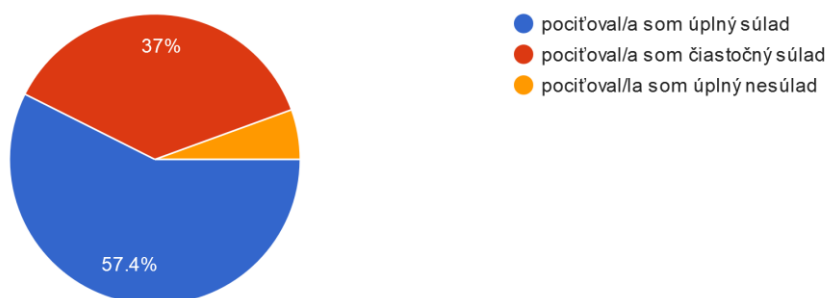
Počet respondentiek: 54, 70,1 % návratnosť

ZISTENIA:

Súlady prístupov fakultných a cvičných učiteľov MŠ

Vyjadrite svoje stanovisko k výroku: "Počas praxe som pociťoval/a súlad medzi tým, čo ma učia na fakulte a čo odo mňa očakávala cvičná učiteľka." Vyberte jednu z možností:

54 responses

18

Ako vidieť v grafe študentky vo všeobecnosti pociťujú súlad medzi tým k čomu sú vedené počas štúdia na hodinách a medzi tým, k čomu ich vedú cvičné učiteľky. Pociť úplného súladu malo viac než 57 % respondentiek, ďalších 37 % pociťovalo aspoň čiastočný súlad. Nesúlad komunikovali len 3 študentky.

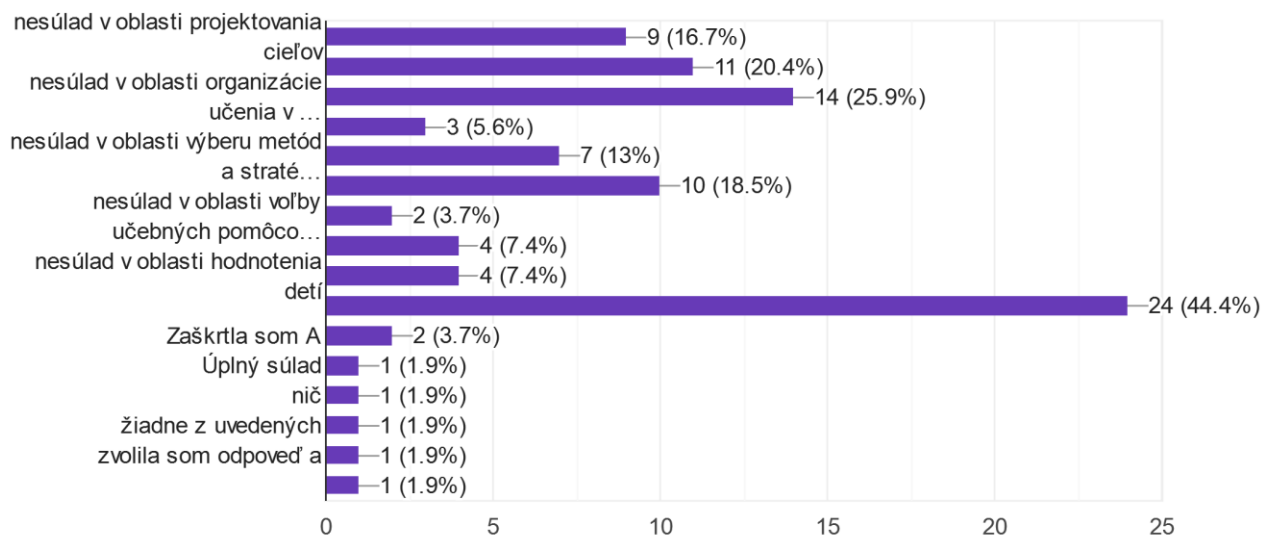
Oblasti, v ktorých študentky pociťujú nesúlad

V ďalšej položke dotazníka sme sa pýtali študentiek (ktoré zvolili odpoveď b alebo c), v akých oblastiach pociťujú nesúlad. Z grafu nižšie vidíme, že najväčšia časť z nich (25,9 %) odkazovala na nesúlad v oblasti organizácie učenia v rámci dňa (radenie učebných situácií počas dňa, vyvažovanie riadeného učenia a spontánnych aktivít detí...). Charakter rozdielného prístupu dokumentuje výrok respondentky: „Myslím si že najväčší nesúlad v tom čo nás učíte a čo som reálne zažila sú ranné kútiky, teda celkovo kútiky v MŠ. Počas dňa majú deti najviac riadených aktivít a čo sa mi najviac nepáčilo (ale za to nemôže pani učiteľka ale celkové nastavenie MŠ) je, že sa zabúda na samostatnú, neriadenú hru, ktorá nemá žiadny cieľ ba až žiadny väčší zmysel. Od rána do poobedia to dieťa neustále niečo robí, síce sa hrá ale nehrá sa tak ako by samé chcelo.“ Druhou najviac volenou odpoveďou (20,4 %) bol nesúlad v oblasti projektovania učiva.

Vyššie zastúpenie mali aj odpovede nesúladi v otázkach riadenia disciplíny v triede (18,5 %) a nesúladi v oblasti projektovania cieľov (16,7 %).

V prípade, že ste v predchádzajúcej odpovedi zvolili odpoveď b alebo c, zaškrtnite tie oblasti, v ktorých ste pocítovali nesúlad medzi tým, čo vás u...na fakulte a čo od vás vyžadovala cvičná učiteľka.

54 responses

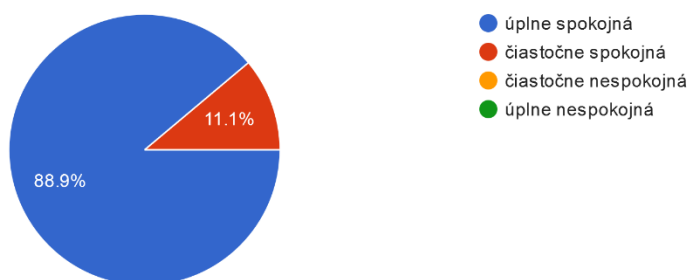
Poskytovanie spätnej väzby zo strany cvičnej učiteľky

19

Odpovede na otázku, prostredníctvom ktorej sme zisťovali mieru spokojnosti s tým ako cvičné učiteľky poskytujú spätnú väzbu sú veľmi priaznivé. Na základe výsledkov je možné konštatovať všeobecnú spokojnosť. Takmer 90 % opýtaných dokonca deklarovalo maximálnu mieru spokojnosti.

Vyjadrite stanovisko k výroku: So spôsobom ako mi cvičná učiteľka poskytovala spätnú väzbu som bola (vyberte len jednu odpoveď):

54 responses

O slabinách v oblasti poskytovania spätnej väzby sme sa chceli dozvedieť viac v otvorenej poločke, v ktorej boli respondentky vyzvané k tomu, aby ich opísali. Adekvátne ku kvantitatívnym zisteniam viedla táto položka skôr k výpočtu pozitív. Na základe kvalitatívneho spracovania dát sme identifikovali tieto **pozitíva**:

- Snaha o objektivitu
„Pani učiteľka sa stále snažila dať čo najobjektívnejšiu spätnú väzbu.“
- Ocenenie snahy/odvahy pomenovať aj negatíva/zlyhania/pochybenia
„Vedela vyzdvihnúť plusy a taktiež nezabudla na mínusy, ku ktorým poskytla rady, ako ich napraviť.“
„Vedela nám povedať čo je zle, ale aj čo je dobre. Nebála sa nás hodnotiť tak, ako to videla a cítila.“
- Konštruktívnosť kritiky
“[...] bola veľmi dôkladná, nechala najskôr vyjadriť môj názor na situáciu a potom uviedla svoju odbornú konštruktívnu kritiku, na ktorú si vždy v dobrom spomení pri ďalšom plánovaní aktivít.“
- Poskytnutie návodov/usmernení na nápravu
„Vedela vyzdvihnúť plusy a taktiež nezabudla na mínusy, ku ktorým poskytla rady, ako ich napraviť.“
- Zrozumiteľná a jasná komunikácia
„Bola mi zrozumiteľne a jasne vysvetlená, taktiež aj kroky, ktoré som zvolila a tiež aj mnou vytvorený plán na celý deň.“
„Spätnú väzbu mi poskytovala zrozumiteľne a trefne.“
- Pravidelnosť spätnej väzby
„Cvičná učiteľka nám dala vždy na konci spätnú väzbu [...]“
„Spätnú väzbu sme vždy dostávali po hodine, keď sme deti uložili spať na poobedný oddych...“
- Empatia (snaha neznechútiť študentky), tendencia k pozitívnej stimulácii
„Mala som pocit, že cvičná učiteľka mi nechcela dať pocítiť, čo bolo zle. Skôr ma chválila, no ja som vnútorne vedela, že som mala určité veci spraviť inak.“
- Využívanie rôznych foriem poskytovania spätnej väzby (priama komunikácia/mailová komunikácia...)
„Ja som bola spokojná so spätnou väzbou od pani učiteľky v zmysle, že mi bola poskytnutá či už elektronicky alebo osobne na záver dňa.“
- Výstižnosť
„Spätnú väzbu mi poskytovala zrozumiteľne a trefne.“
- Nápomocná, aktivizujúca
„Dodala nám energiu, keď sme sa aj v priebehu aktivít zamotali“
„Spätná väzba bola pre mňa pomoc, v mojom ďalšom seba rozvíjaní.“
- Ochota, ústretovosť byť v pohotovosti (na telefóne a pod.)
„Dokonca nám dala aj telefónny kontakt, ak by sme potrebovali pomoc tak nech jej hneď zavoláme.“

Kvalitatívna analýza dát nám umožnila identifikovať niekoľko **negatív** v poskytovaní spätnej väzby:

- Chýbajúca priebežná spätná väzba

„Neposkytujú spätnú väzbu po častiach ale až po celom dni. Keby to bolo po častiach, vedela by som napraviť chyby, ktoré som robila a nepokračovala by som v nich až do konca dňa.“

- Rigidita, nízka miera otvorenosti voči nápadom študentiek/upätosť na vlastné predstavy
„Pani učiteľka nám dávala nápady tie, ktoré ona používala pri témach, pôsobilo to na mňa, že "len to, čo ona s deťmi robí je najsprávnejšie, a inak sa to proste robiť nemôže..." Tým pádom aj spätná väzba bola taká, že mohli ste ešte toto, toto sa dá takto, keby ste urobili ako som vám poradila, nestalo by sa toto,...“
„Cvičné učiteľky niekedy podceňujú nové nápady a iniciatívu študentiek na praxi. Študentka sa tak musí, niekedy aj nezmyselne, prispôbiť s učebným plánom, vedením výučby a pod. Tým pádom dochádza aj k slabinám v oblasti poskytovania spätnej väzby.“
- Vymáhanie odpovedí
„Niekedy sme sa jej moc museli vypytať.“
- Poskytovanie spätnej väzby bez prítomnosti na výučbe
„Naša učiteľka na mojom výstupe nebola, bola tam učiteľka, ktorá učila v poobedných hodinách a nevedela, že sme sa na daných aktivitách dohodli s cvičnou pani učiteľkou, takže pri spätnej väzbe skritizovala aktivity, ktoré sa mojej cvičnej učiteľke na konzultácii páčili a schválila mi ich.“
- Nekritickosť
„[...] za všetko len chválila. Čo som vnímala dosť ako nie moc dobré pretože predsa chybami sa učíme.“
- Málo času

Ambivalentné výroky:

„Veľmi stručná spätná väzba, väčšinou nás pochválila alebo jednou vetou zhrnula o by mohlo byť zrealizované inak.“

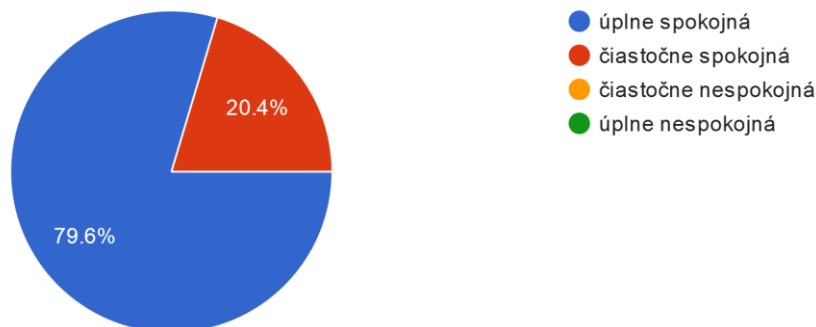
21

Vedenie rozborov cvičnými učiteľkami

V ďalšej položke dotazníka nás zaujímalo, v akej miere sú študentky spokojné so spôsobom ako vedú cvičné učiteľky rozbor. Ako vidieť v grafe nižšie, výsledky sú viac než uspokojivé. Takmer 80 % opýtaných prejavilo úplnú spokojnosť, zvyšná časť respondentiek komunikovala čiastočnú spokojnosť.

Vyjadrite stanovisko k výroku: So spôsobom ako cvičná učiteľka viedla rozbor som bola (vyberte len jednu odpoveď):

54 responses

V snahe získať konkrétne informácie o tom, v čom sú slabiny vedenia rozborov sme poskytli študentkám možnosť opísať problémy v otvorenej položke. V odpovediach dominovala odpoveď „žiadne“, čo korešponduje so zisteniami škálovej položke. Napriek tomu Identifikovali sme niekoľko explicitne vyjadrených **pozíív** vedenia rozborov:

- Dôraz na sebahodnotenie
„Rozbor bol vždy super, najskôr sa nás opýtala čo si myslíme, že nám nevyšlo a následne sme so spolužiakami zhodnotili svoje výstupy. Nakoniec nám povedala ona, čo by zmenila alebo čo sme zabudli.“
- Konštruktívna stimulujúca kritika
“[...] nechala najskôr vyjadriť môj názor na situáciu a potom uviedla svoju odbornú konštruktívnu kritiku, na ktorú si vždy v dobrom spomeniem pri ďalšom plánovaní aktivít.“
- Detailnosť, dôslednosť
„Žiadne nie sú [slabiny, pozn. výskumníka], bola veľmi dôkladná.“
- Zrozumiteľnosť, jasnosť.
„K tejto otázke nemám žiadne pripomienky, pretože pani učiteľka z môjho pohľadu realizovala rozbor najlepšie ako vedela. Stručne a zrozumiteľne.“

Napriek prevažujúcim pozitívam priniesli kvalitatívne dáta aj niekoľko informácií, na základe ktorých môžeme usudzovať **o slabinách** cvičných učiteľiek pri vedení rozborov.

- odbiehanie od témy
„odbiehanie od témy k iným témam, ktoré sa rozboru netýkali...“
- plytkosť rozboru
„Keďže bola cvičná učiteľka zároveň aj riaditeľka, mala toho veľa na starosti a nešli sme úplne do hĺbky.“
- časová tieseň
„Na rozbor sme mali taktiež veľmi málo času, keďže učiteľka sa väčšinou času venovala deťom.“
- konflikt očakávaní
„Učiteľka pri plánovaní projektu povedala iné a po realizácii pri rozbere očakávala iné.“
- slabé reagovanie na otázky
„Nevedela odpovedať na otázky, ktoré boli pre ňu už bežné a v čom bola zabehnutá.“
- nedostatok kritickosti
„Vždy všetko len pochválila, málokedy sa stalo že nám vytkla nejakú chybu.“
- zlé načasovanie rozboru
„Bolo neskoro..“

Silné stránky cvičných učiteľiek

Silné stránky cvičných učiteľiek sme sa snažili identifikovať pomocou analýza odpovedí v otvorenej položke „Napište, čo ste na práci cvičnej učiteľky pri vašom vedení na praxi najviac oceňovali.“ Zistenia z analýzy je možné zoskupiť do 3 kategórií: 1) osobnostné kvality, 2. pedagogické kvality, 3) líderské kvality.

Osobnostné kvality:

- komunikatívnosť a priateľskosť
„Že bola veľmi komunikatívna a priateľská, ukázala nám množstvo metód a zaujímavých aktivít.“
„Na praxi sa mi ale podarilo zrealizovať všetko čo som mala pripravené. Myslím že to bolo aj uvoľnenou atmosférou a takou pohodou, ktorou cvičná učiteľka oplývala.“
- zmysel pre humor
„Vedela s nami aj posrandovať, čo beriem ako veľké plus. Necítili sme sa tak vystresované, atmosféra sa uvoľnila, cítili sme sa lepšie a mali sme viac odvahy sa aj pýtať.“
- pokoj, rozvaha
„Trpezlivosť a klud s akým učila“
- autenticnosť, prirodzenosť
„Bola úprimná, mala som pocit, že sa nesnažila správať inak ako bežný deň bez nás.“

Pedagogické kvality:

- prístup k deťom
„Bolo vidieť, že ju deti rešpektujú a majú veľmi radi.“
„Ludský prístup, deti ju naozaj rešpektovali, mali s ňou dobrý vzťah...“
„Veľmi empatický prístup aj ku problémovjším deťom.“
„Že je oddaná deťom a svoju prácu má veľmi rada a je v nej úplne zviazaná, čo bolo vidno aj na vzťahoch s deťmi, ktoré ju priam zbožňovali.“
- pohotové reakcie
„Vedela pohotovo reagovať na každú situáciu.“
- didaktická kompetentnosť
„metódy a formy práce s deťmi, využívanie rozprávok na rádiu“
„vždy sa snažila nájsť najlepší spôsob ako s dieťaťom pracovať“

Lídorské kvality:

- ochota, ústretovosť, nápomocnosť
„Jej ochotu vždy nám pomôcť a usmerniť nás tým správnym smerom, nájsť si na nás čas aj po pracovnej dobe.“
„Najviac som oceňovala jej ochotu. Ako som už vyššie spomínala nikdy nemala problém nám pomôcť, vždy sa nás priebežne pýtala či nepotrebujeme pomoc.“
„Podpora do budúcnosti. Poskytnutie pomoci v prípade problému.“
„Mohla som sa jej spýtať na čokoľvek, čomu som nerozumela a ona mi to ochotne vysvetlila...“
„Cvičná učiteľka bola veľmi nápomocná a ochotná. Bola schopná s nami komunikovať a snažila sa nám čo najviac poradiť a pomôcť.“
„Poskytla nám všetky materiály, ktoré nám boli/ budú nápomocné v praxi (realizovanej počas VŠ ale i po nej)“
- časová flexibilita

„Ochotu komunikovať aj vo večerných hodinách a do detailu rozoberať naše prípravy.“

„Cvičná pani učiteľka bola vždy k dispozícii, keď sme to potrebovali - či prostredníctvom emailovej komunikácie, a taktiež komunikácie počas celkovej praxe.“

- schopnosť motivovať
„pochválila nás, motivovala nás v tom čo robíme, bola nám oporou“
- ponechanie slobody
„nezasahovala mi do učenia“
„výber oblasti aj štandardu - snažila sa vyjsť v ústrety“
„To že nebola príliš prísna a nežiadala, aby sme do bodky dodržali pripravené aktivity.“
- promptné reagovanie na potreby študentiek
„rýchle jasné odpisovanie na email“
- otvorenosť voči iným prístupom
„bola zhovievavá a otvorená našim nápadom“
„Najviac som oceňovala, že nám nechala priestor prehnane nezasahovala no bola aj nápomocná ak to situácia vyžadovala.“
„Pri vedení aktivity nás nechala s deťmi pracovať a nezasahovala nám do učebných situácií.“
- Záujem o názor študentiek
„pýtala sa nás na náš názor“
- Precízna a konštruktívna spätná väzba
„Poskytovala rozsiahlu spätnú väzbu, upozorňovala na nedostatky vhodným spôsobom a vždy ocenila ich nápravu.“
„Spätnú väzbu, ktorú nám vždy na konci poskytla.“
„Nebála sa nás hodnotiť tak, ako to videla a cítila.“
- Ochota komunikovať cez mail
„Nemala problém s nami kontaktovať aj cez mail.“
- Zorientovanosť vo svojej úlohe cvičnej učiteľky
„Myslím, že pani učiteľka bola plne oboznámená s priebehom praxe.“

Slabé stránky cvičných učiteliek

Okrem ocenenia kvalít bolo našim cieľom zistiť, ako študentky vnímajú slabé stránky cvičných učiteliek. V ďalšej otvorenej položke mali preto možnosť napísať, čo im na práci cvičnej učiteľky pri ich vedení na praxi najviac prekážalo. Na základe kvalitatívnej analýzy sme aj v tomto prípade identifikovali nedostatky, ktoré je možné zhrnúť do kategórií: osobnostné kvality, pedagogické kvality, líderské kvality. Kým v prípade silných stránok odkazovali respondentky skôr na osobnostné kvality cvičných učiteliek, v prípade slabých stránok zdôrazňovali skôr slabo rozvinuté líderské schopnosti:

Líderské kvality:

- Unáhlené reakcie
„prudké reagovanie bez premyslenia“
- porovnávanie kvality študentiek s inými študentkami
„porovnanie, čo bolo pred rokom na praxi, čo na nás pôsobilo veľmi negatívne, akoby sme boli neschopné, čo vôbec tak nebolo“
- liberálny prístup k študentkám
„Nemala nad nami tvrdú ruku.“
- Neúprimnosť
„Nekomunikovala svoju nespokojnosť na rovinu.“
- Nerešpektujúci prístup
„Neboli sme brané vážne ani z pohľadu detí - učiteľka ma napr. nepodržala pred dieťaťom, ktoré sa správalo nevhodne.“
- Absentovanie na výstupoch študentiek
„Najviac mi prekážalo, že nebola prítomná na mojom druhom výstupe, takže na mojom výstupe bola zúčastnená iná pani učiteľka, ktorá nebola spokojná s aktivitami, ktoré som sa snažila skonzultovať s cvičnou učiteľkou podrobne a jej sa páčili.“
- Slabá pozornosť pri výstupoch študentiek
„Nevenovala dostatočnú pozornosť pri realizácii mojej hlavnej vzdelávacej aktivity.“
- Direktívne usmerňovanie
„občas ma mrzelo, že sme nemali v interakcii s deťmi viac slobody aspoň pri ranných hrách. Boli sme príliš usmerňované v tom ako, kedy, s akými hračkami a kde sa s danými hračkami s deťmi smieme a kde nesmieme hrať a podobne.“
- nereálne očakávania
„bolo vidieť, že učiteľka od nás očakáva až nepotrebné prispôbovanie sa jej predstavám“

Osobnostné kvality:

- ráznosť, prísnosť
„Bola veľmi rázna a pôsobila prísne.“

Pedagogické kvality:

- Slabá schopnosť diferencovať výučbu
„To, že pri robení napr. výtvarných aktivít, chcela aby robili všetky deti všetko (aj keď som im dala na výber) a chcela aby všetky deti mali rovnaké svoje výtvary. Argumentovala to tým, že rodičia by boli nespokojní, keby nevideli dielo svojho dieťaťa.“

Odporúčania pre skvalitnenie praxe

Poslednou časťou dotazníka bola položka, ktorá poskytovala priestor pre voľnejšiu výpoveď respondentiek. Táto položka nebola povinná. Priestor využilo 25 respondentiek, teda niečo viac ako polovica. Mohli napísať čokoľvek, čo by nám chceli odkomunikovať z pohľadu ich spokojnosti s pedagogickou praxou. Tento priestor využívali študentky prevažne na vyjadrenie spokojnosti a vďačnosti za príležitosť absolvovať prax v poskytovanej kvalite. Zaznamenali sme 2 kritické postrehy:

- Nespokojnosť s nasadením praxe v študijnom programe – súbežné teoretické vzdelávanie a prax

„Možno to, že aby si študentky vedeli napísať prípravu na vyučovanie pred tým ako na tú prax reálne pôjdu. Nie až potom čo sa im prax skončí.“

- Neprítomnosť vyučujúcich predškolskej didaktiky na praxi
„Myslím si že na "kontrolu" našej praxe by mali chodiť pani doktorky, ktoré nás učili na univerzite, pretože mala som dojem keď prišla na kontrolu "študentka" nevedela nám poskytnúť spätnú väzbu.“

Záver a odporúčania pre metodické usmernenie cvičných učiteliek MŠ:

- Na základe zistení je možné konštatovať všeobecnú spokojnosť študentiek s priebehom praxe a kvalitou cvičných učiteliek
- Je možné konštatovať súlad medzi vedením študentiek fakultnými a cvičnými učiteľkami. Diskrepancie sa týkajú najmä projektovania výučby, konkrétne organizácie dňa v MŠ, vymedzenia obsahu učenia a učebných cieľov. Tieto témy treba posilniť aj v metodickom usmernení cvičných učiteliek.
- Študentky vnímajú schopnosti cvičných učiteliek poskytovať kvalitnú spätnú väzbu a viesť rozbor pozitívne. Kvalitatívna analýza dát však odhalila aj slabiny v líderských kvalitách, ktorým je potrebné venovať v metodickom usmernení náležitú pozornosť.

Odpovede respondentiek na položku: *Opíšte najväčšie slabiny v oblasti poskytovania spätnej väzby od cvičných učiteliek.*

- Pani učiteľka sa stále snažila dať čo najobjektívnejšiu spätnú väzbu. Vedela vyzdvihnúť plusy a taktiež nezabudla na mínusy, ku ktorým poskytla rady, ako ich napraviť.
- Neposkytujú spätnú väzbu po častiach ale až po celom dni. Keby to bolo po častiach, vedela by som napraviť chyby, ktoré som robila a nepokračovala by som v nich až do konca dňa.
- Žiadne
- učiteľka nemala žiadne slabiny v oblasti poskytovania spätnej väzby
- So spätnou väzbou som bola spokojná. Bola mi zrozumiteľná a jasne vysvetlená, taktiež aj kroky, ktoré som zvolila a tiež aj mnou vytvorený plán na celý deň.
- Pani učiteľka nám dávala nápady tie, ktoré ona používala pri témach, pôsobilo to na mňa, že "len to, čo ona s deťmi robí je najsprávnejšie, a inak sa to proste robiť nemôže..." Tým pádom aj spätná väzba bola taká, že mohli ste ešte toto, toto sa dá takto, keby ste urobili ako som vám poradila, nestalo by sa toto,...(ja mám strednú pedagogickú školu, čiže skúsenosti s deťmi mám)
- Ja som bola so spätnou väzbou spokojná lebo cvičná učiteľka nám ju poskytla každý deň po praxi.
- Nemám žiadne pripomienky k slabinám
- Mala som pocit, že cvičná učiteľka mi nechcela dať pocítiť, čo bolo zle. Skôr ma chválila, no ja som vnútorne vedela, že som mala určité veci spraviť inak.
- Spätnú väzbu som od cvičnej učiteľky dostávala na veľmi dobrej úrovni.
- Nepriamosť keď tak a slabá komunikácia cez email, ale v mojom prípade s mojou cvičnou pani učiteľkou som to nepocítovala.
- Ja som bola spokojná s poskytovaním spätnej väzby
- Niekedy sme sa jej moc museli vypytovať
- Ja čo som bola na praxi, tak cvičná učiteľka nemala problém nám dať akúkoľvek spätnú väzbu.
- cvičná učiteľka nám poskytla efektívnu a postačujúcu spätnú väzbu

- Ja som bola spokojná so spätnou väzbou od pani učiteľky v zmysle, že mi bola poskytnutá či už elektronicky alebo osobne na záver dňa.
- Žiadne
- Nepocítila som žiadne
- Naša učiteľka na mojom výstupe nebola, bola tam učiteľka, ktorá učila v poobedných hodinách a nevedela, že sme sa na daných aktivitách dohodli s cvičnou pani učiteľkou, takže pri spätnej väzbe skritizovala aktivity, ktoré sa mojej cvičnej učiteľke na konzultácii páčili a schválila mi ich. Inak sa mi spätné väzby od pani cvičnej učiteľky páčili.
- Nenašla som žiadne slabiny učiteľky.
- Moja pani učiteľka nemala takéto slabiny. Spätnú väzbu mi poskytovala zrozumiteľne a trefne. Spätná väzba bola pre mňa pomoc, v mojom ďalšom seba rozvíjaní.
- Spätnú väzbu poskytovala dostatočne.
- Nemám pocit slabín. Vždy mi dala adekvátnu spätnú väzbu, ktorej som rozumela.
- Žiadne nedostatky som nespozorovala
- Veľmi stručná spätná väzba, väčšinou nás pochválila alebo jednou vetou zhrnula o by mohlo byť zrealizované inak.
- Nemám žiadne, cvičná učiteľka mi poskytla dostatočnú spätnú väzbu.
- Nepostrehla som
- Pochválila nás ako sme pracovali, že sa nemáme báť „hrať“ sa s deťmi. Dodala nám energiu, keď sme sa aj v priebehu aktivít zamotali, bola nápomocná.
- Nemám čo vytknúť.
- Spätná väzba od cvičnej učiteľky bola vždy ukážková, vždy nám vo všetkom pomohla, dávala materiály a radila. Dokonca nám dala aj telefónny kontakt, ak by sme potrebovali pomoc tak nech jej hneď zavoláme.
- Podľa mňa slabiny neboli.
- Nepostrehla som žiadne. Myslím, že pani učiteľka hodnotila objektívne, povedala kladné aj prípadné záporné stránky.
- Učiteľka mierne porovnávala naše písomné prípravy. Nemali sme žiadnu zadanú ustálenú formu, ako písať prípravy, takže je to pochopiteľné. Učiteľka nás však hodnotila veľmi primerane a konštruktívne.
- myslím si, že cvičná učiteľka poskytovala spätnú väzbu dostatočne dobre
- neboli žiadne slabiny .
- Keďže som už prax absolvovala aj na strednej škole vedela som ako to v mš ako tak prebieha. Moje spolužiačky ktoré boli na praxi prvýkrát urobili chyby, ktoré som aj ja videla ale pani učiteľka im to nepovedala a za všetko len chválila. Čo som vnímala dost ako nie moc dobré pretože predsa chybami sa učíme.
- Zo začiatku nevedela ako ku nám pristupovať, nevedela akú spätnú väzbu nám má poskytovať. Ale po 2 - 3 stretnutí sme našli cestu ako to vyhovuje aj nám (študentkám) aj pani učiteľke, no v prvom rade deťom.
- Pre mňa bola spätná väzba veľmi dobrá, cvičná učiteľka nám dala vždy na konci spätnú väzbu a spoločne sme viedli rozhovor v rámci odučeného.
- Spätnú väzbu mi cvičná učiteľka poskytovala v dostatočnej miere.
- Neboli žiadne. Vedela nám povedať čo je zle, ale aj čo je dobre. Nebála sa nás hodnotiť tak, ako to videla a cítila.
- Nepocítila som žiadne slabiny v oblasti poskytovania spätnej väzby.
- Málo času na spätnú väzbu

- Spätná väzba bola v poriadku.
- Neboli žiadne
- Žiadna slabina. Spätnú väzbu sme vždy dostávali po hodine, keď sme deti uložili spať na poobedný oddych + pred našimi výstupmi sme komunikovali prostredníctvom mailov.
- Nepocítovala som slabiny v spätnej väzbe mojej cvičnej učiteľky.
- Nepostrehla som žiadne, so cvičnou učiteľkou som bola veľmi spokojná.
- Myslí si, že spätná väzba bola primeraná
- so spätnou väzbou som bola spokojná
- Cvičné učiteľky niekedy podceňujú nové nápady a iniciatívu študentiek na praxi. Študentka sa tak musí, niekedy aj nezmyselne, prispôbiť s učebným plánom, vedením výučby a pod. Tým pádom dochádza aj k slabinám v oblasti poskytovania spätnej väzby.

Odpovede respondentiek na otázku: *Opíšte najväčšie slabiny v oblasti realizácie rozboru.*

- K tejto otázke nemám žiadne pripomienky, pretože pani učiteľka z môjho pohľadu realizovala rozbor najlepšie ako vedela. Stručne a zrozumiteľne .
- Tak isto ako spätnú väzbu aj rozbor som dostávala až po celom dni učenia.
- Žiadne
- žiadne
- Žiadne slabiny som nepostrehla.
- odbiehanie od témy k iným témam, ktoré sa rozboru netýkali, nápady, ktoré na mňa pôsobili, že sú mi jednoducho nanútené, a či chcem, či nie musím ich splniť, inak mi to bude vytknuté
- Nie sú
- Žiadne. Rozbor bol vždy super, najskôr sa nás opýtala čo si myslíme, že nám nevyšlo a následne sme so spolužiačkami zhodnotili svoje výstupy. Nakoniec nám povedala ona, čo by zmenila alebo čo sme zabudli.
- Všetko prebehlo ako malo
- Keďže bola cvičná učiteľka zároveň aj riaditeľka, mala toho veľa na starosti a nešli sme úplne do hĺbky.
- Nemám žiadne výhrady k rozboru.
- Za jedinou slabinu v mojom prípade považujem nedostatok času, inak sme vždy každý výstup rozobrali.
- Učiteľka pri plánovaní projektu povedala iné a po realizácii pri rozvode očakávala iné ale inak bolo všetko v poriadku
- niekedy sa nekonal
- Neboli žiadne problémy pri vedení rozboru, cvičná pani učiteľka mi vždy povedala, kde bola chyba, čo som naopak zvládla výborne...
- nepocítila som nijakú slabinu v oblasti realizácie rozboru
- Nemala som v tejto oblasti problém.
- Nevedela odpovedať na otázky, ktoré boli pre ňu už bežné a v čom bola zabehnutá. Podľa mňa nerozumela ako to niekto nemôže vedieť? Čiže sme si niekedy nerozumeli. Ale nemám jej to za zlé.
- Neboli žiadne
- Pri cvičnej pani učiteľke som nevidela slabiny realizácie rozboru.
- Nenašla som žiadne slabiny.
- Nemala.

- Rozbor viedla tiež veľmi dobre, ku všetkému sa vrátila, našla si na nás čas.
- Podieľali sme sa na rozbor jednej všetky študentky.
- Všetko bolo v poriadku, spokojnosť bola na oboch stranách.
- Výber aktivít cvičná učiteľka vždy nechávala plne na nás, iba nás vždy týždeň vopred oboznámila s témou týždňa a dňa.
- Žiadne, pretože s cvičnou učiteľkou sme išli "krok po kroku" v rozbere.
- Nepostrehla som
- Povedala nám, kde čo môžeme urobiť s deťmi a navodila nás do budúca, čo spraviť inak.
- Nepamätám si, že by sme mali problémy v oblasti realizácie rozborov.
- Žiadne nie sú, bola veľmi dôkladná, nechala najskôr vyjadriť môj názor na situáciu a potom uviedla svoju odbornú konštruktívnu kritiku, na ktorú si vždy v dobrom spomení pri ďalšom plánovaní aktivít.
- Nepostrehla som žiadne. Vždy sme si potrebné rozobrali, trávila s nami toľko času, koľko sme potrebovali, napr. aj cez sociálne siete.
- Nevnímam, žiadne výrazné slabiny učiteľky v realizácii rozboru. Pamätám si, že nám nechala priestor na sebareflexiu a reflexiu spolužiakov. Učebné činnosti dopodrobna rozoberala.
- žiadne
- taktiež ani tu neboli žiadne slabiny
- vždy všetko len pochválila, málokedy sa stalo že nám vytkla nejakú chybu
- Nemám žiadne slabiny. Pani učiteľka pekne vedela a navrhovala možnosti prístupu k deťom aké by zvolila ona, pretože si myslím, že je s tými deťmi vo väčšom kontakte ako sme boli my.
- Rozbor bol tiež vhodne rozkúskovaný a podaný
- Realizáciu rozboru sme uskutočňovali vždy počas oddychu (spánku) detí. Rozbor mi vždy ponúkol ďalšie nápravy v mojich nasledujúcich činnostiach.
- Žiadne
- Žiadne neboli
- Na rozbor sme mali taktiež veľmi málo času, keďže učiteľka sa väčšinou času venovala deťom, ale vždy sa nám snažila povedať čo sa jej páčilo/nepáčilo.
- Skôr to boli výhody ako slabiny.
- Žiadne neboli. Vyjadrovala sa vždy zreteľne a jasne. Ak nebolo niečo pochopené, vždy svoju odpoveď rozvinula.
- Nepociťovala som slabiny v realizácii rozboru mojej cvičnej učiteľky.
- žiadne neboli.
- Bol neskoro
- S rozborom výstupov som bola spokojná
- Podobne ako som spomínala už vyššie.

Odpovede respondentiek na položku: *Napište, čo ste na práci cvičnej učiteľky pri vašom vedení na praxi najviac oceňovali.*

- To ako vie zorganizovať vyučovanie pre tri triedy naraz (málotriedka). Vedela pohotovo reagovať na každú situáciu.
- Že bola veľmi komunikatívna a priateľská, ukázala nám množstvo metód a zaujímavých aktivít. Bolo vidieť, že ju deti rešpektujú a majú veľmi radi.
- prístup k deťom, metódy a formy práce s deťmi, využívanie rozprávok na rádiu
- Ochota poradiť, pomôcť

- Nezasahovala mi do učenia. Nechala ma učiť podľa plánu a zasiahla až pri disciplíne, keď videla, že deti sú neposedné a pojašené. Inak mi do výučby nezasiahla, zhodnotila ma až na konci dňa.
- pomoc s pomôckami, ktoré nám poskytla
- To ako si vedela s deťmi poradiť (disciplína).
- Priamočiarosť, pomoc. Vedela nám povedať ľudsky, čo by sme mohli spraviť inak, na čo si dávať v budúcnosti pozor.
- Jej pomoc pri orientovaní sa v SVP, poradenie s vyberom vhodných aktivít na danu temu
- Dávala nám praktické rady. Upozorňovala nás na veci, o ktorých by sme sa v škole asi nedozvedeli. Poradila nám, na čo si máme v praxi dávať pozor.
- Cvičná učiteľka bola veľmi nápomocná a ochotná. Bola schopná s nami komunikovať a snažila sa nám čo najviac poradiť a pomôcť.
- S mojou cvičnou pani učiteľkou som bola veľmi spokojná, poradila mi s prípravou na vyučovanie, poskytla mi aj jednu knižku na pohybové hry. Najviac oceňujem jej ochotu pomôcť a rýchle jasné odpisovanie na email.
- Záujem a pomoc
- Celkový jej prístup, bola zhovievavá a otvorená našim nápadom
- Oceňovala som jej spôsob konverzácie, či už pri hodnotení alebo aj pri bežnej komunikácii. Mohla som sa jej spýtať na čokoľvek, čomu som nerozumela a ona mi to ochotne vysvetlila...
- konštruktívnu kritiku, empatiu, rady do budúcnosti, podrobné vysvetlenia
- Najviac som oceňovala, že nám nechala priestor prehnane nezasahovala no bola aj nápomocná ak to situácia vyžadovala. Okrem iného zároveň ako si s nami pani učiteľka sadla za stôl, venovala nám(aj ostatným študentkám) svoj čas, pekne sme si vedeli všetko detailne zhrnúť, povedala nám v čom sme mali medzery, čo sme možno podcenili a naopak čo sme spravili dobre, pochválila nás, motivovala nás v tom čo robíme, bola nám oporou.
- Spätná väzba, pomoc pri písaní protokolov, výber oblasti aj štandardu - snažila sa vyjsť v ústrety
- Ľudský prístup, deti ju naozaj rešpektovali, mali s ňou dobrý vzťah, vedela nám dobre poradiť.
- Vedela mi poradiť ako si zorganizovať deti tak, aby ma rešpektovali.
- Jej ochotu vždy nám pomôcť a usmerniť nás tým správnym smerom, nájsť si na nás čas aj po pracovnej dobe.
- Tvorivosť, jej všímavosť, prístup, podporu, ponímanie vyučovacieho procesu,
- To, že nás predstavila deťom, tie nás rešpektovali a že sa nás snažila vo všetkom usmerniť, povedať ako to robia, pýtala sa nás na náš názor.
- Poskytla nám všetky materiály, ktoré nám boli/ budú nápomocné v praxi (realizovanej počas VŠ ale i po nej)
- Veľmi empatický prístup aj ku problémovjším deťom. Poskytovala rozsiahlu spätnú väzbu, upozorňovala na nedostatky vhodným spôsobom a vždy ocenila ich nápravu.
- Prístup k deťom, režim, naučené zvyky (umývanie rúk vždy pred jedlom, staršie deti automaticky pomáhali menším s obúvaním a obliekaním vonku,...)
- Povzbudenie, že keď to nebudem zvládať niečo, pomôže mi; pozitívna energia cvičnej učiteľky; priateľská učiteľka ...
- To že nebola príliš prísna a nežiadala, aby sme do bodky dodržali pripravené aktivity. Hneď prvý deň nastal prípad kedy prišiel chlapec a strašne plakal za mamou. Pani riaditeľka nám sama povedala, že niekedy nastanú aj takéto situácie a nemusí sa nám podariť dodržať náš plán. Ja som celkom trémistka a keď som v strese zabudnem na polovicu vecí, ktoré som chcela

povedať či zrealizovať. Na praxi sa mi ale podarilo zrealizovať všetko čo som mala pripravené. Myslím že to bolo aj uvoľnenou atmosférou a takou pohodou, ktorou cvičná učiteľka oplývala.

- Flexibilná, spoľahlivá, milá, ochotná, spoločenská....určite si z nej zoberiem príklad.
- Že sa nám venovala. Všetko nám pekne vysvetlila. Nemala som s ňou vôbec žiadny problém.
- Najviac som oceňovala jej ochotu. Ako som už vyššie spomínala nikdy nemala problém nám pomôcť, vždy sa nás priebežne pýtala či nepotrebujeme pomoc, dala nam veľa materiálov, ukázkových edukačných plánov, literatúry atd. Nemala problém s nami kontaktovať aj cez mail. Naozaj jedna z najlepších učiteľiek aké som kedy mala možnosť spoznať.
- Priamosť. Vždy povedala ako by sa čo malo robiť. Hľadala aj v nevydarenej aktivite inú možnosť využitia a spolu sme to komunikovali.
- Myslím, že pani učiteľka bola plne oboznámená s priebehom praxe, vedela poradiť, usmerniť, mala ľudský prístup.
- Ochotu komunikovať aj vo večerných hodinách a do detailu rozoberať naše prípravy. Tiež som vďačná za rady a inšpirácie, ktorými nešetrila.
- Ochotu pomôcť a poradiť, úprimnosť
- že viedla deti stále ku spievaniu, a deti boli tak viac zaujaté.
- prácu s deťmi, vždy sa snažila nájsť najlepší spôsob ako s dieťaťom pracovať (rómske dieťa ktoré malo byť už dávno predškolač ale nevedelo sa začleniť do kolektívu, stále plakalo a dosť vystráhalo - nechcel tam chodiť)
- Vedela sa kultivovaným spôsobom vyjadrovať, voči nám, ak aj vznikol nejaký problém vedela rýchlo zasiahnuť a prispôbiť sa situácii. Sále sa usmievala.
- Spättnú väzbu, ktorú nám vždy na konci poskytla.
- Cvičná pani učiteľka bola vždy k dispozícii, keď sme to potrebovali - či prostredníctvom emailovej komunikácie, a taktiež komunikácie počas celkovej praxe.
- Nebála sa nás hodnotiť tak, ako to videla a cítila. Vždy nám pomáhala, poučila nás, zapajala do všetkého (výzdoba triedy, pobyt vonku, dokumentácia...). Vedela s nami aj posrandovať, čo beriem ako veľké plus. Necítili sme sa tak vystresovane, atmosféra sa uvoľnila, cítili sme sa lepšie a mali sme viac odvahy sa aj pýtať.
- Podpora do budúca. Poskytnutie pomoci v prípade problému.
- Trpezlivosť a klud s akým učila
- Bola úprimná, mala som pocit, že sa nesnažila správať inak ako bežný deň bez nás.
- Že je oddaná deťom a svoju prácu má veľmi rada a je v nej úplne zaviazaná, čo bolo vidno aj na vzťahoch s deťmi, ktoré ju priam zbožňovali.
- Jej ochotu vysvetľovať nám, správny prístup k deťom, jej priateľskosť a zdravú autoritu.
- Zapisovala si čo sme robili dobré/kde sme spravili chybu a po celom odučenom dni nám to na rozборе povedala a vysvetlila všetko na čo sme sa pýtali.
- Našla si pre nás vždy čas, keď sme si s ňou potrebovali prebrať nejaké veci.
- Snažila sa všetko nám vysvetliť, pomôcť
- Pri vedení aktivity nás nechala s deťmi pracovať a nezasahovala nám do učebných situácií. Pri prvých výstupoch nám ukázala ako sa dá namotivovať dieťa, aby si skúsilo pripravenú učebnú situáciu.
- Poslušnosť niektorých menších detí. Pomoc od spolužiakov.

Odpovede respondentiek na položku: *Napište, čo vám na práci cvičnej učiteľky pri vašom vedení na praxi najviac prekážalo.*

- Neprekázalo mi nič.
- Nič
- Neprekázalo mi nič. Na túto prax spomínam veľmi rada, naučila som sa na nej veľa.
- Nič.
- Nič.
- nič
- Vôbec nič, maximálna spokojnosť
- Nič konkrétne, bola som veľmi spokojná.
- prudké reagovanie bez premyslenia, porovnávanie, čo bolo pred rokom na praxi, čo na nás pôsobilo veľmi negatívne, akoby sme boli neschopné, čo vôbec tak nebolo
- Bola veľmi rázna a pôsobila prísne.
- Nič. Pani učiteľka bola veľmi milá, ústretová a chápaná.
- Nemám nič také
- Mala som pocit, že "sedela" na jednej žiačke. To, že nevedela čítať, jej učiteľka dávala pocítiť aj na iných hodinách.
- S cvičnou učiteľkou som bola spokojná.
- Nespomínam si, žeby mi niečo vadilo
- Nemala nad nami tvrdú ruku
- vôbec nič, bola úplne skvelá
- Nemala som v tomto problém.
- Nekomunikovala svoju nespokojnosť na rovinu - nevedela že sme v MŠ ešte predtým neboli a tak naše správanie vnímala občas negatívne. Neboli sme brané vážne ani z pohľadu detí - učiteľka ma napr. nepodržala pred dieťaťom, ktoré sa správalo nevhodne.
- Nespomínam si na nič
- Najviac mi prekážalo, že nebola prítomná na mojom druhom výstupe, takže na mojom výstupe bola zúčastnená iná pani učiteľka, ktorá nebola spokojná s aktivitami, ktoré som sa snažila skonzultovať s cvičnou učiteľkou podrobne a jej sa páčili.
- Nič mi na práci učiteľky neprekážalo.
- To, že pri robení napr. výtvarných aktivít, chcela aby robili všetky deti všetko (aj keď som im dala na výber) a chcela aby všetky deti mali rovnaké svoje výtvary. Argumentovala to tým, že rodičia by boli nespokojní, keby nevideli dielo svojho dieťaťa.
- Vôbec nič, nezasahovala do mojej realizácie bez vyzvania
- Nič mi neprekážalo, výborne sme si rozumeli.
- Neprekázalo mi vôbec nič, pri našom vedení nás vždy nechala viesť ten deň a keď bolo naozaj treba, vtedy až nám do toho vstúpila, aby deti utišila, alebo navrhla obmenu hry.
- Asi nič.
- Mne osobne neprekážalo absolútne nič. S cvičnou učiteľkou som bola nadmieru spokojná.
- Absolútne nič
- Nenašla som nič, s čím by som bola nespokojná.
- Nemôžem povedať, že by mi niečo prekážalo, no občas ma mrzelo, že sme nemali v interakcii s deťmi viac slobody aspoň pri ranných hrách. Boli sme príliš usmerňované v tom ako, kedy, s akými hračkami a kde sa s danými hračkami s deťmi smieme a kde nesmieme hrať a podobne. Napriek tomu, som rešpektovala aký systém, majú učiteľky v škôlke a malo to svoje výhody, no ranné hry by podľa mňa mohli mať spontánnejší charakter. Upozorňovaním na množstvo

pravidiel, ktoré museli deti pri ranných hrách dodržať bolo mierne obmedzujúce, no mnohé deti boli na dané pravidla privykuté.

- Nič mi neprekážalo
- Mne osobne nič.
- na práci nič len mali pani kuchárku, ktorá sa do všetkého starala :D napr. mali sme zdravotné cvičenie ona nabehla do triedy a povedala že je desiata že okamžite majú prestať a pod. aj keď ešte nebol ani čas na desiatu. P. učiteľka ju aj napomenula ale ona si robila čo chcela.
- Nie až taká komunikatívnosť medzi nami.
- Moja cvičná učiteľka bola tak úžasná, že mi je vzorom, pretože s deťmi pracovala skutočne ukázkovo.
- Nespomínam si na nejakú závažnú vec. Ja som bola s praxou veľmi spokojná.
- Na nič si nespomínam
- Nevenovala dostatočnú pozornosť pri realizácii mojej hlavnej vzdelávacej aktivity.
- Nič mi neprekážalo. Bola som spokojná.
- Na pani učiteľku nemám skutočne žiadne výhrady. Vždy k nám bola zhovievavá, milá. Mali sme s ňou dobrý vzťah.
- Na práci mojej cvičnej učiteľky mi neprekážalo nič.
- Neprekázali mi žiadne veci.
- Nič mi neprekážalo. Bola som spokojná
- deti nevedeli poslúchať, slabá disciplína - deti neboli zvyknuté na čítanie - učíme sa, že na deti netreba kričať a podobne. Až priveľmi nám to je zdôrazňované a vsúvané, až to je niekedy na škodu. Prídeme na prax v očakávaní, že všetko je super a všetko sa dá riešiť kľudným dohovorom. Realita je však úplne iná. My sme si svoju autoritu v triede museli doslova vybojovávať. Niektoré deti boli dokonca také agresívne, že fyzicky (samozrejme nikomu neublížili, nevyvíjali veľkú silu) napadali nás, cvičné učiteľky. Takéto správanie sa určite nedalo riešiť slušným dohovorom. Po toľkom neúspešnom napomínaní a dohováraní sme boli nútené zvýšiť hlas, avšak v strachu a očakávaní, či nebudeme za to nijako trestané - nie úplne dostačujúca príprava, nedokázali sme si napísať plán výučby a vôbec sme nerozumeli tomu, ako túto výučbu máme realizovať - učiteľka síce dokázala oceniť prípravu a pochváliť, avšak ak hovorím z mojej strany, bolo vidieť, že učiteľka od nás očakáva až nepotrebné prispôbovanie sa jej predstavám - spolužiačky narušali chod prostredia, pretože ak dieťa nechcelo pracovať, odišlo k nim. Spolužiačky sa s ním rozprávali, držali si dieťa na kolenách a podobne. Samozrejme po tomto túžili aj ostatné deti a tak bol celkovo narušený chod výučby. Po napomenutí učiteľky sa situácia ukludnila až zlepšila. Už sa to viac neopakovalo

Odpovede na položku: *Napište čokoľvek, čo by ste nám chceli odkomunikovať z pohľadu vašej spokojnosti s pedagogickou praxou.*

- Dostala som na prax do krásneho prostredia. Taktiež kolektív v škole bol na výbornú. Bolo to taktiež aj niečo iné, nové. Každý deň som sa tam veľmi tešila.
- nič
- Od začiatku semestra študentom ukázať, ako má projekt v MŠ vyzeráť, nie až takmer na konci resp. polovici semestra na seminári, keď je už možno po praxi, pretože nás nechceli obmedzovať v tom, ako ho budeme písať, avšak pani učiteľka v mš hneď povedala ako to chce, napísali sme to tak, a potom povedala ako to robili pred nami dievčatá, čo mala minulý rok a podobne...tak sme to museli prepisovať, aby to lepšie vyzeralo, niektoré spolužiačky aj hovorili, že to mali také voľnejšie písanie projektu, my sme to mali skôr také striktné, tým, že nás porovnávala...

- Bola som spokojná s praxou v MŠ a taktiež s cvičnou pani učiteľkou. Na prvý pohľad vyzerala prísne, ale keď sme ju s poznali zistili sme, že to tak vôbec nie je. Ozvala sa nám dokonca aj na Vianoce, popriala nám veľa úspechov v škole a napísala, že kedykoľvek budeme niečo potrebovať, môžeme sa ozvať.
- Pedagogická prax v BB bola pre mňa veľmi prínosná, no teším sa aj zažiť materské školy v mojom okolí, mimo regiónu BB.
- Keďže je situácia tento rok aká je som veľmi vďačná aspoň za prax v MŠ, ktorá mi dala veľa.
- Určite, že prax sa nachádzala v BB. Pani cvičná učiteľka bola tiež veľmi milá a jej spätná väzba bola kvalitne podaná. Snažila sa nám vyhovieť a pomôcť. Tým, že nám porozprávala aj rôzne životné príbehy detí a ako sa to prejavu a napokon ako to rieši, tak nám to určite rozšírilo obzor, že sa niečo také deje a ako by sme to mohli riešiť.
- S praxou som bola veľmi spokojná, rada by som si prax zopakovala práve v tejto MŠ.
- Bola to super skúsenosť, veľmi brala by som aby tej praxi bolo ešte viac, možno v takom tom že by bola prax aj v letnom semestri, kedy by sme už boli viac ostrielané a vedeli by sme čo ako, a lepšie by sme si veci pripravili atď.
- Nevieam do ktorej časti nesúladu to patrí, avšak myslím si že najväčší nesúlad v tom čo nás učíte a čo som reálne zažila sú ranné kútky, teda celkovo kútky v MŠ. Počas dňa majú deti najviac riadených aktivít a čo sa mi najviac nepáčilo (ale za to nemôže pani učiteľka ale celkové nastavenie MŠ) je, že sa zabúda na samostatnú, neriadenú hru, ktorá nemá žiadny cieľ ba až žiadny väčší zmysel. Od rána do poobedia to dieťa neustále niečo robí, síce sa hrá ale nehá sa tak ako by samé chcelo. Vid príklad. : ráno príde a hneď beží ku kockam, celý deň sa síce hrá ale bez kociek, nesklada to čo chce skladať.
- Bola som veľmi spokojná, v tejto MŠ boli všetky pani učiteľky veľmi príjemné a odniesla som si odtiaľ veľa cenných rád a skúseností.
- Na začiatku som bola nesmelá, keď sme začali vyučovať v MŠ, no potom, čo ma uistila a povzbudila cvičná pani učiteľka som si viac dôverovala. Bola som veľmi spokojná s pani učiteľkou.
- Možno to, že aby si študentky vedeli napísať prípravu na vyučovanie pred tým ako na tú prax reálne pôjdu. Nie až potom čo sa im prax skončí.
- Určite je to vhodné zvoliť aj k predmetom prax , pretože študenti ako z gymnázií, nemajú možnosť sa stretnúť s deťmi a nevedeli by si predstaviť ako je to reálne, len keď by vyšli s VŠ....a takto sa ako keby „oťukali" a sú pripravené do reality....
- S touto pani učiteľkou som bola veľmi spokojná, čokoľvek som potrebovala, poskytla mi pomoc. Zo všetkých pani učiteliek z konkrétnej školy bola práve ona nie len k nám praktičkám ale aj k deťom veľmi priateľská.
- Okrem miernych nesúládov a neustáleného projektovania prax hodnotím ako veľmi prínosnú a užitočnú pre nás.
- Myslím si že na "kontrolu" našej praxe by mali chodiť pani doktorky, ktoré nás učili na univerzite, pretože mala som dojem keď prišla na kontrolu "študentka" nevedela nám poskytnúť spätnú väzbu.
- Myslím, že táto prax mi dala veľa nielen do pracovného života, ale aj do osobného. Presne takto si predstavujem každú jednu učiteľku v MŠ. Ďakujem za túto možnosť.
- Nevieam si konkrétne teraz na nič spomenúť, ja som bola spokojná. Čo musím priznať viac sa mi páčila komunikácia s učiteľkou, ktorá jeden deň zastupovala tú našu cvičnú učiteľku, mala taký iný prístup, ale prikladám to aj k tomu, že ona dlhodobo mala študentky, kdežto táto mala študentky prvý raz.

- Určite odporúčam. Pekné prostredie, profesionálny a zároveň priateľský prístup (aj zo strany riaditeľky). Zatiaľ najlepšia prax, ktorej som sa zúčastnila. Ďakujem za možnosť.
- Prax dala najviac zo všetkého čo som sa naučila. A určite by som jej dala viac ako sme mali my. :)
- Moja skúsenosť v 2. ročníku bola veľmi pozitívna a mám na ňu dobré spomienky. Do jej triedy by som sa s radosťou vrátila. Veľa som sa naučila.
- S pedagogickou praxou v druhom ročníku môjho štúdia, ktorá sa realizovala v materskej škole som bola maximálne spokojná, či už s realizáciou alebo cvičnou učiteľkou.

Obsahová analýza prepisu nahrávky č. 1– skupinový rozhovor so študentkami 3. ročníka št. programu predškolská a elementárna pedagogika

Oblasti, v ktorých študentky reagovali *pozitívne*:

Na základe kvalitatívneho spracovania dát sme identifikovali nasledujúce pozitíva, ktoré dopĺňame o konkrétne výpovede, ktoré zazneli v prepise.

- **Ústretovosť cvičnej učiteľky**

„...naša pani učiteľka bola vzhľadom k vedeniu našej pedagogickej praxi veľmi ústretová a milá a v podstate tak ako to malo byť, tak dopredu s nami konzultovala naše prípravy, dôkladne naozaj.“

„...mohli sme si napríklad vybrať oblasť, v ktorej sme si chceli pripraviť prípravu... ale to, čo sme my konkrétne už chceli sme si mohli vybrať v podstate. Teda v tom bola tá ústretovosť.“

„...že napríklad niekto, kto má bližšie k tej matematickej oblasti, tak robil k tomu, niekto, kto mal bližšie k telesnej, alebo ..no zdravie a pohyb, tak robil k tomu.“

- **Dôležitá konštruktívna spätná väzba - konštruktívne rozobraná príprava pozitíva, negatíva, odporúčania, formálna aj didaktická rovina**

„...keď sme si vybrali tú tému, čo sa nás pýtala že, ako by sme ju.. čo budeme z nej robiť, potom, my sme jej povedali akú máme predstavu. Ona povedala že dobre, toto takto, toto by mohli byť trochu inak.“

„...že nám to presne z tej formálnej stránky a potom sme si robili ešte rozbor, toho nášho. Že po každom vlastne. Že nie len rozbor naše, ale aj keď sme mali aj ten náčiv“

„Čiže sme mali rozhovor, čo mohlo byť inak? A nehovorila nám len tie pozitívne stránky, ale dotkla sa práve možno niečoho, čo bolo prínosnejšie.“

„...dôkladne preberali tie prípravy...“

„...aj ona tak zhodnotila že toto som mohla robiť takto, že tu ste videli, že deti ešte neboli predpripravené, tak som to zmenila, z toho hľadiska.“

- **Emailová komunikácia pri konzultácii projektov**

„... ona nám ich v priebehu pár dní, dvoch- troch, poslala naspäť s tým, že nám vyznačila červeným čo nám tam chýba, čo by sme si mali zmeniť, ako aj z toho, akože formálneho hľadiska, ako sme tie vety tvorili.“

- **Osobná konzultácia projektov niekoľko dní vopred**

„...my sme vždy týždeň pred tým, ako som mala ísť ja, tak týždeň pred tým, som jej priniesla normálne do školy moju prípravu, čiže v ten deň sme si ju prešli.“

- **Slobodný výber činností vo výbere aktivít**

„...tematické oblasti tiež sme si mohli vybrať.“

„...mohli sme si napríklad vybrať oblasť, v ktorej sme si chceli pripraviť prípravu...“

- **Informovanosť študentov o stave triedy, deťoch**

„Vždy nám povedala ráno, koľko je žiakov.“

- **Usmerňovanie pri vypisovaní dokumentácie- protokoloch a pod.**

„...tiež tie protokoly čo sme písali, nás usmerňovala, ako by to mohlo byť a tematické oblasti...“

- **Otvorená komunikácia**

„...tak z 90 percent, páčila sa mi veľmi jej spätná väzba, že bola naozaj objektívna, nejako sa s nami nebavila, alebo takto, že na rovinu s nami komunikovala...“

„Zo začiatku nám všetko vysvetlila, čo bolo, ako bolo.“

Oblasti, v ktorých študentky pociťujú nesúlad:

Napriek prevažujúcim pozitívam, ktoré zazneli od študentiek priniesli kvalitatívne dáta aj niekoľko informácií, na základe ktorých môžeme usudzovať o nesúlade, ktorý vznikol vedením a prístupom cvičných učiteliek v praxi. Tak ako v prechádzajúcom prípade, uvádzame aj výpovede výrokov z prepisu.

- **Neinformovanosť cvičných učiteliek o podmienkach praxe**

„že oni si tie informácie ani neprečítajú, nevedia, čo tam máme robiť, potom sa často dajú.. do kedy máte náčuv?“

„Čo tu vlastne máte robiť?“

„...áno prišiel mi nejaký e-mail z fakulty, ale.. ani to nedočítala...“

- **Nejednotné požiadavky na prípravu pre výchovno-vzdelávaciu činnosť**

„...aj keď vždy vravela, že nevie, či to tak máme robiť, že či nás to tak učia aj v škole, ale tým, že my sme ešte nevedeli, že ako majú byť tie prípravy písané, tak vždy nám tak vravela, že podľa nej to je takto, lenže nevie, ako to vlastne má byť poriadne.“

- **Nesúlad medzi vedením študentov fakultou a vedením cvičných učiteliek**

„...to je presne to, o čom sme sa my bavili na hodine, že to nemusí byť presne jedna vzdelávacia aktivita, za ňou od 10:30 do 11:15, ale presne tak to bolo.“

„...keď ja som mala v príprave niečo, čo bolo v podstate na fantázii a kreativite detí a ja som tam absolútne nenapísala, že čo z toho má byť, lebo práve pointa toho bola, že to majú spraviť samé, tak si tým nebola istá, že stále hľadala niečo..“

„...ale ona stále ako keby chcela z toho nejaký ten výstup.“

- **Nepochopenie pri plánovaní výučby – voľba foriem práce, metódy používané pri spontánných aktivitách**

„...ja som veľmi vnímala to, že my sa už tri roky učím tým inovatívnym, aby sme boli inovatívne a dbáme na to aktívne, zážitkové učenie, ale v skutočnosti to tam absolútne nefungovalo.“

„...že čo mi vlastne na to učiteľka povie, či to vlastne pochopí, o čo mne vlastne ide. Lebo to sú presne tie veci, ku ktorým nás vediete, ale tá pani učiteľka to tak vôbec nevníma.“

- **Prevládalo frontálne vyučovanie nad individuálnym**

„...že každý deň bol taký istý.“

„...ona bola presne taká, že keď to robí jedno dieťa, to musia robiť všetky deti a komentovala to tým, že ..“

„...že keď je jeden snehuliak taký, tak všetci snehuliaci musia byť rovnakí. (šum) že áno, nebolo to pre tie deti dobrovoľné, že museli to ozaj všetky robiť a ešte keď to robili, tak museli aj rovnako.“

- **Neadekvátny prístup vo výchove a vzdelávaní detí / nevhodná komunikačná úroveň učiteľky k deťom**

„A to bolo pre mňa niečo hrozné, lebo to bola pani učiteľka, ktorá bola úplným opakom toho, o čo my sa snažíme. Ona v podstate celý čas používala vyhrážky a vlastne sa tým deťom vyhrážala, že proste kto nezje ako prvý tak neviem čo, alebo choď už do postele, lebo neviem čo a to je vlastne úplný opak toho, o čo sa my snažíme...“

„...kto prvý zje je lepší...“

„...že pani učiteľky sa radi rozprávajú pred deťmi o deťoch, ako keby boli hluché a nepočuli, alebo tam neboli, čo potom vytváralo že taký názor, aký mala pani učiteľka na niektoré dieťa tak aj deti mali taký názor na to dieťa.“

- **Chýbala otvorená komunikácia**

„...že nám to nepovedala do očí...“

„...že ona nás nebrala, nevedela, že sme na tej praxi neboli, tak naše správanie brala ako také, že sa nezaujímame a nechceme sa učiť, ale my sme nevedeli ako sa máme správať.“

„že nám to nepovedala všetkým, ale.., aby niečo spravili..., kočky si tam sedia“

- **Nadradený prístup cv. učiteľky k študentom**

„...ako nás ako sa k nám správala, že nám nedávala tú vážnosť, že sa učíme za tie učiteľky.“

„...že sa tam možno dievčatá cítili, že tam boli na zvyš, že pani učiteľka ich brala, no a tieto praktikantky sem prídu a budú tu sedieť...“

„Čiže aby sme sa necítili nejak tak, ako nevítané, alebo ako by som to povedala.“

Zistené indikátory, ktoré vyplynuli z analýzy rozhovorov:

Pozitívne skúsenosti	<ul style="list-style-type: none"> • ústretovosť cvičnej učiteľky • dôležitá spätná väzba - konštruktívne rozobraná a zhodnotená príprava študentov pozitíva, negatíva, odporúčania, formálna aj didaktická rovina • emailová komunikácia pri konzultácii projektov • osobná konzultácia projektov niekoľko dní vopred • slobodný výber činností vo výbere aktivít • informovanosť študentov o stave triedy, deťoch • usmerňovanie pri vypisovaní dokumentácie- protokoloch a pod. • otvorená komunikácia
Negatívne skúsenosti	<ul style="list-style-type: none"> • neinformovanosť cvičných učiteliek o podmienkach praxe • nejednotné požiadavky na prípravu pre výchovno-vzdelávaciu činnosť • nesúlad medzi vedením študentov fakultou a vedením cvičných učiteliek- fakulta nabáda študentov k slobode výberu v plánovaní aktivít a v mš im to nebolo umožnené • nepochopenie pri plánovaní výučby –voľba foriem práce, využívané metódy • prevládalo frontálne vyučovanie nad individuálnym • neadekvátny prístup vo výchove a vzdelávaní detí / nevhodná komunikačná úroveň učiteľky k deťom • chýbala otvorená komunikácia • nadradený prístup cv. učiteľky k študentom, neprofesionálne správanie

Odporúčania	<ul style="list-style-type: none"> • informovať cv. učiteľky a vychovávateľky akú formu by mala mať príprava na vyučovanie - návrh pre zjednotenie prípravy po formálnej stránke • prepojiť a informovať mš s vyučovacími spôsobmi, metódami, formami na fakulte, informovať cv. učiteľky o zóne spontánnych aktivít pri plánovaní výučby • popracovať na lepšej adaptácii študentov v mš (informovať ich o jednotlivých častiach dňa, organizácii dňa, dokumentácii, režime atď.) • vytvoriť priestor pre prirodzený dialóg, v ktorom by cv. učiteľky odovzdávali svoje skúsenosti, postrehy študentom – ľudský faktor • pracovať na vytvorení pozitívnej atmosféry prijatia študentov cvičnými učiteľmi a mš
-------------	---

Odporúčania pre skvalitnenie praxe

V poslednej otázke v rozhovore, ktorá sa pýtala na odporúčania pre cvičné učiteľky a vychovávateľky mali možnosť študentky odkomunikovať čokoľvek, k čomu nemali možnosť vyjadriť sa počas rozhovoru. Zaznamenali sme viacero postrehov, ktoré zazneli a všeobecne možno konštatovať, že sa týkajú najmä projektovania výučby, informovanosti cvičných učiteliek o formách, metódach, ktoré sa vyučujú na fakulte a práci na medziľudských vzťahoch. Ukazuje sa, že tieto témy treba posilniť aj v metodickom usmernení, ktoré sa systematicky tvorí pre cvičné učiteľky.

Ilustratívne príklady odpovedí respondentiek k odporúčaniam:

- ***Informovať cv. učiteľky a vychovávateľky o forme prípravy- návrh pre zjednotenie prípravy po formálnej stránke,***

„...ona nevedela ako majú vyzerat“

„...ale im povedať že vlastne, ono to nemusí mať formu, uhm, že ešte si to napíšeme na tej praxi, ako má byť.“

„...nejakú takú muštru, alebo takú základnú štruktúru, lebo naša pani učiteľka mala tiež problém s tým.“

- ***Prepojiť a informovať MŠ s vyučovacími spôsobmi, metódami, formami na fakulte, informovať cv. učiteľky o zóne spontánnych aktivít pri plánovaní výučby***

„...oboznámiť s tými spontánnymi situáciami, že nás to učíte, nech o tom vedia, že to nie je proste, že tie deti to musia robiť a že si to môžu vybrať..“

- ***Popracovať na lepšej adaptácii študentov v MŠ (informovať ich o jednotlivých častiach dňa, organizácii dňa, dokumentácii, režime atď.)***

„...úplne na úvod, aby vedeli, kto k nim prichádza, že na tej praxi.“

„...nevieme ako to tam chodí a možno oboznamovať s tým chodom, že áno toto sú také činnosti a robí sa tam toto a toto.. také uvádzanie nás do toho chodu škôlky.“

- **Vytvoriť priestor pre prirodzený dialóg, v ktorom by cv. učiteľky odovzdávali svoje skúsenosti, postrehy študentom – ľudský faktor,**

„...ja viem, že nie každá učiteľka je taká komunikatívna, ale možno aj také ich rady a postrehy, čo oni zažili, aké deti mali, ako s nimi pracovali a také nejaké rady pre nás, čo si myslím, že pomôže do budúcnosti.“

- **Pracovať na vytvorení pozitívnej atmosféry prijatia študentov cvičnými učiteľmi a MŠ**

„...že či im vôbec záleží na tom, čo si z tej praxi odnesieme?“

„...lebo oni reálne nás raz v živote vystriedajú a sú prvýkrát na praxi a či im vôbec záleží na tom.“

„...no tak nemusia sedieť, tak ich zapojme hneď od prvého dňa.“

Obsahová analýza prepisu nahrávky č. 2- – skupinový rozhovor so študentkami 3. ročníka št. programu predškolská a elementárna pedagogika

Oblasti, v ktorých študentky reagovali pozitívne

41

Na základe kvalitatívneho spracovania dát sme identifikovali nasledujúce pozitíva, ktoré doplníme o konkrétne výpovede, ktoré zazneli v prepise.

- **Nápomocnosť a ústretovosť cvičnej učiteľky**

„...snažila vo všetkom naozaj pomáhať“

„Že ak chceme a boli by sme ochotné tak že nám ukáže aj tie činnosti ktoré robia poobede že ona si nájde ten čas a ukáže nám to.“

„...nám dala tak akože veľa možností pracovať s tými deťmi aj mimo tých stanovených výstupov, ktoré sme mali mať.“

„...Tiež nám dala veľa času aj z jej toho voľného času mimo našej praxe.“

„...takisto nám ponúkla možnosť že si nájde ten čas aj po skončení našej praxe aby sme napríklad si tiež osobne s konzultovali tú prípravu ďalšiu. A ak sme vlastne hocičo potrebovali tak vždy bola ochotná nám pomôcť s hocičím.“

- **Pomoc pri tvorbe príprav**

„...aj pri tých prípravách nás usmerňovala a keď sme mali niečo zlé aj tie ciele, keď sme si ešte neboli také isté či to dobre formulujeme...“

„...tiež vyznačovala čo sa jej tak nehodilo, alebo nepáčilo na tých prípravách a poradila nám ako to máme sformulovať a radila nám rôzne aktivity ale tiež nám dala veľa skúseností s tými deťmi ako sa chovať v určitých situáciách alebo to teda..“

- **Oboznámenie s chodom mš**

„...do poznámok nám napísala čo si o tom myslí akoby to preformuloval a opravili sme si to aby sme tu mali všetko dobré ako malo byť.“

„...sa nám snažila ukázať všetky tie činnosti ktoré deti naozaj aj robia aj časovo bola taká ústretová.“

„mohli sme byť na praxi tiež poobede vidieť to ako tam funguje.“

- **Efektívny komunikačný kanál**

„my sme aj všetky tie prípravy posielali komunikovali sme vlastne cez Facebook a ona si to celá prehliadka do tých koloniiek..“

„...tiež naša komunikácia prebiehala cez FB.“

„...aktivity keď sme si chceli s ňou odkonzultovať tak sme jej len poslali cez Facebook a ona nám povedala či áno, či nie, či sa to deťom bude páčiť, nebudú vedieť..“

„...prípravu vždy s nami konzultovala cez mail, kde ako spomínali dievčatá tiež nám to vyznačovala čo vlastne môžeme prípadne vylepšiť tie jednotlivé aktivity

42

- **Objektívita cvičnej učiteľky**

„tak objektívne zhodnotila že nie za každú cenu nám chcela dať plný počet bodov.“

„Keď to tak nevidela že jednoducho prihliadala na nás na každú tak osobitne a vedela zhodnotiť naše tie silné slabé stránky a myslím že teda veľa sme si zobrali od nej z toho hodnotenia...“

„...bolo vidieť že vlastne v tej práci sa svojej práci sa dobre orientuje...“

„...ak by sme videli v niečom, čo nie je ako keby fěr.. nejaký postreh, tak určite by sme si to vedeli s ňou odkomunikovať.“

- **Pripravenosť cv. učiteľky**

„...bola vlastne vždy pripravená dopredu na to, čo od nás očakáva čo od nás chce a vždy zadala vlastne tú tému na ktorú je potrebné pripraviť si činnosť vždy dopredu aj niekoľko týždňov aby sme sa vlastne už dopredu vedeli...“

- **Objektívna spätná väzba**

„...poskytla spätnú väzbu, kde vyzdvihla to čo bolo realizované dobre a správne ale poukázala aj na chyby, ktoré sa vyskytli na našej strane z pohľadu toho vedenia detí.“

- **Usmerňovanie pri písaní príprav**

„Že naša pani učiteľka presne postupovala aj podľa tých taxonómií, tým pádom som presne využila tie vedomosti, čo ste nás učili vy, tak reálne, ale ostatné dievčatá mali tie prípravy také...“

- **Jednotné vedenie školy a cv. učiteľky**

„...pretože si myslím, že to vedenie je..uhm z oboch strán rovnakým smerom.“

„Nenašla som tam žiadne rozdiely.“

„...presne vie čo sa učíme a presne to vie v tej praxi nejak...“

Oblasti, v ktorých študentky pociťujú nesúlad:

Napriek prevažujúcim pozitívam, ktoré zazneli od študentiek priniesli kvalitatívne dáta oproti prvému rozhovoru pomerne menej informácií, na základe ktorých môžeme hovoriť o nesúlade, medzi vedením a prístupom cvičných učiteliek v praxi. Tak ako v prechádzajúcom prípade, uvádzame aj výpovede výrokov z prepisu.

- **Neadekvátne spätná väzba**

„...pani učiteľka už s nami robila ako keby to záverečné hodnotenia by nás nezdržovali a nezdržovala potom poobede.“

„...nevedela mne dať tú spätnú väzbu. A tak isto ani ma nijako neskorigovala keď bolo niečo zlé.“

„...že to hodnotenie niekedy bolo také neobjektívne...“

„...že by som mala na to pozrieť niekedy aj z iného pohľadu, že nie na základe proste toho jedného dňa...“

„že všetko, čo sa jej nepáčilo zhodnotí na konci, keď teda budeme odchádzať, lenže ja som potom nevedela, či to robím dobre, zle...“

- **Medziľudský rozmer**

„...že občas každý ma takú zlú náladu, alebo nemá svoj deň tiež a pár krát nám prišlo, že tá pani učiteľka je nejaká taká, taká rozrušená, náladová, nahnevaná, pár krát sme si mysleli, že to akože kvôli nám niečo, alebo tak, že sme niečo spravili zle...“

- **Požiadavky na prípravu pre výchovno-vzdelávaciu činnosť**

„...rozdiely sme mali, keď sme si aj písali tie prípravy, tak tam hlavne boli tie rozdiely.“

- **Nepochopenie pri plánovaní výučby**

„...takže ich nechala pani učiteľka tak a povedala že dobre, tak choďte sa hrať, keď vás toto nebaví...“

Zistené indikátory, ktoré vyplynuli z analýzy rozhovorov:

Pozitívna skúsenosť	<ul style="list-style-type: none"> • Nápomocnosť a časová flexibilita cv. učiteľky • Pomoc pri tvorbe príprav • Oboznámenie s chodom mš • Efektívny komunikačný kanál • Objektivita cv. učiteľky • Pripravenosť cv. učiteľky • Objektívna spätná väzba • Jednotné vedenie školy a cv. učiteľky •
Negatívna skúsenosť	<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvátne spätná väzba <p>Medziľudský rozmer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Požiadavky na prípravu pre výchovno-vzdelávaciu činnosť
Odporúčania	<ul style="list-style-type: none"> • Informovať cv. učiteľky a vychovávateľky akú formu by mala mať príprava na vyučovanie - návrh pre zjednotenie prípravy po technickej stránke,

Odporúčania pre skvalitnenie praxe:

Tak ako aj pri prvom rozhovore, aj v tomto mali možnosť študentky komunikovať čokoľvek, k čomu nemali možnosť vyjadriť sa počas rozhovoru. Boli motivované sformulovať potencionálne odporúčania pre cv. učiteľky a vychovávateľky, ktoré vyplynuli z ich pocitov na praxi. Zaznamenali sme viac mene iba jeden rozmer, na ktorom vieme postaviť odporúčanie. Týka sa najmä informovanosti cvičných učiteliek o forme, štruktúre a obsahu vzdelávacej prípravy. Tento príklad sa nám zhoduje aj z predchádzajúcou kvalitatívnou analýzou č.1. Možno teda konštatovať, že by bolo efektívne, aby v portfóliu, ktoré dostávajú cvičné učiteľky a vychovávateľky figurovala nejaká ukážková príprava výchovno-vzdelávacej činnosti.

Ilustratívne príklady odpovedí respondentiek k odporúčaniam:

- **Informovať cv. učiteľky a vychovávateľky akú formu by mala mať príprava na vyučovanie - návrh pre zjednotenie prípravy po technickej stránke,**

„...oboznámiť tie učiteľky, ako keby s jednotnou formou tých kvázi priprav.“

„...že tie prípravy dievčat sa líšili...“

„...sme sa ako keby nemali o čo oprieť, kvázi, a boli tam aj nejaké nedorozumenia, ako máme tú výučbu pripraviť a spracovať, aby bola správna...“

Obsahová analýza prepisu nahrávky fokusovej skupiny č. 3 so študentkami v 3. ročníku Bc. stupňa vzdelávania v študijnom programe predškolská a elementárna pedagogika

Oblasti, v ktorých študentky reagovali pozitívne:

Na základe kvalitatívneho spracovania dát sme identifikovali nasledujúce pozitíva, ktoré dopĺňame o konkrétne výpovede, ktoré zazneli v prepise.

- **Prax cvičnej učiteľky**

„...pani učiteľka už v tom mala už systém a bolo vidno že to už robí roky...“

„...ona nás usmernila, že či áno alebo nie, alebo nejaké pripomienky k tomu mala...“

„...bolo tiež vidno že má veľa skúseností...“

„...že mala skôr taký vynovený systém, aj s tými vecami čo sme sa učili na fakulte, asi bola často oboznamovaná s vecami...“

- **Prípravy v termíne**

„...do nedele sme jej posielali hotovú prípravu a vždy v nedeľu večer nám ju poslala že takú upravenú alebo podobne...“

„že to bolo veľmi dobre, že sme nič nemuseli tým pádom robiť na poslednú chvíľu...“

„...našla si na nás čas nie síce počas víkendov...“

„ale napríklad ten týždeň zhruba pred tým našim výstupom si našla čas že sme tam prišli keď deti spali a prebrala to učiteľka s nami...“

- **Nápomocnosť cvičnej učiteľky**

„Takže dala nám svoje podklady nech si ich pofotíme aby sme sa zhruba vedeli odpichnúť...“

„Bola veľmi ústretová ako našla si čas. Aj o desiatej večer, bola dosť trpezlivá.“

„...že proste nerozumieme tomu, až tak tak sa snažila nájsť všetky cesty aby nám to vysvetlila...“

„...povedala nám tak strašné potrebné veci a tým to haslo...“

Oblasti, v ktorých študentky pociťujú nesúlad:

Napriek pozitívam, ktoré zazneli od študentiek priniesli kvalitatívne dáta pomerne viac informácií, na základe ktorých môžeme hovoriť o nesúlade, medzi očakávaním študentiek, vedením a prístupom cvičných učiteľiek v praxi. Tak ako v prechádzajúcom prípade, uvádzame aj výpovede výrokov z prepisu.

- **Neschopnosť študentiek plánovať výučbu**

„A tak isto videla že máme nejaké nedostatky že absolútne nevieme plánovať výučbu a tieto veci.“

„...my sme absolútne nevedeli čo robíme.“

„...mala som s tým dosť veľký problém, že niektoré aj základy som nepochopila, až potom...“

„...ja som v treťom ročníku a už by som to mala vedieť a stále vidím v tom nedostatky...“

„...ešte že mám spolužiačku, ktorá je z pedagogickej a ma ako keby ťahá v tom.“

„...tá príprava, ako bola napísaná sa zmenila fakt o 180 stupňov, takže...“

„...lebo ja som netušila, ako to mám písať...“

- **Problémy pri tvorbe príprav zo strany učiteľky**

„...tie prípravy prerábať na poslednú chvíľu.“

„...potom si pomôcky pripravovať po nociach a podobné veci.“

„...že to je proste zle, že deti sa takto učiť nemajú a v podstate chcela, aby som to robila podľa nej.“

- **Zaneprázdnenosť cvičnej učiteľky**

„...naša cvičná učiteľka bola zároveň riaditeľka a bolo vidno že naozaj ten čas ktorý si rozdeľovala medzi svoje povinnosti a medzi tie deti nebol primeraný.“

„Potom učiteľka koľkokrát odišla z triedy nechala nás tam samých a mi to prišlo také neprimerané že nechala nás tam samých a potom sa vrátila a chcela nás hodnotiť.“

„...keď som chcela učiť tie deti ma absolútne počúvali.“

„...ale tiež na hodine málo čo sa zdržiavala.“

„...ona potrebovala niečo dlhšie riešiť, tak odišla a prišla druhá učiteľka ... som jej ukázala môj projekt, ona mi povedala, že v tom žiaden problém nevidí, že úplne super projekt, že ona by mi to určite schválila....že nechápala vôbec, kde videla pani učiteľka problém.“

- **Neadekvátne hodnotenie cvičnej učiteľky**

„prípravami myslím si že som nemala prípravu takú zľú“

„...ale napríklad cez moju hlavnú časť, tam učiteľka vôbec nebola a nakoniec mi strhla body lebo vrátila sa a tie deti neposlúchli.“

„...druhá študentka nemala tých žiakov ktorí boli zlí, v ten deň neprišli a je dala úplne super hodnotenie.“

• **Nedisciplinovanosť detí v triede**

„...sa mi zdvihli a išli si kresliť do pracovného zošita.“

„...aj nás tam bili kopali nás tam to bolo akože neskutočné...“

„Tie deti neboli naučené na disciplínu, tie deti neboli naučené na čítanie.“

„...keď som chcela učiť tie deti ma absolútne počúvali. Absolútne nie.“

• **Odlíšná realita od praxe**

„...ich viedli ihneď k tým aktivitám didaktickým, ale keď napríklad prišli študentky po tej praxi, tak s deťmi omaľovánky a nerobili nič také..“

Zistené indikátory, ktoré vyplynuli z analýzy rozhovorov :

Pozitívna skúsenosť	<ul style="list-style-type: none">• Prax cvičnej učiteľky• Prípravy v termíne• Nápomocnosť cvičnej učiteľky
Negatívna skúsenosť	<ul style="list-style-type: none">• Neschopnosť študentiek plánovať výučbu• Problémy pri tvorbe príprav zo strany učiteľky• Zaneprázdnenosť cvičnej učiteľky• Neadekvátne hodnotenie cvičnej učiteľky• Nedisciplinovanosť detí v triede• Odlíšná realita od praxe
Odporúčania	<ul style="list-style-type: none">• Nešťastné nastavenie praxe v študijnom pláne

47

Odporúčania pre skvalitnenie praxe

Tak ako aj pri predchádzajúcich dvoch rozhovoroch aj v tomto mali možnosť študentky komunikovať čokoľvek, k čomu nemali možnosť vyjadriť sa počas rozhovoru. Oproti ostatným výpovediam, v tomto prepise to bolo pomerne stručné. Zaznamenali sme iba jeden rozmer, na ktorom vieme postaviť odporúčanie. Týka sa najmä nešťastne nastavenej praxe v študijnom pláne.

Ilustratívny príklad odpovede respondentiek k odporúčaniam:

- **Nešťastné nastavenie praxe v študijnom pláne**

„najprv je tá prax a mnohé veci, teoreticky pochopíme až neskôr a ja som napríklad tiež z gymplu, a mala som s tým dosť veľký problém, že niektoré aj základy som nepochopila, až potom takže...“

PRÍLOHA 6: Analýza a interpretácia výrokov študentiek z voľných, neštruktúrovaných esejí

Študentky a študent boli inštruovaný prostredníctvom zadania v Moodli. Zabezpečili sme anonymné odovzdanie textu prostredníctvom portálu „úschovňa.sk“.

V priebehu jedného týždňa sme získali od študentiek a jedného študenta prvého ročníka v magisterskom stupni štúdia v študijných odboroch:

- učiteľstvo pre primárny stupeň vzdelávania,
- predškolská pedagogika,

spolu 33 textov s neštruktúrovanou výpoveďou spracovanou na základe nasledujúcej inštrukcie:

Esej

Zamyslite sa a slobodne, otvorene popíšte aké obavy a výzvy máte spojené s výchovou a vzdelávaním detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami? Kategóriu ŠVVP na Slovensku delíme na tri veľké skupiny - deti so zdravotným znevýhodnením, deti so sociálne znevýhodneného prostredia, deti s nadaním. Vaše úvahy v eseji sú anonymné a poslúžia na bližšie identifikovanie možných limitov v pregraduálnej príprave v našich študijných programoch k danej problematike a prípadnú následnú modifikáciu obsahov a metód v budúcnosti.

V trojčlennom tíme sme výpovede podrobili obsahovej analýze vo viacerých kolách. Podarilo sa nám identifikovať niekoľko kategórií, ktoré sú vo výpovediach primerane sýtené. Postupovali sme spôsobom otvoreného kódovania. Následne sme kategórie v tíme zosúlادili a spoločne definovali ich charakteristiku a obsahové zameranie.

Identifikované kategórie:

1. **modifikácia výučby** (vzhľadom na jednotlivé typy znevýhodnení a špecifik detí a žiakov, schopnosť používať inovatívne metódy a postupy...)
2. **kontakt s deťmi so švvp** (v rámci prípravy počas VŠ štúdia, zvlášť vo vzťahu ku jednotlivým kategóriám detí so švvp)
3. **práca s klímou** a vzťahmi v triede/skupine
4. **jazyková bariéra** (ako pracovať s deťmi, ktorých materinským jazykom nie je slovenčina)
5. **spolupráca s rodinou** (ako špecifická kompetencia pedagóga)
6. **osobná skúsenosť** mimo štúdia na VŠ
7. **obavy** (vnútorné subjektívne prežívané, súvisiace s externým prostredím)
8. **ďalšie vzdelávanie**

1. MODIFIKÁCIA VÝUČBY

Najčastejšie reflektovanou je téma **schopnosti pripraviť primerane náročné úlohy**, ktoré budú pre dieťa zároveň výzvou a zároveň v nich bude obsiahnuté jasne identifikované základné učivo. Podobným spôsobom uvažujú o adekvátnych pomôckach.

„...že nebudem vedieť tvoriť primerané náročné úlohy, aby som pre žiakov nevytvárala príliš ťažké úlohy a nežiadala od nich vecí, ktoré sú nad rámec ich schopností alebo naopak, pociťujem obavu a mám značný rešpekt“

z toho, aby mnou vytvorené úlohy a postupy podporovali rozvoj týchto detí a aby prostredníctvom nich nestagnovali, ale neustále napredovali.“ (ZN791, 33:4)

S čím úzko súvisí téma **pedagogického diagnostikovania**, ktorého význam si uvedomujú a zároveň majú pred ním rešpekt.

„Myslím si, že pri dieťati so ŠVVP je veľmi dôležité dieťa čo najlepšie diagnostikovať v rámci možností, aby učiteľ vedel čo môže od žiaka očakávať, a vtedy aj plánovanie výučby môže byť ľahšie.“ (AH495, 4:2)

„Najväčšiu obavu mám z diagnostiky takýchto detí v praxi. Budem vedieť rozoznať dieťa s nejakou poruchou učenia alebo s nadaním? Nechcem dopustiť, aby sa v mojej triede nejaké dieťa trápilo, pretože ja nebudem schopná urobiť vhodnú diagnostiku. Všetci vieme, že včasné odhalenie problémov žiakov môže vo veľkej miere ovplyvniť úspechy žiakov.“ (JV905, 18:3)

Deklarujú vysokú mieru **subjektívne prežívanej zodpovednosti** za primeraný rozvoj každého dieťaťa.

„Verím, že keď sa k nej postavím zodpovedne, s trpezlivosťou, s dávkou empatie a porozumenia, čakajú ma na konci výsledky, ktoré ma budú posúvať vpred, naplňať ma a vďaka nim budem vedieť, že všetka tá snaha mala zmysel. Hoc aj malé krôčiky, ktoré budem u detí sledovať mi budú stáť za to.“ (DZ093, 9:4)

Očakávajú intenzívnu **diskusiu, vzájomné zdieľanie a analýzu** príprav a realizovaných aktivít s deťmi v rámci pregraduálnej prípravy. V rámci takýchto reflexií je možné zmysluplne imitovať tímovú prácu medzi učiteľmi a ďalšími aktérmi edukačného procesu.

„Napríklad modifikácie príprav, ktoré by nemali byť len zadávané na úlohu, ale najmä diskutované medzi spolužiakmi a učiteľom.“ (JJ421, 16:2)

2. KONTAKT S DEŤMI SO ŠVVP

49

Len výnimočné príležitosti intenzívne **pracovať s deťmi a žiakmi so ŠVVP** vnímajú kriticky a ocenili by viacej možností s takýmito deťmi cielene pracovať. Aj napr. v prostredí špeciálnych škôl.

„Len malá časť s nás má šancu stretnúť sa s takými deťmi, vidieť ako fungujú, a hoci sa o nich môžeme učiť aj na desiatich predmetoch po dva krát, človek to naplno pochopí až vtedy, keď sa k nemu také dieťa dostane.“ (AH342, 3:4)

„Všetky obavy sú spojené iba s tým, že nemáme skúsenosti so vzdelávaním takýchto detí.“ (AK979, 7:5)

„Keby som mala niečo do budúca odporučiť pedagógom tvoriacim akreditačný systém bola by to súvislá prax venovaná práve deťom tejto oblasti.“ (JK147, 17:1)

„Zo strany školy by som prijala, keby sme mohli v rámci priebežnej praxe navštíviť aj špeciálne školy, možno nie v takom rozsahu ako „bežné“ školy, ale mať s nimi aspoň minimálny kontakt.“ (MK183, 24:1)

Vo veľkej miere tu zohráva rolu **postoj a zručnosti učiteľky** v danej triede a jej prístup. Nemôžeme si dovoliť mať medzi cvičnými učiteľkami „negatívne“ vzory, je alarmujúci počet práve takýchto skúseností.

„Prvá pani učiteľka počas praxe voči nim aj mojim kolegyniam používala vety typu „z teba aj tak nič nebude“; „ty si taký hlúpy“; „nehajte ho, niečo s ním robiť je zbytočné,“ okrem toho sa prejavovala voči týmto deťom nevrlo niekedy až agresívne. Ignorovala ich, usádzala ich vzadu do posledných lavíc.“ (AK286, 5:1)

„Na druhej strane bola pani učiteľka, ktorá sa neprestajne a trpezlivo týmto deťom venovala, nosila im vlastné pomôcky, pretože ich veľa krát nemali, stratili ich.“ (AK286, 5:2)

„Mala som možnosť byť na praxi ako asistent učiteľa, avšak moja skúsenosť s integráciou nebola pozitívna. Pani učiteľka deti so ŠVVP ignorovala, nesnažila sa využívať iné metódy a formy práce, aby týmto deťom pomohla. Jednoducho to s nimi vzdala. Nevedela nám zadať čo máme s deťmi robiť, ako pri nich postupovať, s čím majú problém a ako jej môžeme my pomôcť. Len sme tam sedeli a snažili sa reagovať na situáciu, ktorá sa v triede v ten moment vyskytla.“ (KPTC, 19:1)

„Počas praxe v materskej škole som však mala možnosť pracovať s deťmi s poruchami učenia. Tu som narazila na situáciu, ktorá je zrejme častou a krutou realitou v školstve. Dieťa vykazovalo známky poruchy/porúch, avšak nebolo jej venované dostatočné množstvo pozornosti, nebola vyšetrená a tak jej nebola vyslovená správna diagnóza, ktorá by ukázala jej pani učiteľke spôsob, ako s ňou pracovať a aké nároky na ňu mať.“ (MK183, 24:2)

„Samozrejme záleží od dieťaťa a jeho individuálnych potrieb ale bohužiaľ môj zážitok z praxe s dieťaťom, ktorý mal asistenta bol hrôzostrašný, narušalo to celý vzdelávací proces, vyrušovalo to deti a ja by som v tej triede nikdy nechcela učiť, možno len raz za čas zastupovať.“ (AH075, 2:4)

3. PRÁCA S KLÍMOU

Uvedomujú si význam pozitívnej **vzťahovej väzby medzi učiteľkou a deťmi/žiakmi**. Zdôrazňujú pojmy ako radosť, bezpečie, dôvera, porozumenie, nádej. Význam vzťahov si uvedomujú na individuálnej úrovni učiteľ – žiak, ale aj v rovine učiteľ – trieda/skupina.

„Ja ako budúca učiteľka si želám aby každé dieťa malo radosť z učenia, aby sa tešilo na hodiny a malo pocit pochopenia a prijatia.“ (AF393, 1:3)

„Obavu mám aj z toho pokiaľ by som k žiakovi pristupovala častejšie individuálne ako k ostatným, navádzala ho, pomohla mu a podobne kvôli triednemu kolektívu. Či by som správne vedela vykonávať s ostatnými deťmi nejakú prevenciu voči šikanovaniu tohto žiaka, hlavne ak je v triede nejaký žiak, ktorý má vodcovské sklony a chce byť zaujímavý, TOP, vedúci triedy...“ (AH495, 4:3)

„Pohľady a názory na dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sú ešte stále spojené s ľútosťou, najmä pri deťoch so zdravotným znevýhodnením, a ja nechcem, aby tomu tak bolo aj v mojom prípade. Chcem vidieť nádej a cestu, ktorou sa podarí dosahovať aj takémuto žiakovi úspechy. Ako to docielim ešte neviem, ale budem na to hľadať odpovede, budem skúšať rôzne odporúčané metódy a budem sa snažiť vidieť v žiakovi to, v čom je výnimočný a ukazovať to všetkým naokolo.“ (MP846, 26:2)

Triedu vnímajú ako dôležitú **skupinu, ktorá nás formuje a ovplyvňuje**. Záleží im na kvalitných a pokiaľ možno pozitívnych vzťahoch. V tomto si uvedomujú náročnú a zodpovednú rolu učiteľky.

„...chcela by som spraviť všetko pre to, aby sa tieto deti začlenili, aby sa cítili v mojej triede dobre.“ (AK443, 6:1)

„Prítomnosť žiaka so ŠVVP ovplyvňuje celú klímu triedy, celý vyučovací proces, všetkých žiakov a aj pedagóga. Nie je to len o určitom období, ktoré spolu strávime, bude to naša spoločná životná skúsenosť, ktorá sa odrazí a ovplyvní naše hodnoty, naše konanie a celkovo aj celý náš život.“ (EB126, 10:2)

„Špeciálne požiadavky si predsa vyžadujú špeciálny prístup, viac úsilia vloženého do prípravy na jednotlivé učebné situácie s modifikovaním úloh, do situácií, ktoré vzniknú prítomnosťou týchto žiakov a zmenia tak klímu triedy. Vyžadujú si tiež viac času na samoštúdium pre osobné zlepšovanie sa v individuálnom prístupe k žiakom, či k vytvoreniu zaujímavého a podnetného prostredia.“ (EB126, 10:4)

„Teraz, ako budúca učiteľka mám obavy z toho, ako sa začlenia medzi ostatné deti. Takisto, aby som vedela zabezpečiť a dohliadnuť na to, aby sa k nim správali s úctou, rešpektom, bez odsudzovania. Myslím, že učiteľka má veľkú zodpovednosť, a že práve ona by u detí mala podporovať také vzťahy, aby sa v triede cítili všetky deti prijaté.“ (EM015, 12:2)

„Medzi moje ďalšie obavy patrí strach, či budem vedieť vhodne reagovať na prípadne konflikty medzi žiakmi triedy a žiakmi so ŠVVP. Nechcem, aby boli medzi žiakmi rozdiely, posmievanie alebo iné negatívne javy. Chcem žiakov viesť k vzájomnej tolerancii a vzájomnej pomoci. Výzvou pre mňa bude urobiť zo žiakov skvelý kolektív a vytvárať žiakom také prostredie, aby sa tam každý cítil dobre a bezpečne.“ (JV905, 18:5)

„Ak sa mi v budúcnosti stane, že žiaka so švvp v triede budem mať, mojim cieľom bude týmto žiakom pomôcť, aby sa nezdávali, nerezignovali, ale odhodlane sa popasovali so svojim znevýhodnením. Aby mali možnosť zažiť úspech, získali sebadôveru a mohli vyrásť v šťastnú a hlavne spokojnú osobnosť. Je to náročné, ale zvládnuteľné.“ (VN524, 30:1)

„Ďalšou výzvou pre mňa je to aby takéto dieťa bolo začlenené do kolektívu a ostatné deti ho prijali. Aby v triede nebolo cítiť napätie, aby takémuto dieťaťu nedávali najavo nejaké rozdiely alebo už v horšom prípade nedošlo k vysmievaniu, šikane.“ (VT538, 31:1)

4. JAZYKOVÁ BARIÉRA

Špecifická **téma dvoj, či trojjazyčného prostredia**, v ktorom niektoré deti vyrastajú bola reflektovaná síce len niekoľkokrát, ale jej význam je nespochybniteľný. A určite výzvou... Pozitívne je, že si znevýhodnenie spôsobené iným materinským jazykom uvedomujú nielen u detí, ale aj ich rodičov.

„Pri deťoch so SZP sa obávam toho, že ich rodičia nebudú poznať písmená, nebudú mu rodičia vedieť pomôcť a tým dieťa bude znevýhodnené a nebude pripravené na ďalšie vyučovacie hodiny. Aj keď za to dieťa nebude môcť, lebo to nie je jeho chyba, bude neprospievať v škole, aj keď by som vedela, že s pomocou dospelého by to mohol zvládnuť obstojne.“ (EK889, 11:2)

„Jazyková bariéra dieťaťa so sociálne znevýhodňujúceho prostredia je pre mňa výzvou.“ (JK147, 17:3)

5. SPOLUPRÁCA S RODINOU

Téma **spolupráce s rodinou** dieťaťa vo výpovediach rezonuje z rôznych aspektov. Uvedomujú si, že nie všetko je v moci učiteľky a dieťaťa. Za veľa samozrejme zodpovedá rodinné prostredie. Zároveň je možné očakávať, že rodičia nebudú spolupráci hneď naklonení.

„Určite by som sa ako učiteľka pri dieťati do ŠVVP snažila hľadať čo najlepšie možné riešenia, no nie všetko je v moci učiteľky či dieťaťa, niekedy možno ani rodičov, ktorý by chceli situáciu zmeniť či pomôcť svojim deťom, no nevedia ako a pomoc učiteľky, školy či štátu môžu tiež odmietat.“ (AH495, 4:9)

U rodičov aj učiteľiek vnímajú prirodzené emócie a reakcie.

„Mojou ďalšou obavou, ktorá je spojená so vzdelávaním detí so ŠVVP je komunikácia s rodičmi, ktorí svoje dieťa dajú do materskej školy. Obávam sa, že môže nastať situácia ovplyvnená emóciami a strachom o svoje dieťa, ktorú ani učiteľka sama nemusí zvládnuť nech je akokoľvek profesionálna, tiež je len človek.“ (AK979, 7:6)

„...že aj v dnešnej dobe sa môžeme stretnúť s rodičmi, ktorí sa boja toho, že by ich dieťa malo niekde uvedené, že je dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a že sa s ním pracuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu.“ (TS950, 29:2)

„Chápem aj obavy rodičov, pretože sa môžeme stretnúť aj s tým, že daná materská škola neprijme dieťa so švvp z dôvodu neschopnosti zabezpečiť vhodné a potrebné podmienky pre dieťa.“ (TS950, 29:3)

Zároveň chápú kontakt s rodičmi ako výzvu, ktorej je potrebné určite venovať pozornosť počas pregraduálnej prípravy.

„Výzvou pre mňa bude určite aj komunikácia s rodičmi. Čo ak pri priebežnej diagnostike spozorujem nejaké odlišné javy alebo problémy dieťaťa. Budem to vedieť adekvátne a primerane oznámiť rodičom dieťaťa? Počas štúdia som sa nestretla, teda nemala som možnosť komunikovať s rodičmi detí, ale ako to zvládnem potom v praxi?“ (JV905 18:4)

„No komunikácia s rodičmi býva častokrát náročnejšia ako s deťmi. Mnoho krát som sa stretla, že na školách spomenuli, že komunikácia s rodičmi je dôležitá, no nik nepovie ako komunikovať s rodičmi, ktorý majú častokrát len tu svoju pravdu. Máme tento semester predmet, na ktorom sme si to prešli aký rodičia môžu byť, no za pár hodín počas semestra sa nedokážeme naučiť ako sa zachovať v rôznych situáciách.“ (LD466 20:3)

6. OSOBNÁ SKÚSEŇ

Vo výpovediach sa objavuje niekoľko **negatívnych skúseností študentiek v roli žiačky**, ktoré spôsobujú skôr negatívne vnímanie problematiky.

„...s týmto mám aj ja osobnú skúsenosť, kedy som v treťom ročníku na ZŠ bola označená ako „dieťa s nejakým problémom, asi pol roka som behala s mamkou po špecialistoch, pamätám si takmer dopodrobna celý proces vyšetrenia sluchu, a mnohé iné vyšetrenia len preto, aby nakoniec, ako POSLEDNÁ MOŽNOSŤ psychologička určila, že som nadané dieťa. A teraz najsmutnejšia časť – aj po tom, ako sa moja učiteľka dozvedela tieto výsledky, ani trochu sa nepokúsila prispôsobiť mi obsah vyučovania, proste sa tvárila, že som ako ostatné deti... Ja konkrétne sa práce s týmito deťmi nebojím, pretože chápem aké sú, z osobnej skúsenosti poznám ich časté nedostatky a potreby, ktoré sa často líšia.“ (AH402, 3:7, 3:8)

„Začala som spomínať na to, ako sa pristupovalo k žiakom v dobe, keď som navštevovala základnú školu ja. Spomenula som si, že v tom období sa začali tieto deti integrovať, ale pedagógovia a verejnosť to vnímali tak, že mali nejaké ťavy v hodnotení ale stále prevládal systém, usádzania ich do zadných lavíc a ďalej sa s nimi nepracovalo.“ (AK286, 5:3)

„Spomínam si na moje školské časy a hlavne na prvý ročník ZŠ. Nastúpil k nám chlapec, ktorý patril medzi dieťa so ŠVVP a konkrétne do kategórie dieťa/žiak so zdravotným znevýhodnením. Väčšiu časť z vyučovacej hodiny pani učiteľka venovala žiakovi so ŠVVP, keďže sme v triede nemali asistenta učiteľa. Nám ostatným pani učiteľka zadala nejaké úlohy, ktoré sme riešili každý jeden z nás individuálne aj celú hodinu. O skupinových prácach sa ani nedá hovoriť, pretože s nami nič také nerobila.“ (IS130, 15:1)

„Či už sa jedná o moje spomienky na vyučovanie na základnej škole, kedy sa proces učenia v triede spomalil z dôvodu prítomnosti spolužiačky z marginalizovanej komunity, zmeny klímy z dôvodu prítomnosti spolužiačky zo sociálne znevýhodneného prostredia.“ (EB126, 10:1)

„Obávam sa hlavne toho, že tieto deti budem oddeľovať, presne tak, ako som to vnímala ja, zo strany učiteľky, keď som bola žiačkou na základnej škole.“ (MV711, 27:3)

Uvedomujú si **absenciu kontaktu s deťmi s tzv. ŠVVP v detstve** a vplyv tejto skutočnosti na momentálne nastavenie.

„Ja sa práve toho bojím, že to mentálne nastavenie nemám, lebo som od detstva nemala kontakt s ľuďmi so švvp a nemala som s nimi ani otvorený vzťah.“ (AH075, 2:2)

Aj negatívna skúsenosť môže mať potenciál pozitívnej zmeny.

„Medzi moju jedinou priamu skúsenosť s týmito deťmi považujem organizáciu detského tábora, ktorý bol určený práve pre ne. Mala som tu možnosť zmeniť všetky moje doterajšie predsudky a mylné informácie a predstavy o deťoch zo sociálne znevýhodneného prostredia.“ (EM015, 12:1)

Predchádzajúca osobná skúsenosť, napr. s deťmi zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia môže spôsobiť vyššiu mieru porozumenia situácii týchto detí.

„Ja konkrétne sa práce s týmito deťmi nebojím, pretože chápem aké sú, z osobnej skúsenosti poznám ich časté nedostatky a potreby, ktoré sa často líšia.“ (AH402, 3:8)

„Čo sa týka detí zo sociálne znevýhodneného prostredia – z tohto mám asi najmenší strach, možno takmer žiadny. Vyvíra to z toho, že som počas štúdia „dobrovoľníčila“ v detskom domove a deti, ktoré pochádzajú z prostredia, ktoré nie je ideálne, som si už zažila.“ (AK443, 6:4)

Zároveň sa ukazuje, že kontakt s ľuďmi s nejakým znevýhodnením a táto skúsenosť môže byť postupom času reflektovaná odlišne, ako v danom momente.

„Občas som ich ja, aj ostatní spolužiaci v tom veku vnímali ako deti, ktoré si nevážia, že „všetky“ pomôcky v škole

dostanú len tak a my nie. Že učitelia sú k nim vo veľkej miere prípadov ústretovejší a k ostatným nie. Čím som staršia to vnímam inak a chcem takýmto deťom pomáhať, aby sa ich „hendikep“ eliminoval. Aby sa dokázali jednoduchšie začleniť do spoločnosti. Aby v školstve nikto, teda deti nezaradené aj zaradené do tejto kategórie nepocítovali rozdiely v spôsobe učiteľovho prístupu.“ (MV711, 27:1)

„Ja som sa až po druhý stupeň základnej školy nestretla s človekom, so zrakovým postihnutím. Keď k tomu prišlo nevedela som vhodne reagovať, cítila som sa neprijemne. Neskôr som si uvedomila, že som vďačná za takúto možnosť, pretože nás to posilňuje v komunikácii s ľuďmi s rôznym znevýhodnením.“ (TS950, 29:1)

7. OBAVY

„Nevidíme vnútorné procesy, ktoré sa dejú vo vnútri dieťaťa. Hneď ho „škatuľkujeme.“ To je jedna z vecí, na ktoré si chcem v budúcnosti dávať pozor, resp. sa tomu vyhnúť.“ (AF393, 1:7)

„Človek sa musí na to odhodlať, musí sa medzi takými ľuďmi dobre cítiť, musí byť na to psychicky nastavený a najdôležitejšie musí byť odolný voči ťažkým životným situáciám z hľadiska psychiky, ktoré ho budú neustále konfrontovať.“ (AH075, 2:1)

„Pýtam sa vždy samej seba, aká chcem byť pani učiteľka? Chcem byť tá, ktorá bude žiakov „hádzat“ do jedného vreca“ alebo tá, ktorá sa bude snažiť o zmenu?“ (AK286, 5:4)

„Moje obavy sú skôr spojené s počtami detí v triede, ktoré sú v materskej škole či zvládnem individuálne pristupovať ku každému dieťaťu a poskytnúť mu to, čo potrebuje aby správne napredoval ale som pripravená využiť všetky poznatky, ktoré mi univerzita priniesla.“ (AM392, 8:3)

„Ako obavy vnímam aj okolie, ktoré má ťažko problém prijímať nové a inovatívne veci a nemusím sa stretnúť s porozumením v praxi.“ (AM392, 8:5)

„Začínajúci pedagóg by sa nemal obávať z rozhodnutia k náročnému povolaniu, nemal by sa obávať vyhorenia v určitom veku, ktoré pozmení jeho prístup k príprave na vyučovanie ale aj vzťahy k deťom, mnohokrát k žiakom so ŠVVP.“ (EB126, 10:7)

„Podľa môjho názoru je hlavnou otázkou to, či sú pripravené samotné vzdelávacie inštitúcie, či už sú to dostatočné organizačné, finančné, personálne alebo priestorové podmienky pre vzdelávanie detí so ŠVVP.“ (ES214, 13:1)

„Škola nemá bezbariérový prístup, žiadne technické vybavenie potrebné pre tieto deti, takisto nedostatok pedagogických asistentov, ktorí sú pre nás ako učiteľov veľmi dôležití, takisto je to príliš vysoký počet detí v triede, ale aj mnohé iné faktory.“ (ES214, 13:2)

„...či to ak chcem byť dobrá učiteľka, ktorá naozaj pracuje na 100% nebude mať vplyv na môj osobný a rodinný život. Či v nápore prípravy na vyučovanie, vyplňania administratívy a snahy urobiť hodiny pre všetkých vyhovujúce, nebudem zanedbávať svoju rodinu.“ (KPTC, 19:3)

„Spomínané obavy sú doplnené aj počtom detí na jednu pani učiteľky, čo spôsobí, že nebude v mojich silách sa venovať jednotlivým deťom tak, ako to potrebujú.“ (OD370, 28:1)

„Taktiež sa obávam, že väčšina materských škôl nie je len nepripravená z hľadiska vzdelanosti učiteľov, ale aj z hľadiska ich vybavenosti.“ (OD370, 28:2)

„Myslím si, že každé dieťa zaradené do nejakej z týchto skupín má plné právo sedieť v triede klasickej školy s ostatnými deťmi. No je veľmi dôležité, aby tieto deti viedol niekto, kto je v prvom rade rozhodnutý, že chce. Verím, že sa do tejto fázy dopracujem aj ja, čím skôr.“ (ZA971, 32:1)

8. ĎALŠIE VZDELÁVANIE

Viacere deklarujú chuť a odhodlanie ďalej sa vzdelávať.

„O to viac sa chcem o rôznych diagnózach a hlavne rôznych pomôckach, hračkách a metódach dozvedieť.“ (AK443, 6:6)

„Táto situácia bude pre mňa výzvou, aby som časom a praxou takéto situácie lepšie zvládala.“ (AK979, 7:3)

„Každé jedno dieťa v praxi má o niečo nové obohatiť. Určite to bude výzva pracovať s týmito detičkami už len preto že sa budem učiť spolu s nimi novým veciam, ktoré má môžu posunúť vpred.“ (AM392, 8:4)

„Určite sa chcem zúčastňovať rôznych kurzov, ktoré mi pomôžu v práci s deťmi so ŠVVP a taktiež zvažujem rozširujúce štúdium špeciálnej pedagogiky.“ (DZ093, 9:3)

„Určite (aspoň teda ja) by som si o danej špeciálnej výchovno-vzdelávacej potrebe naštudovala viac, keby mám takéto dieťa v triede. Snažila by som sa sama si dohľadať potrebné informácie ako s týmto dieťaťom pracovať, ako ho rozvíjať, aké metódy mám používať a pod.“ (ES214, 13:5)

„Výzvu vidím v tom, že aj keď je to pre mňa niečo nové aj ja sa pri tom môžem veľa naučiť a prinúti má to čítať viac odbornej literatúry, pretože chcem, aby ten žiak dosahoval čo najlepšie výsledky.“ (IS130, 15:3)

„Chcem vidieť nádej a cestu, ktorou sa podarí dosahovať aj takémuto žiakovi úspechy. Ako to docielim ešte neviem, ale budem na to hľadať odpovede, budem skúšať rôzne odporúčané metódy a budem sa snažiť vidieť v žiakovi to, v čom je výnimočný a ukazovať to všetkým naokolo.“ (MP846, 26:2)

„Aj keď si plne uvedomujem, že povolanie učiteľa je procesom celoživotného vzdelávania a že množstvo vecí sa naučím až v praxi.“ (ZN791, 33:3)

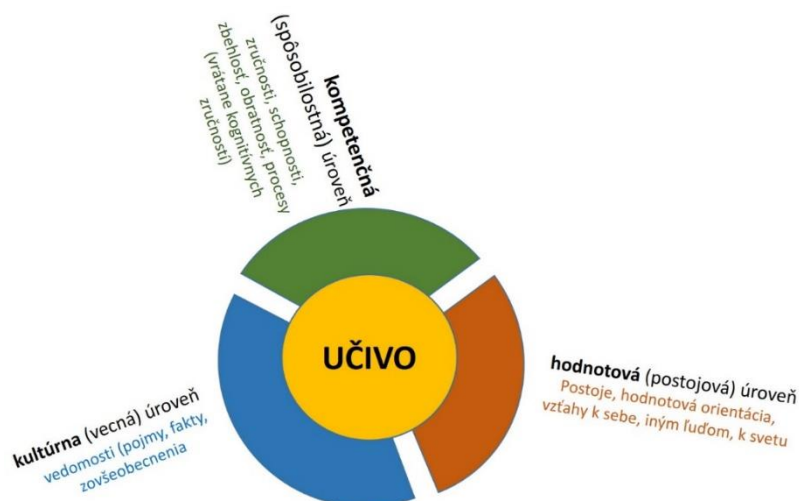
Konkrétny návrh spoločného, zdieľaného učenia sa budúcich pedagógov s učiteľmi z praxe predstavuje podstatu efektívneho kontinuálneho vzdelávania.

„Ďalej si myslím, že je potrebné pre začínajúcich pedagógov vytvoriť počas pedagogickej výučby priestor pre stretnutia s odborníkmi na výučbu so žiakom s postihnutím. Študentom tak pomôže uchovať si odhodlanie pre náročné situácie, ktorým budú v budúcnosti čeliť. Je načase, aby sa teória stretla s praxou, poznatky sa prepojili a aby sa neuvádzali len príklady a metódy pre kvalitné vzdelávanie, ale aby budúci učitelia počuli od iných učiteľov konkrétne príbehy spolupráce s danými žiakmi.

Kvalita našej výučby nie je o súperení ale o spoločnej zmene, myslím si že takýto typ spolupráce by bol nápomocný, vytvoril by priestor pre odhodlanie začínajúcich pedagógov, ovplyvnil by ich predsudky, pričom by úsilie predchádzajúcich odborníkov a pedagógov mohlo vytvoriť základy pre skvalitňovanie výučby pre všetkých žiakov, nielen pre žiakov so ŠVVP.“ (EB126, 10:9)

PRÍLOHA 7: Učivo v celej jeho šírke

Graf

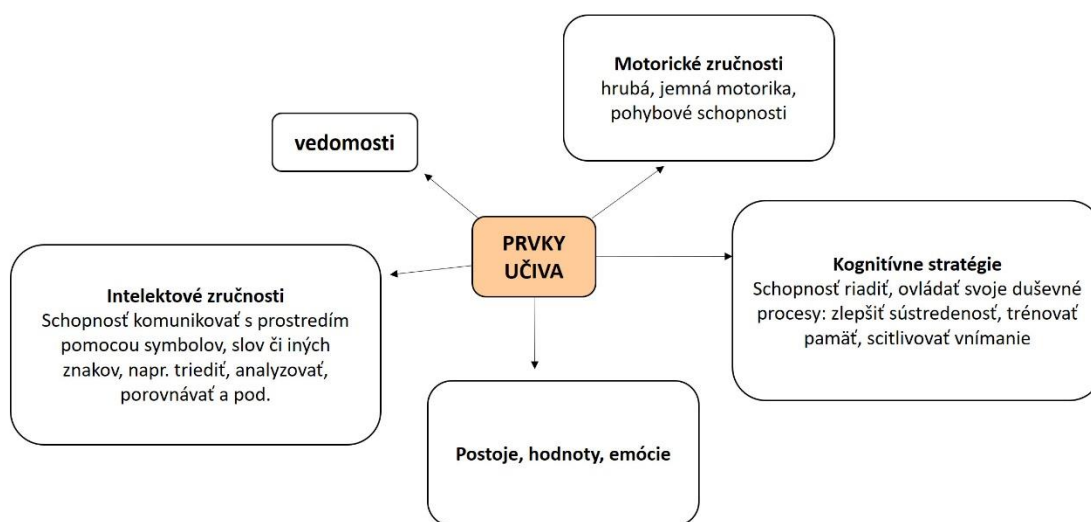

Spracované podľa: Porubský, Š. Didaktická analýza a projektovanie výučby. Banská Bystrica, PF UMB v Banskej Bystrici. Dostupné na internete:

<https://www.pdf.umb.sk/cms/saveDataFilePublic.php?uid=sporubsky&path=IZxH2izjm0ptcFUN4V1qdsm-4d1AflyxIS19yQd8Y7C8jzHpLZJ7s9oxEwVgKYpC1C5sn-DrUOzatxtO2jIdTw>

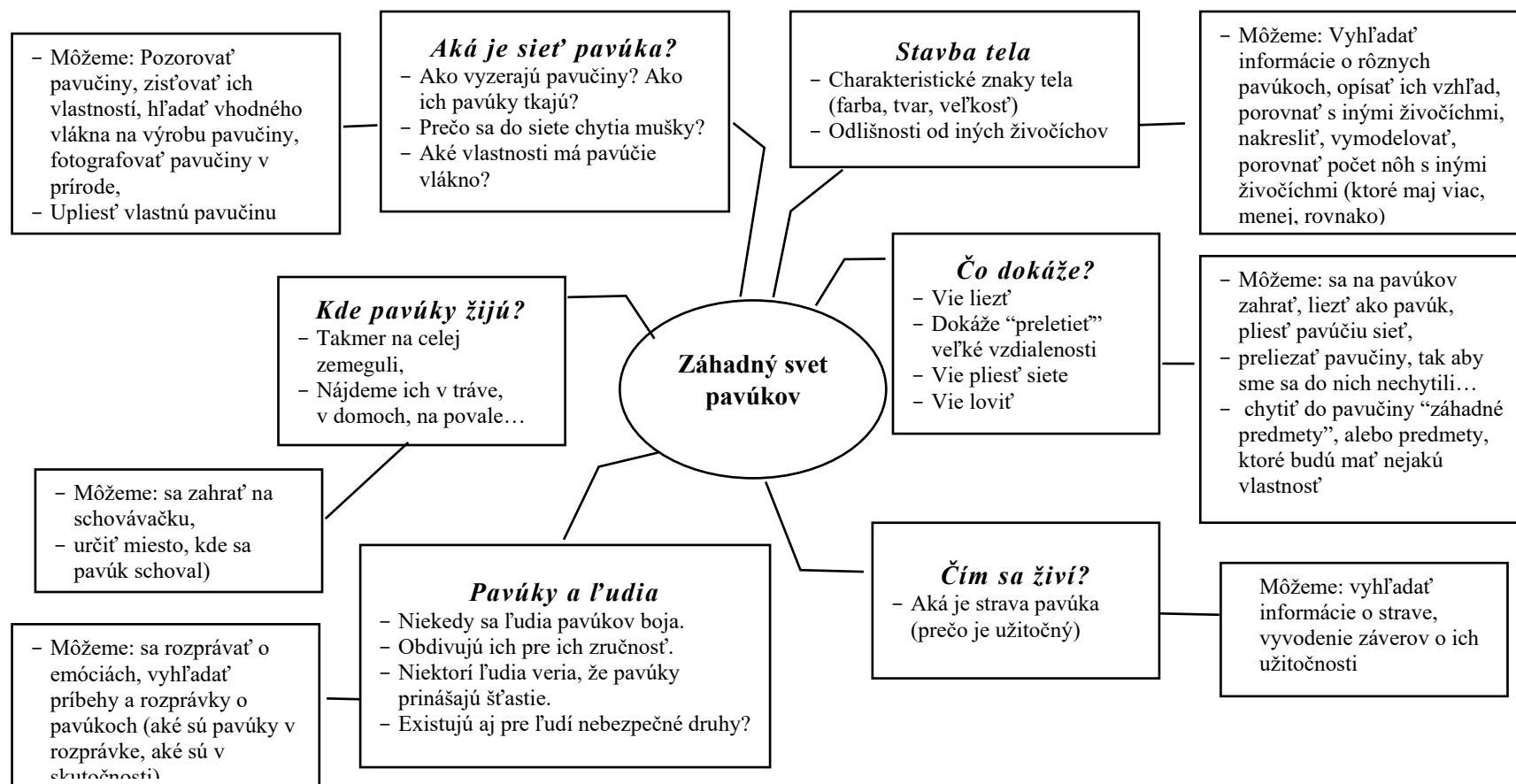
56

Schéma: Prvky Učiva:

Spracované podľa: Gagné (1975) In Turek, I. *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition, spol. s.r.o., 2008.

PRÍLOHA 8: Ukážka postupu projektovania denného edukačného projektu

INFORMAČNÁ ANALÝZA UČIVA

POJMY

Pavúk, pavučina, pružnosť (elasticita)

FAKTY

Pavúk - pavúky nie sú hmyz. Sú to pavúkovce. Príbuzní pavúkov sú napríklad škorpióny, kraby alebo roztoče. Základnou črtou pavúkov sú štyri páry končatín. Ich telo je tvorené hlavohruďou a bruškom, teda dvoma časťami. Ich sfarbenie je rôzne – môžu byť hnedé, šedé, čierne, ale môžu mať aj červenú, zelenú alebo aj žltú farbu.

Pavúky majú zvyčajne 8 jednoduchých očí, no napriek tomu ich zrak nie je dobrý. Umožňuje im však vidieť dopredu, dozadu, hore aj do strán. Pri love sa orientujú “počúvaním” a vibráciami, ktoré zachytávajú pomocou nôh. Mnohé pavúky si pletú siete, nie je to však pravidlo. Hodvábnе siete používajú aj na zámotky vajíčok. Keď sa z vajíčok dostanú na svet mladé pavúky vyzerajú ako dospelé jedince, len sú menšie. Ako pavúk rastie, postupne mení kožu, zvlieka sa.

Pavučina – môže mať rozličnú podobu. Rôzne druhy pavúkov pletú rôzne siete. Siete môžu byť kruhového tvaru (napr. križiak), môžu mať tvar lievika, alebo plachtičky. Pavúky sú dravé, živia sa prevažne hmyzom.

Pavučina – pavúky spriadajú hodvábnе vlákna (snovacie bradavky) a robia z nich pavučiny. Vlákna sú zvyčajne lepkavé, takže hmyz na ne narazí a pevne sa zachytí. Pavúčie vlákno je nesmierne pevné a elastické. Pre pavúkov je zároveň zdrojom bielkovín.

Elasticita – pružnosť, je schopnosť materiálu nadobudnúť pôvodný tvar, len čo prestanú pôsobiť vonkajšie sily (napr. ťah, tlak, ohýbanie, krútenie) a opäť sa vrátiť do pôvodného stavu. Ak by teleso pôvodný stav nenadobudlo zmení svoj tvar – bude deformované.

ZOVŠEOBECNENIA

Svet živočíšnej ríše je rozmanitý, pavúky napomáhajú udržiavať rovnováhu v prírode, keďže zabraňujú premnoženiu hmyzu. **Pavúky sú užitočné.**

Vlastnosti pavúčieho vlákna – sila a pružnosť viedli človeka vyrobiť materiály s týmito vlastnosťami.

Tvorba učebných cieľov – adaptácia výkonových štandardov

Vzdelávacia oblasť/ vzdelávacia podoblasť:	Človek a príroda
Výkonový štandard:	Identifikuje rôznorodosť živočíšnej ríše.
Učebný cieľ:	Identifikuje niektoré znaky, ktorými sa pavúk líši od iných živočíchov. Opíše spôsob ich života – získavanie potravy.
Vzdelávacia oblasť/ vzdelávacia podoblasť:	Človek a spoločnosť – Ľudské vlastnosti a emócie
Výkonový štandard:	Sústredí sa na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností.
Učebný cieľ:	Primerane zotrvá v pracovnej činnosti motivovanej prácou pavúka – pavučina.
Vzdelávacia oblasť/ vzdelávacia podoblasť:	Človek a svet práce
Výkonový štandard:	Opisuje predmety a ich rôzne vlastnosti.
Učebný cieľ:	Poznáva vlastnosti materiálov – Na základe vlastností pavúčieho vlákna dokáže identifikovať predmety, ktoré sú pružné.
Vzdelávacia oblasť/ vzdelávacia podoblasť:	Človek a svet práce
Výkonový štandard:	Manipuluje s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi.
Učebný cieľ:	Vytvorí pavučinu navíjaním, omotávaním, alebo prevliekaním špagátu v zostavenom drevenom ráme (resp. papierovej podložke).
Vzdelávacia oblasť/ vzdelávacia podoblasť:	Zdravie a pohyb
Výkonový štandard:	Manipuluje s náčiním: hádzanie, chytanie, podávanie, odrážanie, preskakovanie, atď.
Učebný cieľ:	Hádza malými loptičkami (aj papierovými) horným oblúkom na zvolený cieľ.

PRÍPRAVA VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH ČINNOSTÍ V MATERSKEJ ŠKOLE (NA JEDEN DEŇ)

Téma dňa: Záhadný svet pavúkov

Veková skupina: 5-6 ročné deti^{[[1]]}_{SEP}

Učebné ciele: Dieťa dokáže identifikovať niektoré znaky, ktorými sa pavúk líši od iných živočíchov a dokáže opísať spôsob ich života a získavania potravy. Na základe vlastností pavúčieho vlákna dokáže nájsť predmety, ktoré sú pružné. Dokáže vytvoriť pavučinu navíjaním, omotávaním alebo prevliekaním špagátu na drevenom ráme čím si posilní svoju trpezlivosť. Dokáže hádzať malými loptičkami horným oblúkom na cieľ.

Zdroje a pomôcky: špagáty rôznej hrúbky, nite, šnúrky, video nahrávka, drevené rámy, gumičky, encyklopédie o zvieratách, papierové tanieriky, guľičky z papiera, lepiaca páska, kruhy na cvičenie omotané ako pavučina, malé loptičky z papiera alebo fľašu, makety hmyzu, pavúkov

Motivačná stratégia: Motivačná stratégia vychádza z rozprávky pre deti – Usilovná pavúčica (Eric Carl).

Zóna spontánnych hier a činností

Prírodovedné centrum

V prírodovednom centre učiteľka pripraví dostatok prírodného materiálu – kamienky, kôru zo stromov, mach, drievka, lístie. Do košíka umiestni fotografie rôznych živočíchov ako napr. lienka, motýľ, mravec, pavúk, ucholak, cifruška a pod. Prostredie v prírodovednom centre naaranžuje tak, že sama vytvorí jeden alebo dva obrázky z dostupných prírodnín, pričom zobrazovaný živočích bude umiestnený vedľa obrázka, ktorý tvorí. Ak prostredie dieťa zaujme a samé začne tvoriť podobným spôsobom aktivita môže u dieťaťa rozvíjať jemnú motoriku a zrkovú vnímanie.

Výtvarné centrum

Učiteľka vo výtvarnom centre pripraví väčšiu papierovú krabicu a farebné kľbká vlny alebo špagát. Krabicu po obvode prepichne na viacerých miestach. Cez vzniknuté otvory začne prepletať farebné nitky, alebo špagát. Prácu však len začne a nedokončí. Ponechá ju ako výzvu pre deti, aby sa aj oni pokúsili špagát navliekať cez vytvorené dierky. Prevliekaním môže vzniknúť imitácia pavúčej siete. Aktivita tak má potenciál rozvíjať jemnú motoriku detí.

Dramatické centrum (alebo aj voľne v priestore triedy)

V priestore triedy, na koberci, učiteľka do veľkého košíka umiestni rôznofarebné klobká vytvorené z látok nastrihaných na tenké prúžky. Prúžky sú rôznych farieb (prípadne aj vzorov) aj rôznej šírky. Učiteľka ponechá deti, aby samé navrhli ako sa budú s klobkami hrať.

Pohybové centrum

V pohybovom centre, alebo aj v priestore triedy, učiteľka vytvorí na zemi kobercovou lepiacou páskou obraz troch pavúčích sietí (stačí aj časť siete), pričom z každej siete bude vychádzať pavúčie vlákno pavúka, ktorý sieť vytvoril. Vlákna zo sietí budú poprepletané. Na konci vlákna učiteľka umiestni tri makety pavúkov – môžu byť rôznej farby a veľkosti. Ponechá deti, aby samé objavili ktorá sieť patrí jednotlivým pavúkom. Podľa zvláštnosti situácie môže sama jednu cestičkou prejsť, aby „ukázala cestu“ jednému z pavúkov.

Variant pre pobyt vonku: Na pobyte vonku učiteľka nakreslí farebnými kriedami niekoľko tenkých cestičiek – z „vlákien pavučiny“. Cesta bude dlhá približne 10 metrov, ale bude kľukatá, špirálová, vlnitá, môže prechádzať do ostrejších uhlov a podobne. Opäť ponechá deti, aby hru samé rozvinuli. V prípade, že deti budú po čiare chodiť, behať, skákať aktivitou si budú rozvíjať hrubú motoriku ale aj zrakové vnímanie a ich vzájomnú koordináciu.

Cestičky môžu vyzerat' napríklad takto:

Literárne centrum

V literárnom centre učiteľka pripraví niekoľko encyklopédií o pavúkoch, ale zámerne prinesie aj rozprávkové príbehy v ktorých sú vykreslené aj zvieracie postavy, vrátane pavúkov. Napríklad kniha E. Carla Usilovná pavúčica, K. Kerekosová, -Websterovci, J. Anđel-Kohútik Hrebenárik (v knihe je príbeh o pavúkovi), Pavúkov sa už nebojím...., Rozprávky z trávy.

Na interaktívnej tabuli deťom prehrá (na pozadí) krátke video, v ktorom budú mať možnosť sledovať ako pavúk tká svoju sieť. Napríklad ukážka na kanáli YouTube

(<https://www.youtube.com/watch?v=aTpZcm6NPEs>) je sprevádzaná len hudbou a je časovo primeraná, má približne 2 minúty.

Zóna riadených aktivít – učebných situácií

Učebná situácia: Zviera v úkryte

Adaptácia výkonového štandardu: Identifikuje niektoré znaky, ktorými sa pavúk líši od iných živočíchov.

Organizácia výučby: skupinová a individuálna práca

Priebeh: Učiteľ motivuje deti obrázkovou hádankou na interaktívnej tabuli. „Na obrázku sa dnes niekoľko zvierat schovalo, aj zvieratá sa niekedy potrebujú ukryť. No zvieratá nezbadali, že do úkrytu neschovali svoje nohy.“ Učiteľka deti vyzve, aby uhádli, ktoré zvieratá sú v úkryte. Deti identifikujú zvieratá na základe počtu nôh. Vyhľadane zvieratá dieťa opíše, pomenuje, pokúsi sa skupinu vytvorených zvierat pomenovať aj nadradeným pojmom ako napr. vtáky alebo hmyz. Učiteľ vedie s deťmi rozhovor o zvieratách, pomáha im v encyklopédiách vyhľadať informácie. Odpovede si deti v závere aktivity overia odsunutím objektu, ktorý prekrýva jednotlivé zvieratá.

Učebné úlohy:

- V encyklopédii vyhľadaj, ktorý živočích by mohol byť ukrytý za listom. Spočítaj koľko nôh má a nájdi v encyklopédii živočícha s rovnakým počtom nôh.
- Vyhľadaj živočícha, ktorý má 4 nohy? Ktoré zvieratá by mohli byť ukryté za listom (pňom, stromom....?) Vyhľadaj v encyklopédii zvieratá, ktoré majú tiež 4 nohy. Vedel by si vyhľadane zvieratá pomenovať jedným slovom?
- Vyhľadaj živočícha, ktorý má 6 nôh. Pomenuj živočích, ktoré si našiel. Sú všetky rovnaké, čím sa od seba odlišujú?
- Živočích, ktorý je ukrytý v poslednej skrýši má najviac nôh. Spočítaj ich, koľko ich je? Vyhľadaj v encyklopédii zviera s rovnakým počtom nôh. Ako vyzerá, čím sa živý. Aké má sfarbenie? Čím je tento živočích výnimočný?
- Uhádol si všetky ukryté zvieratá? Odsuň listy a presvedčíš sa, či sa ti to podarilo.

- Myslíš si, že zvieratá potrebujú úkryty? Prečo? Na čo im slúžia? Vedel by si nejaký úkryt pre niektorého živočícha vytvoriť? Aký materiál by si si zvolil?

Učebné stratégie: *obrázková hádanka, rozhovor, opis, hľadanie informácií v encyklopédiách*

Učebná situácia: Pavučina ako od pavúka

Adaptácia výkonového štandardu: Dieťa vysvetlí akým spôsobom získava pavúk potravu a zdôvodní užitočnosť pavúkov. Technikou navíjania, prevliekania, alebo omotávania vytvorí pavúčiu sieť z materiálov, ktoré majú podobné vlastnosti ako pavúčie vlákno. Dieťa určí na základe manipulácie s predmetmi, ktoré sú pružné (elastické).

Organizácia výučby: skupinová

Priebeh: Učiteľ vyzve detí, aby sa spolu s ním pozreli čarovným okienkom do záhrady, v ktorej nedávno pavúk utkal svoju sieť (krátka video ukážka). Video ukážka slúži ako motivačný činiteľ pre pripravenú aktivitu, učiteľ ju vhodne komentuje. Kladie deťom otázky, v ktorých podporuje myslenie detí, deti zdôvodňujú svoje odpovede. Učiteľ zisťuje čo deti vedia o spôsobe získavania potravy pavúkov, no následne sústreďuje ich pozornosť na schopnosť pavúka tkať pavučinu, vlastnosti ktorej budú skúmať- experimentovanie s rôznymi materiálmi. Deti zisťujú čo znamená pružnosť materiálu. Triedia skúmané materiály na tie, ktoré sú pružné a tie, ktoré pri pôsobení nejakej sily (stlačenie, krútenie, naťahovanie) ostali zdeformované. Tento poznatok následne uplatnia pri výrobe pavučiny. Deti majú možnosť zvoliť si techniku a výber materiálu samé – princíp slobodnej voľby. Vytvoria výstavu svojich prác, deti hodnotia svoju prácu, ale aj prácu svojich kamarátov. V priebehu aktivity, alebo i v závere zhodnotia prečo sú pavúky užitočné.

Učebné úlohy:

- Videl si už niekedy pavúčiu sieť? Ako vyzerala? Udržala sieť pavúka? Aké je pavúčie vlákno, keď udrží pavúka? Čo myslíš, prečo muška neodletí z pavúčej siete?
- Priniesla som Vám niekoľko fotografií, na ktorých sú siete pavúkov. Pavúk križiak je veľmi dobrým tkáčom jeho sieť je kruhová, čo myslíš, ktorá tá je? Ako by si nazval ostatné siete, čo ti pripomínajú? (na obrázku je lieviková a plachtová sieť). Prečo pavúky tkajú siete? Myslíš, že je sú tieto živočíchy dôležité? Prečo?
- Čo myslíš, ktorá sieť by chytila najlepšie hmyz ktorý letí na lúke? Kde by takú sieť pavúk utkal? Vieš prečo sa hmyz v sieti zachytí? Aké má vlastnosti?

- V krabici je niekoľko rôznych nití, špagátov a rôznych materiálov. Ktoré z týchto materiálov sa podľa teba podobá tomu pavúciemu? Prečo? Vyskúšaj ich silu, pevnosť.
- Pozoruj čo sa s niektorými materiálmi stane, keď ich natiahnem, alebo stlačím (pružná guma, alebo iné vlákno, ktoré má schopnosť vrátiť sa do pôvodného stavu. Navrhni, z ktorých materiálov by sme mohli urobiť sieť podobnú tej, ktoré tkajú pavúky.
- Vyber si materiál, o ktorom si myslíš, že je vhodný na výrobu pavučiny. Skús pavučinu utkať – techniku a materiál si volia deti.

Učebné stratégie: priame pozorovanie, komentovanie videa, rozhovor, manipulovanie s predmetmi, metódy praktickej činnosti – ovíjanie, prevliekanie, uväzovanie

Reflexia: Ako hodnotíš svoju pavučinu? Zvolil si vhodný materiál na výrobu siete? Je dosť silná? Je pružná?

Zvládol si tkanie pavučiny sám? Pomohol Ti niekto? V ktorej pavučine by sa podľa Teba chytilo najviac mušiek? Ktorá pavučina by pomohla pavúkovi pri love v tráve? Myslíš, že si bol dostatočne trpezlivý ako pavúček, keď si tkal svoju sieť?

Učebná situácia: Pavúcie vlákno

Učebné požiadavky: Dieťa vysvetlí vlastnými slovami pružnosť (elasticita).

Organizácia výučby: skupinová

Priebeh: Učiteľ umožní deťom prostredníctvom pokusu v prírodovednom centre zistiť ako vybraný materiál reaguje na pôsobenie sily - závažia. Deti vyjadrujú svoje predpoklady, učiteľ ich vyzýva, aby ich zároveň aj overili. Priebeh pokusu postupne zaznamenávajú. Spoločne formulujú záver – vyjadria vlastnými slovami pojem pružnosť (elasticita).

Učebné úlohy:

- Dnes ráno ste skúmali rôzne materiály – nitky, motúzy, stužku, špagáty.....aby ste vybrali ten najvhodnejší, podobný pavúciemu vláknu. Ktorý materiál bol podľa Vás najvhodnejší na výrobu pavučiny?
- Prečo si vybral práve tento materiál?

- Rozhodni, ktorý z materiálov na stole je podľa teba pružný? Čo to znamená, keď poviem, že je niečo pužné?
- Myslíte si, že napríklad (vyberiem pružný materiál) táto tenká niť je pružná? Ako to zistím?
- Čo keby sme vyskúšali aká silná je táto niť. Pavúčie vlákno udrží pavúčika, však. Nájdi v prírodovednom centre závažie, ktoré by mohla udržať naša niť a zaves ho na koniec vlákna. (vlákno upevníme pred tabuľu, alebo stenu, kde budeme môcť zaznačiť dĺžku vlákna).
- Čo sa stalo s vláknom?
- Čo sa stane, keď dáme závažie z vlákna preč? Zaznač čiarou pokiaľ vlákno siaha a vráť závažie na vlákno. Čo sa stalo? Označ pokiaľ siaha vlákno.
- Myslíte si, že toto vlákno udrží aj viac závaží? Pridaj ďalšie závažie a pozoruj čo sa stalo. Ak opäť závažia odstránime, čo sa stane z vláknom.
- Je vlákno rovnako dlhé aké bolo pred tým ako sme naň zavesili závažia (predstavujúce pavúčikov)? Čo sa z vláknom dialo?

Učebné stratégie: priame pozorovanie, pokus, meranie, riadený rozhovor

Reflexia:

Vieš už sám vysvetliť čo znamená slovo pružný? Myslíš, že sa ľuďom podarilo vyrobiť niektoré materiály podobné pavučine?

Učebná situácia: Hľadanie pavúčika (pobyt vonku)

Adaptácia výkonového štandardu: Dieťa opíše stavbu tela pavúka. Zdôvodní užitočnosť pavúkov.

Organizácia výučby: individuálna

Priebeh: Počas pobytu vonku, podľa možností, môžu deti vyhľadať pavúčie siete a pozorovať pavúkov. Učiteľ sa snaží upriamiť detskú pozornosť na podstatné znaky stavby tela pavúkov. Pozorovanie deti zaznamenávajú s pomocou učiteľky fotoaparátom.

Učebné úlohy:

- Možno budeš mať šťastie a niekde blízko, v našej záhrade uvidíš pavúčika. Ak ho nájdeš spočítaj koľko má nôh. Môžeš ho odfotiť.
- Popíš mi pavúčika, ktorého si videl? Ako vyzeral? Akej bol farby?

- Myslíš si, že sú užitočné? Prečo?

Učebné stratégie: priame pozorovanie, opis, fotografovanie.

Reflexia: Čo si sa dnes nové dozvedel/a? Čo myslíš, ako by sme sa mali k pavúkom správať?

Učebná situácia: Pavúk a muchy (zdravotné cvičenie)

Adaptácia výkonového štandardu: Hádže malými loptičkami (aj papierovými) horným oblúkom na zvolený cieľ. Poznáva vlastnosti pavúčej siete – lepkavé vlákna.

Rušná časť:

Deti – muchy sú voľne rozmiestnené v priestore triedy. Muchy lietajú veselo bezstarostne. Letia pomaly, vysoko aj nízko. Na rôzne signály striedajú chôdzu, beh na mieste a v priestore, obraty na mieste.

Učiteľka dáva pokyny, deti kráčajú na mieste, sú otočené tvárou k učiteľke: „Mušky, pavúk je vpravo (vpravo vbok), „Mušky, pavúk je vľavo (vľavo vbok).“ „Pavúka nevidieť“, mušky môžu voľne letať v priestore triedy – beh voľne v priestore.

Zdravotné cvičenia

	Zdravotné cviky	
Spoločné cvičenie	<p>Pavúk spustil na zem hodvábnu niť zo svojej pavučiny.</p> <p>1. Návčik jednotlivých polôh na stužke položenej na zemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. ľah vpred, skrčiť vzpažmo, dlane na zem, čelo položiť na chrbát dlane. b. ľah na pravom boku, skrčiť upažmo pravou, dľaň oprieť o podložku pred telom, hlavu položiť na pravú dľaň. c. ľah na ľavom boku, skrčiť upažmo ľavou, dľaň oprieť o podložku pred telom, hlavu položiť na ľavú dľaň. d. ľah skrčmo, potom prejsť do polohy kľak sedmo, hlboký uvoľnený predklon, čelo na zemi, paže na zemi voľne vedľa tela, chrbát dlane na podložke. (pavúk sa pripravuje na prácu) <p>2. ZP: Ľah pokrčmo, pripažiť, niť z pavučiny v dlani. Zodvihnúť panvu, niť presunieme pod trupom po podložke na druhú stranu, späť do ZP. Zopakujeme na opačnú stranu</p> <p>3. pavučina je všade</p> <p>Pletieme pavučinu, padávame si ju z dlane do dlane popod kolená v polohách – ľah pokrčmo, sed pokrčmo, kľak na ľavej (pravej nohe)</p> <p>4. uplietť pavučinu nie je jednoduché</p> <p>ZP: sed turecký, nitka leží asi 20 cm za chrbtom. Rotácia trupu a hlavy s výdychom na jednu stranu, pozrieme sa kde je niť z pavučiny. Zopakovať na druhú stranu.</p>	<p>Striedavo 2x každú polohu</p> <p>8x</p> <p>8-10x</p> <p>8x</p>

	<p>5. Pavučina leží za nami.</p> <p>ZP: vzpor kľáčmo, pavučina leží za chodidlami.</p> <p>Úklon trupu, rotácia hlavy na jednu stranu, pozrieme sa na pavučinu. Späť do ZP. Opakovať na druhú stranu.</p> <p>6. Pavúčik začína pliesť svoju sieť, vypletá sieť od bodu k bodu.</p> <p>Prekladáme nitku na rôzne časti tela a v rôznych polohách.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. stoj, pokrčiť prednožmo ľavou (pravou), nitka na stehne b. stoj, pokrčiť pripažmo, nitka na ľavom (na pravom) predlaktí c. stoj, nitka na hlave d. podpor na predlaktí, nitka na chrbte e. ľah, prednožiť, nitka na chodidlách 	8x
	<p>7. Dychové cvičenia, uvoľnenie.</p> <p>Pavúčia sieť bola o chvíľu hotová. Teraz sa suší na slniečku a náš pavúčik oddychuje.</p>	

Cvičenie v dvoch družstvách:

Pribeh: Učiteľka pre dve družstvá pripraví dve veľké obruče – pavučiny, ktoré sú vytvorené z obojstranne lepiacej pásky. Krátko deti motivuje k tomu, aby zistili, prečo sa do siete mušky chytia.

Učebná úloha:

- Hod' loptičku do pavučiny. Ak si pravák, urob krok dopredu pravou nohou a urob náprah pravou rukou. Takto, skús to aj ty. Hod' loptičku do siete.
- Ak si ľavák, urob krok dopredu ľavou nohou a urob náprah ľavou rukou. Takto, skús to aj ty. Hod' loptičku do siete.

Záver a reflexia: S deťmi spočítame koľko loptičiek (mušiek) sa do pavučiny chytilo. Deti zdôvodnia, prečo sa mušky chytili do siete.

Metódy: napodobňovanie, hádzanie, dedukcia, hodnotiace metódy

Zdroj: Lynch, Z., Vargová, M. 2020. *Materská škola – dieťa, hra, učenie*. Banská Bystrica : BELIANUM

PRÍLOHA 9: Učebné situácie v centrách aktivít – práca študentiek na seminári predškolskej didaktiky

Učebný cieľ: *Vedieť opísať cestu od dominanty obce/mesta k materskej škole.*

HUDOBNO-DRAMATICKÉ CENTRUM

Dominantný typ inteligencie: *hudobný typ, interpersonálny typ, intrapersonálny typ*

Dominantné vlastnosti/schopnosti detí: *Hudobné schopnosti. Povedomie a uznanie hudby. Porozumenie pre tóny a rytmus, chápanie vzťahov medzi zvukom a pocitom; vnímanie pocitov iných ľudí - empatia. Schopnosť vcítiť sa do kože druhých, interpretovať správanie a komunikáciu. Chápanie vzťahov medzi ľuďmi a situáciami; vnímanie samého seba, sebauvedomenie, osobná objektivita, schopnosť chápať seba samého a svet naokolo a svoje reakcie na zmenu*

Názov učebnej situácie: *Pomôž Jožkovi*

Vzbudíme záujem u detí maňuškou policajta a Jožka. Policajt sa im prihovrá: „Deti každé ráno stojím na križovatke a dávam pozor na vašu bezpečnosť. Včera ráno som stretol vášho kamaráta Jožka a ten mi povedal, že je tu nový a nepozná cestu do škôlky. Jožko býva pri kostole. Deti, poznám pesničku pomocou, ktorej ho naučíme cestu do škôlky. Ale najprv sa tu pesničku naučíte aj vy, aby ste vedeli pomôcť vášmu kamarátovi Jožkovi.“

Text piesne:

*Som v kostole idem von, vedľa neho Jožkov dom.
Pred Jožkovým domom som, nájdem priechod pre chodcov.
Pozor Zuzka, pozor Katka, pred nami je križovatka.
Pozriem vľavo, potom vpravo cez ulicu prejdem.
Idem rovno, a napravo stojí naša škôlka.
A na dvore už nás čaká učiteľka.*

Precvičenie rytmu, dychové cvičenie, hlasovo – intonačné cvičenia. Najskôr učiteľka deťom prečíta v rytme text. Následne nácvik textu po častiach veršu. Potom s učiteľkou v rytme povedia celý text piesne. Učiteľka im zaspieva celú pieseň s pomocou gitary. Druhýkrát budú spievať už aj deti, ktoré vedú. Tretíkrát budú spievať len dievčatá potom sa vystriedajú a na záver spoločne. Neskôr deťom rozdá učiteľka hud. nástroje (paličky, tamburíny, bubon, kastanety). Môžeme zaradiť aj rytmizáciu na telo (tlieskať, dupať, lúskat'). Deti budú podľa učiteľky dramatizovať text piesne.

Práca študentiek: *Katarína Pafčugová, Laura Radoslava Paučulová, Mária Šrámeková*

POHYBOVÉ CENTRUM

Dominantný typ inteligencie: *pohybový typ*

Dominantné vlastnosti/schopnosti detí: *Dobrá kontrola pohybov tela, pohybová a manuálna šikovnosť, fyzická odolnosť a rovnováha, očná a telová koordinácia*

Názov učebnej situácie: Živá mapa

Učiteľka ide s deťmi na prechádzku. Deti sú motivované výrobou vlastnej mapy, ktorá bude zobrazovať cestu od kostola k škôlke a ktorá v triede ožije. Každá dvojica má so sebou záznamový arch. Do neho si zaznačujú kresbou orientačné body. Pre každú dvojicu môže byť orientačným bodom niečo iné (lavička cez potok, dom so štekajúcim psom....) Po návrate do škôlky si deti porovnajú svoje záznamy a spolu s učiteľkou urobia priestorovú mapu.

Orientačné body budú mať podobu rôznych prekážok, ktoré budú pri cvičení prekonávať (obrázok). V ďalšej časti posluží mapa na zdravotné cvičenie. Deti budú prekonávať prekážky a zlepšovať si tak svoje pohybové zručnosti. Po odstránení prekážkovej dráhy opisujú slovne cestu od kostola do škôlky.

Práca študentiek: Janka Trajová, Kristína Šuhajdová, Erika Zvonárová

CENTRUM ROZVÍJANIA REČÍ A RANEJ GRAMOTNOSTI

Dominantný typ inteligencie: jazykový typ, interpersonálny typ

Dominantné vlastnosti/schopnosti detí: slová a jazyk, písaná a hovorová komunikácia, interpretácia a vyjadrovanie myšlienok a informácií prostredníctvom jazyka. Rozumie vzťahom medzi jazykom, výberom slov a významom; vnímanie pocitov iných ľudí - empatia. Schopnosť vcítiť sa do kože druhých, interpretovať správanie a komunikáciu. Chápanie vzťahov medzi ľuďmi a situáciami.

Názov učebnej situácie: Cesta do škôlky

V úvode aktivity sa deti rozdelia do štyroch skupín. Po rozdelení učiteľka oboznámi žiakov o tom, že sa vyberú na vychádzku ku kostolu. Keď sa budú vracieť od kostola do materskej školy, ich úlohou bude všimnúť si cestu, hľadať záchytné body počas cesty a zapamätať si budovy, popri ktorých išli. Učiteľka vytvorí počas cesty fotky (alebo ich môže mať dopredu pripravené).

Po návrate do materskej školy budú mať deti možnosť v skupinách plniť úlohy/ aktivity -

1. Aktivita – deti v skupine vytvoria kresbu, resp. „plán cesty od kostola k materskej škole“, ktorý znázornia na plagáte. Ak si deti nebudú niečo z cesty pamätať, môžu sa inšpirovať fotkami z cesty, ktoré budú pripnuté na tabuli – na záver svoj plán cesty odprezentujú a slovné popíšu trasu, ktorou sa dostanú od kostola ku materskej škole.

2. Aktivita – deti pracujú s fotkami, ktoré učiteľka vytvorila – ich úlohou je vytvoriť postupnosť objektov zobrazených na fotkách tak, ako si ich pamätajú z prechádzky – po ukončení svoju prácu odprezentujú pred všetkými a podľa fotiek prerozprávajú trasu od kostola ku materskej škole.

3. Aktivita – úlohou detí bude pomocou akýchkoľvek predmetov nachádzajúcich sa v triede vytvoriť zmenšenú „mapu“ znázorňujú cestu od kostola ku materskej škole – svoju prácu slovne odprezentujú a popíšu cestu.

4. Aktivita – učiteľka dopredu pripraví zmenšenú mapu cesty od kostola ku materskej škole - úlohou detí v skupine bude slovami navigovať jedného z nich (ten bude mať zviazané oči) aby sa dostal od kostola do materskej školy

Práca študentiek: *Kristína Popovová, Veronika Benčová, Natália Šabíková*

PRÍLOHA 10: Otázky pri tvorbe denného edukačného projektu a kritériá jeho hodnotenia

Pri hodnotení denných edukačných projektov sa vraciame k základným otázkam projektovania výučby:

1. **Prečo** je dôležité učiť sa o tejto téme?
2. **Koho** budem o tejto téme učiť?
3. **Čo** sa deti naučia prostredníctvom tejto témy? Čo sa naučia?
4. **Aké mám/máme očakávania?** Čo môžu deti dosiahnuť?
5. **Kedy** bude vhodné túto tému deťom priblížiť?
6. **Ako** budem o téme učiť?
7. **Za akých podmienok** budem učiť? Kde budem učiť, čo mi pri tom pomôže? (Walterová, 1994)

1. PREČO?

V príprave si všímame citlivosť študentiek k potrebám a záujmom detí. Hľadáme odpoveď na otázku, či sa zamysleli nad tým, čo deti v tomto veku zaujíma, oslovuje, čo má pre ich reálny život zmysel a čo má zmysel pre ich ďalšie učenie.

2. KOHO?

Študentky sú vedené k tomu, aby v príprave vždy napísali vekové skupiny, ktoré sú v triede zastúpené. Posudzujeme, či sú činnosti a nároky veku primerané. Učíme ich dôverovať schopnostiam detí a nepodceňovať potenciál neambicióznymi cieľmi. Zároveň analyzujeme ich edukačný projekt aj z pohľadu rešpektovania individuálnych potrieb a rozvojovej úrovne detí. Dôležitým ukazovateľom kvality edukačného projektu je v tomto smere diferencovanie učiva. To môže byť viditeľné už na úrovni vymedzeného obsahu učiva a cieľov alebo na úrovni učebných úloh. Očakáva sa, že študentky hľadajú cestu ako ponúknuť rôznorodé úlohy a aktivity, z ktorých si deti môžu vybrať. Vedeťme ich k tomu, aby dôverovali schopnosti detí vybrať si to, čo ich baví, zaujíma, na čo sa cítia. Učebné úlohy a činnosti majú reagovať na rozmanitosť detí v celej jej šírke – nielen schopnosti, ale tiež záujmy, dominantný typ inteligencie a pod. Počas výučby na fakulte sa študentky učia uvažovať o možnostiach ako dosiahnuť ten istý cieľ, prostredníctvom rôznych učebných činností. Opierame sa o Gardnerovu typológiu inteligencie (Gardner, 2018). Študentky uvažujú o tom, ako by si mohli osvojiť to isté učivo deti s dominantnou pohybovou inteligenciou, matematicko-logickou, jazykovou inteligenciou atď. Na hlbšie porozumenie tejto témy využívame koncept Programu krok za krokom a ich centrá aktivít (Príloha 1)

3. ČO?

Vedeťme študentky k tomu, aby sa vnímali ako tvorcovia, nie vykonávatelia kurikula (Príloha 2). Učíme ich aktívne pracovať s obsahom, ktorý je rámcovo vymedzený v štátnom vzdelávacom programe. Učíme ich, aby si uvedomili, že je mimoriadne dôležité, aby učiteľka vstupovala do projektovania dňa s jasnou predstavou o tom, čo ide učiť. Študentky sú vedené k tomu, aby sa najprv zamysleli nad tým, čo všetko sa môžu deti naučiť vo vzťahu k téme. Výsledkom ich brainstormingu je myšlienková mapa, ktorú prikladajú k projektu. Usmerňujeme ich, aby pri myšlienkovvej „búrke“ chápali učivo v celej jeho šírke – vecná, kompetenčná i hodnotová zložka (Príloha 3 a 4). V prípade vecnej zložky (vedomostí) majú previesť informačnú analýzu učiva a nájsť odpoveď na otázku, aké konkrétne pojmy, fakty,

zovšeobecnenia si majú deti osvojiť (Príloha 5). Na základe takejto analýzy uvažuje, čo bude učivom konkrétneho dňa a toto učivo premietne do edukačných cieľov (príloha 6). Prácu s učivom vám predstavujeme aj vo videoprednáške Projektovanie učenia v MŠ.

4. AKÉ MÁM OČAKÁVANIA?

Snažíme sa o to, aby študentky nevnímali formulovanie učebných cieľov technicky a vnímali ich ako prirodzené vyústenie práce s učivom. Učíme ich, aby dokázali do cieľov premietnuť všetky zložky učiva (Príloha 6). Oboznamujeme ich so stratégiou KWL (príloha 7) a možnosťami jej využitia v práci s deťmi predškolského veku. Vedíme ich k tomu, aby porozumeli, v čom spočíva zacielenosť ako jeden zo znakov zmysluplného učenia sa. Zároveň si študentky odnášajú z našich hodín poznanie, že k vymedzeniu učiva a cieľov môžu prispieť aj deti a je dôležité pýtať sa ich, aké sú ich očakávania.

5. KEDY?

Otázku KEDY? Si kladieme v súvislosti s umiestnením témy v rámci roka, mesiaca či týždňa. Vedíme ich k úvahám o vzťahu učiva k udalostiam (prírodným i spoločenským), ktoré deti obklopujú a vytvárajú tak rámec pre osvojenie si nových poznatkov či zručností. Zároveň sa otázkou KEDY? zaoberáme v rámci úvah o organizácii dňa. Pri týchto úvahách kladieme dôraz na hľadanie zdravej rovnováhy medzi spontánnou činnosťou detí a riadeným učením. Študentky si pripravujú činnosti do dvoch zón:

- **Zóna spontánnych hier a činností:** V tejto zóne **nie je potrebné vymedziť žiadne učebné ciele**, pretože samotné prostredie má dieťa ku hre a činnosti privolať (vyprovokovať). Učiteľka môže predpokladať, ako príprava prostredia hru detí ovplyvní, ale hra detí sa od jej predstavy môže líšiť. Spontánne hry a činnosti by sme preto nemali zbytočne rušiť, deti by mali cítiť našu dôveru a rešpekt v ich nápady a tvorivosť.
- **Zóna riadeného učenia:** V tejto zóne sú učebné situácie, ktoré učiteľka tvorí s cieľom sprostredkovať deťom plánované obsahy učiva, teda naplniť učebné ciele. Každá učebná situácia má obsahovať komponenty: učebný cieľ, organizácia výučby, priebeh učebnej situácie, učebné úlohy, učebné stratégie, reflexia (niekedy môže byť zaradená aj po ukončení viacerých učebných situácií) (Príloha 8)

6. AKO?

Odpovede na otázku ako učiť, hľadáme v znakoch zmysluplného učenia. Počas seminárov vedíme študentky k tomu, aby *nevnímali MŠ ako „malú školu“* a upustili od transmisívneho učenia, pri ktorom ide o prenos poznatkov od toho kto vie, k tomu kto nevie. Učíme ich, že takýto spôsob učenia je v rozpore s potrebami dieťaťa predškolského veku. Zdôrazňujeme význam hry pre rozvoj osobnosti dieťaťa. Venujeme pozornosť týmto znakom učenia – aktívnosť, konštruktívnosť, kumulatívny, autoregulatívny, zacielenosť, situačnosť, individuálna odlišnosť učenia. Odpovede na otázku Ako vedíme študentky k odpovediam na otázku AKO učiť, nájdete vo videoprednáškach: Znaky zmysluplného učenia sa 1, Znaky zmysluplného učenia sa 2 a Znaky zmysluplného učenia sa 3.

7. ZA AKÝCH PODMIENOK?

Pri tejto téme venujeme pozornosť celému prostrediu MŠ ako ho uvádza A. Doušková (2008):

- **Širšie prostredie ako kultúrny kontext**, ktoré vytvára kontext pre konkrétne správanie. Umožňuje realizáciu vychádzok, exkurzií a výletov.
- **Vecné prostredie a materiálne vybavenie MŠ.** Ide o zariadenie tried, materskej školy, didaktickú techniku.
- **Sociálne prostredie**, ktoré určuje kvalita sociálnych vzťahov všetkých zainteresovaných, detí, zamestnancov, klíma a atmosféra v triedach, pedagogickom kolektíve.

- **Organizačné prostredie**, ktorého kvalita je určená systémom riadenia MŠ, charakterom plánovania a projektovania edukačných procesov, organizáciou denných činností a mierou spoluúčasti rodičov na chode MŠ.
- **Učebné prostredie**, je daná poňatím výučby v danej MŠ, cieľov vzdelávania, uprednostňovaním stratégií učenia a učenia sa.
-

Kritériách hodnotenia denného edukačného projektu:

ČO? – zmysluplné učivo

Je dôležité, aby učiteľka vstupovala do projektovania dňa s jasnou predstavou o tom, čo ide učiť. Vymedzeniu učiva predchádza zložitá myšlienková činnosť – búrka mysle, výsledkom ktorej je myšlienková mapa, v ktorej je zobrazené, čo všetko je možné „naučiť“ deti v rámci vybranej podtémy. Pri tejto „búrke“ by mala učiteľka chápať učivo v celej jeho šírke – vecná, kompetenčná i hodnotová zložka. V prípade vecnej zložky (vedomostí) má previesť informačnú analýzu učiva a nájsť odpoveď na otázku, aké pojmy, fakty, zovšeobecnenia si majú deti osvojiť. Na základe takejto analýzy uvažuje, čo bude učivom konkrétneho dňa a toto učivo premietne do edukačných cieľov.

AKO? – spôsob učenia

Je dôležité, aby učenie v MŠ nebolo „malou školou“. V praxi stále vidíme učenie, ktoré sa až nápadne podobá na frontálne školské učenie. S tým rozdielom, že namiesto v laviciach sedia deti okolo učiteľky na koberci. Nič sa však nemení na tom, že učiteľka ako nositeľka múdrosti odovzdáva deťom informácie takpovediac „na tácke“. Tento model učenia sa nazýva transmisívny – ide o prenos poznatkov od toho kto vie, k tomu kto nevie. Takýto spôsob učenia je v rozpore s potrebami dieťaťa predškolského veku. Dieťa v tomto veku je zvedavé, chce pátrať, objavovať, vymýšľať, pozorovať, ovoniavať, ochutnávať, ohmatávať...Jednoducho chce byť v akcii. Preto voľte také metódy a stratégie, ktorými budete podporovať zmysluplné učenie sa detí. Učenie má spĺňať všetky znaky zmysluplného učenia, s dôrazom na aktivnosť učenia sa a rešpektujúc rozmanitosť individualít v triede. Zvolené metódy a stratégie treba v príprave uviesť s použitím správnej terminológie. Nezabudnúť aj na hodnotenie detí a otázky zamerané na reflexiu.

KEDY? – organizácia učenia počas dňa

Materská škola má svoje špecifiká. Našťastie v nej nezvoní a nemáme v nej ani vyučovacie hodiny či bloky. Je to miesto, kde majú deti prežívať radostné okamihy. To, či sa tak stane, závisí aj od schopnosti učiteľky nachádzať zdravú rovnováhu medzi spontánnou činnosťou detí a riadeným učením. Preto jedným z kritérií hodnotenia je aj rozloženie aktivít počas dňa a organizácia činnosti v zóne spontánnych hier a činností a v zóne riadeného učenia (učebné situácie). Učenie v MŠ nemusí a nemá mať podobu jednej časovo vymedzenej jednotky ako bolo kedysi tzv. zamestnanie. Vzdelávaciu aktivitu he potrebné vnímať ako sled učebných situácií, ktoré učiteľka umiestňuje počas dňa rešpektujúc pravidlá stravovania a potrieb detí.

KDE? – zmysluplné miesto učenia

S organizáciou dňa v materskej škole súvisia aj rozhodnutia o tom, kde sa budú realizovať plánované činnosti. Pri týchto úvahách má učiteľka vždy na zreteli situovanosť učenia – ako základný znak zmysluplného učenia sa. Je dôležité, aby si dieťa osvojovalo obsahy učiva v prirodzenom kontexte.

PRÍLOHA 11: Ukážky sebareflexívnych hárkov

SEBAREFLEXIA V RÁMCI PRIEBEŽNEJ PRAXE V MŠ

Opis rozhodnutí a konania

Hľadanie odpovedí na **popisné otázky**, ktoré umožňujú späťne si uvedomiť svoje konanie a prežívanie v určitej učebnej situácii, napr. *Čo som urobil/la? Ako som sa rozhodol/la? Čo som v danej situácii prežíval/la? Ako prebiehalo učenie? Ako pri ňom reagovali deti? Ako som reagoval/la ja?*

Príčiny rozhodnutí a konania

Hľadanie odpovedí na **kauzálne otázky**, ktoré smerujú k podrobnej analýze vlastného rozhodovania a konania a jeho príčin v danej učebnej situácii, napr. *Prečo som jednal/la práve tak a nie inak? Čo ma viedlo k takému rozhodnutiu? Čo ovplyvnilo moju reakciu?*

Korekcia

Hľadanie odpovedí na **rozhodovacie** otázky, ktoré podnecujú hľadanie iného správania alebo konania v danej učebnej situácii, prispievajú tiež k hľadaniu možností ďalšieho profesionálneho rozvoja, napr. *Ako inak by som v tejto situácii mohol/mohla jednať? Aké predpoklady si to žiadalo? Čo potrebujem k tomu, aby som lepšie porozumel/la potrebám detí? Ako sa v budúcnosti zachovám v podobnej situácii? Aké rozhodnutie by som mal/a na budúce urobiť?*

Podľa ŠVEC, V. Autodiagnostika pedagogické činnosti učiteľa – módnosť alebo potreba. *Pedagogika*, 44, 1994, č. 2

NÁMETY NA SEBAREFLEXIU PO VÝSTUPE V RÁMCI SÚVISLEJ PRAXI V MŠ

- **reflexívne písanie** - píšete voľne, individuálne výpovede o pozorovaných javoch a vlastnom prežívaní pri sledovaní vybraných pedagogických javov, alebo po vlastnom výstupe.
- **monotematické písanie** (eseje) – použité na vyjadrenie vlastných predstáv o prostredí školy, učiteľoch, klíme školy, poňatí výučby, organizácii učenia, na hodnotenie mikroprostredia školy, konfrontácie s teóriou...
- **iniciované písanie** býva evokované cvičným učiteľom, môžete ho použiť pri rozbere, je podporované otázkami k určitým problémom (aký je tvoj názor na zmiešané triedy v MŠ?..), k reflexii študentovej výučby (ako ste sa po výstupe cítili, napíšte všetko, o čom ste premýšľali, počas realizácie výstupu...

Otázky a úlohy na iniciované písanie po realizáciu denného projektu

1. *Strata a zisk*

Splnili sa vaše očakávania?

Čo nevyšlo podľa predpokladov? Prečo?

Čo ste vyčítali z tvári a konania detí?

Čo vám vyšlo, potešilo? Prečo?

Popíšte svoje pocity. Poučili ste sa, čo budete robiť inak?

2. *Neobyčajná situácia*

Čo vás pri výstupe zaujalo, prekvapilo?

Popíšte túto situáciu.

Aká bola vaša rola v tej situácii? Poučili ste sa?

3. *Nedokončené vety*

Prežívala som radosť, keď ...

Pripravila som si a vyskúšala.... a

Na začiatku som prežívala stav

Vnímala som deti, najmä keď.....,

Už by som sa rada vyhla situácii, v ktorej som....

So strachom som....,

PRÍLOHA 12: Ukážka prvých pokusov projektovania učenia študentiek vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť

Téma: Orientácia v okolí

Veková kategória: 5-6 ročné deti

Integrácia vzdelávacích oblastí:

Jazyk a komunikácia - Hovorená reč, Artikulácia a výslovnosť, Porozumenie explicitného významu textu, rozširovanie slovnej zásoby

Matematika a práca s informáciami – Čísla a vzťahy, Geometria a meranie

Človek a spoločnosť – Orientácia v okolí, Geografia okolia

Umenie a kultúra – Výtvarné činnosti s tvarom na ploche

Učebný cieľ: Dieťa spozná verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí a účel, na ktorý slúžia. Orientuje sa v najbližšom okolí. Opisuje známe trasy na základe orientačných bodov.

Integrované učebné ciele:

Kognitívna oblasť: Dieťa pozná a dodržiava základné pravidlá vedenia dialógu. Bezprostredne sa zapája do rozhovoru, pozná a dodržiava základné pravidlá vedenia dialógu. Vyslovuje správne, zreteľne a plynule všetky hlásky a hláskové skupiny. Odpovedá na otázky týkajúce sa témy, miesta. Dieťa odhadom porovnáva dva predmety podľa veľkosti určeného rozmeru. Výsledok vysloví pomocou stupňovania prídavných mien – vyšší, menší, kratší... Postaví stavbu z primeraného množstva do 10, stavebnicových dielov podľa pokynov na danú tému. Uvažuje nad informáciami prezentovanými prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, porovnáva ich s vlastnou skúsenosťou a s tým, čo vie z iných zdrojov. Dieťa pozná budovy v okolí MŠ, orientuje sa v mieste svojho bydliska podľa známych orientačných bodov, pozná dominanty mesta. Dieťa opisuje známe trasy na základe orientačných bodov.

Socio-emocionálna oblasť: Upevňovanie vzájomných vzťahov dieťa – dieťa, dieťa – učiteľ, prehlbovanie vzájomnej spolupráce, ovláda svoje správanie, rozvoj komunikácie, kooperácie, presadzuje sa s ohľadom na seba, druhých, ovláda svoje možnosti, spôsobilosti. Rešpektuje dohodnuté pravidlá.

Psychomotorická oblasť: Dieťa si rozvíja jemnú motoriku, používa v činnosti všetky zmysly. Skladá tvary a skladaním vytvorí novotvar a pomenuje ho. Vystrihuje časti obrázkov. Spája časti obrázkov lepením.

Didaktické pomôcky: interaktívna tabuľa, fotografie.

Organizácia učenia: hra, projektové učenie, vychádzka do okolia MŠ, exkurzia do centra mesta, skupinová práca, rozhovor, rozprávanie, analýza, syntéza, hodnotenie

Učebná situácia : Mapa okolia

Učebný cieľ: Spoznávať budovy v bezprostrednom okolí, v meste, vedieť sa orientovať v okolí podľa orientačných bodov.

Didaktické pomôcky: obrazový materiál prostredníctvom interaktívnej tabule, , fotografie z vychádzky do blízkeho okolia MŠ, exkurzia na námestí
Priebeh:

Učiteľka predstaví deťom prostredníctvom obrázkov, fotografií z vychádzky do blízkeho okolia okolie materskej školy, mestskej časti, v ktorej bývajú známe budovy, orientačné body. Deti pomenovávajú jednotlivé budovy, orientačné body v okolí materskej školy, spoznávajú účel niektorých. (zdravotné stredisko, obchod, kostol, rieka, kopec....)

Na interaktívnej tabuli si deti pozrú virtuálnu prehliadku mesta a spoločne s učiteľkou hľadajú a pomenujú známe dominanty mesta (námestie, nemocnica, park, štadión, plaváreň, a iné.)

Učiteľka zadá deťom úlohu, vytvoriť mapu mesta s vyznačením trasy vychádzky pomocou zakresľovania budov, prírodného prostredia, dominant mesta, ktoré deti pozorovali pri vychádzke na neďaleký kopec, ktorá predchádzala tejto vzdelávacej aktivite. Z kopca pozorovali celé mesto. Učiteľka deťom vysvetlí postup, ako budú vytvárať mapu. Deti zakresľujú budovy mesta, orientačné body, pomocou farebného papiera vyznačujú trasu vychádzky, vyfarbujú budovy, dokresľujú prírodné prostredie, stromy, prírodné prekážky, kamene, cesty, dopravné prostriedky. Deti strihajú a lepia budovy, vytvárajú okolie MŠ. ([obr.1](#))

Učebné úlohy:

1. Ako sa volá naše mesto? (Banská Bystrica)
2. Pozri si obrázky a vyber tie, ktoré poznáš. Čo je na tvojom obrázku? Kde môžeme túto budovu, (rieku, kopec,...) nájsť?
3. Na čo nám obchod (pošta, zdravotné stredisko,...) slúži?
4. Podľa toho, čo si pamätáš z vychádzky, nakresli jej trasu od materskej školy a všetky budovy, zaujímavosti, ktoré sme cestou videli a pozorovali na baliaci papier.

Vytvoríme spoločnú mapu mesta.

Obr. 1 Výsledná práca detí

Učebná situácia: Poskladaj obrázok a uhádni čo to je?

Učebný cieľ: Dieťa dokáže poskladať jednotlivé rozstrihané časti do celku podľa predlohy a pomenuje čo vidí na obrázku.

Didaktické pomôcky: skupinová práca vo dvojiciach, hra s puzzlami

Priebeh:

Učiteľka deťom vysvetlí zadanú úlohu, určí priestor na skladanie a rozdá materiály – rozstrihané obrázky a ich predlohy. Obrázky predstavujú dominanty mesta, ktoré deti poznajú a vedia ich účel. Sú to fotografie z kalendára, ktoré sú dostatočne veľké. Učiteľka má pripravené niekoľko stupňov náročnosti podľa počtu rozstrihaných častí. Deti vytvoria dvojice. V dvojiciach skladajú rozstrihané obrázky do celkov. Ak je úloha pre niektorú dvojicu náročná, majú k dispozícii obrazovú predlohu.

Učebné úlohy:

1. Poskladaj jednotlivé časti do celku.
2. Opíš čo na obrázku vidíš.

Učebné stratégie a metódy: skupinová práca vo dvojiciach, hra s puzzlami

Reflexia: Ako si zvládol vytvoriť celok z kúskov obrázkov? Čo ti spôsobilo najviac ťažkosti? Čo bolo najjednoduchšie v tejto úlohe? Spoznal/la si, čo je na obrázku? Ako ste si vo dvojici pomáhali? Aké výhody mala vaša spolupráca?

Učebná situácia: Moje mesto z drevených kociek

Učebný cieľ: Postaví stavbu z primeraného množstva do 10, stavebnicových dielov podľa pokynov na danú tému. Určí objekt na základe popisu polohy pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, za, pred, vpravo, vľavo, vyšší, nižší.

Didaktické pomôcky: drevené kocky

Priebeh:

Učiteľka na vyhradenom mieste na koberci pripraví deťom drevené kocky, môžu byť aj kombinácia s plastovými a inými. Ich úlohou je postaviť „svoje mesto“ postaviť napr. najvýznamnejšiu budovu, najvyššiu, svoju škôlku, svoj panelák. Deti skladajú kocky do vopred v skupine dohodnutých stavieb v skupinách - dvojiciach, trojiciach, štvoriciach. Po skončení práce na úlohe učiteľka s deťmi komunikuje, pýta sa ich, koľko kociek si použil/a, keby si použil/a menej, koľko by ti zostalo, atď., školu si postavil pred panelákom, za, medzi, popri.

Učebné úlohy:

1. Pomocou kociek rôznych tvarov a veľkosti postav svoje mesto, v ktorom bývaš. Vyber si niektoré budovy, ktoré poznáš.
2. Pomenuj, čo si postavil/a.
3. Aká budova je "za" (pred, medzi, pri,...) školou (inou stavbou)?
4. Ktorá stavba je najnižšia (najvyššia)?

Organizácia výučby: skupinová práca, rozhovor

Reflexia: Ktoré stavby zo svojho mesta si postavil/a? Ktorá je v meste najvyššia? Ktorá stojí pri našej škole? Ako sa ti stavby mesta podarila? Ktorá postavená budova sa najviac podobá na skutočnú?

Analýza: Prostredníctvom pripravených aktivít a pedagogických situácií mali deti možnosť spracovať a prezentovať svoje zážitky. Jednotlivé ciele pedagogických situácií a pripravených činností sú orientované smerom na dieťa, navzájom sa prelínajú a dopĺňajú. Dieťa plnilo v rámci danej aktivity niekoľko cieľov, pričom boli dodržiavané zásady primeranosti a postupnosti. Deti sa pri činnostiach navzájom rešpektovali, spolupracovali, konfrontovali vlastné prežité zážitky a skúsenosti. Učiteľka využívala individuálny prístup, plnila úlohu rovnocenného partnera, deti vhodným spôsobom usmerňovala a dopĺňala, odpovedala deťom na ich otázky. Počas plnenia pedagogických situácií viedla s nimi rozhovor, diskusiu.

Povzbudzuje ich počas činnosti, podporuje aktivitu, prijíma podnety a iniciatívu detí. V závere vyzvala deti, aby prehodnotili vlastnú aktivitu, splnenie cieľa, čo sa podarilo, prípadne, čo by ešte doplnili, inak nakreslili, čo im chýba...atď. Deti dostali priestor na ich realizáciu, mohli si zvoliť aktivitu a tempo, ktoré im vyhovuje. Výstupné projekty zväčša nie sú realizované, ale študentky externého štúdia z praxe, túto možnosť overiť si navrhnuté postupy majú a niekedy ich využijú.

Spracované podľa študentského projektu študentiek: *Jana Vyletelová, Bc. Zuzana Molnárová*

